

**LOKALNA RAZVOJNA STRATEGIJA
LAG-A ZAGORJE-SUTLA
ZA RAZDOBLJE 2023.-2027.**

3. Izmjena LRS, prosinac 2024.

OVAJ PROJEKT SUFINANCIRAN JE SREDSTVIMA EUROPSKE UNIJE
Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj
Podmjera 19.1. »Pripremna pomoć« – provedba tipa operacije 19.1.1. »Pripremna pomoć« Mjera 19
»Potpora lokalnom razvoju u okviru inicijative LEADER
(CLLD – Lokalni razvoj pod vodstvom zajednice)«
Lokalna akcijska grupa „Zagorje-Sutla“

PROGRAM RURALNOG RAZVOJA 2014.-2020. (2021. i 2022.)
Udio sufinanciranja: 90% EU, 10% RH
Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj: Europa ulaže u ruralna područja

POPIS KRATICA

AGRONET	Elektronička aplikacija namijenjena za pomoć poljoprivrednim gospodarstvima i ostalim korisnicima u ostvarivanju prava na potpore u poljoprivredi
ARKOD	Sustav identifikacije zemljišnih parcela
APPRRR	Agencija za plaćanje u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju
CLLD	Lokalni razvoj vođen zajednicom, eng. <i>Community Led Local Development</i>
DZS	Državni zavod za statistiku
EU	Europska unija
EK infrastruktura	Elektroničko-komunikacijska infrastruktura
EVPG	Ekonomska veličina poljoprivrednog gospodarstva
IT	Informacijske tehnologije
JLS	Jedinica lokalne samouprave
KZŽ	Krapinsko-zagorska županija
LAG	Lokalna akcijska grupa
LEADER	Program Europske unije za razvoj ruralnih područja, fran. <i>Liaison Entre Actions de Développement de l'Economie Rurale</i>
LRS	Lokalna razvojna strategija
OCD	Organizacije civilnog društva
OIE	Obnovljivi izvori energije
OPG	Obiteljsko poljoprivredno gospodarstvo
PG	Poljoprivredno gospodarstvo
RH	Republika Hrvatska
SOPG	Samoopskrbeno obiteljsko poljoprivredno gospodarstvo
SP ZPP	Strateški plan Zajedničke poljoprivredne politike Republike Hrvatske 2023.-2027.
ZPP	Zajednička poljoprivredna politika Europske unije

SADRŽAJ

1. OPIS PODRUČJA KOJE OBUHVAĆA LRS.....	1
1.1. Osnovne zemljopisne značajke područja LAG-a	1
1.1.1. Područje LAG-a.....	1
Slika 1: Karta LAG područja s vidljivim granicama JLS-ova u LAG-u	2
Slika 2: Karta položaja LAG-a na karti Republike Hrvatske	3
Tablica 1: Osnovni podaci o LAG-u.....	4
1.1.2. Geomorfološke i klimatske karakteristike na području LAG-a.....	5
1.1.3. Kulturna, povijesna i prirodna baština na području LAG-a	6
1.1.3.1. Kulturno-povijesna baština.....	6
Tablica 2: Zaštićena kulturno-povijesna baština na području LAG-a	7
1.1.3.2. Prirodna baština na području LAG-a.....	7
Slika 3: Ekološka mreža Natura 2000 na području LAG-a	8
Tablica 3: Zaštićeni prirodni lokaliteti na području LAG-a	9
1.1.4. Stanje komunalne infrastrukture na području LAG-a	10
Tablica 4: Stanje komunalne infrastrukture na području LAG-a.....	11
1.1.5. Stanje društvene infrastrukture na području LAG-a.....	12
Tablica 5: Stanje društvene infrastrukture na području LAG-a.....	12
1.2. Gospodarske značajke područja LAG-a	13
Tablica 6: Osnovni razvojni pokazatelji LAG područja (stanje 2016. godine)	15
Tablica 7: Broj osoba zaposlenih u pravnim osobama po djelatnosti (NKD 2007) u 2018., 2019. i 2020. na području LAG-a	15
Tablica 8: Poduzetnici u 2018., 2019. i 2020. na području LAG-a	16
Tablica 9: Obrti u 2018., 2019. i 2020. na području LAG-a.....	16
Tablica 10: Struktura poljoprivrednih gospodarstva na području LAG-a	17
Tablica 11: Veličina poljoprivrednih gospodarstva na području LAG-a.....	17
Tablica 12: Poljoprivredne i šumske površine na području LAG-a	18
Tablica 13: Brojno stanje stoke na području LAG-a	18
Tablica 14: Dolasci turista i noćenja u 2018., 2019. i 2020. na području LAG-a	19
Tablica 15: Dobna struktura nezaposlenih na području LAG-a	20
Tablica 16: Dobna struktura zaposlenih na području LAG-a	21
1.3. Demografske značajke LAG područja	22
Tablica 17: Natalitet, mortalitet i vitalni indeks na području LAG-a	23
Tablica 18: Obrazovna struktura stanovništva na području LAG-a	23
2. REZULTATI PROVEDBE LRS U RAZDOBLJU 2014. – 2022.	24
Tablica 19: Rezultati provedbe LRS u razdoblju 2014. – 2022. i provedbe drugih projekata	24
3. OPIS UKLJUČENOSTI LOKALNIH DIONIKA U IZRADU LRS.....	29

3.1. Opis partnerstva	29
Tablica 20: Članovi LAG-a (Skupština LAG-a).....	29
Tablica 21: Tijelo LAG-a nadležno za donošenje odluka koje su vezane za sadržaj i provedbu LRS (Skupština LAG-a)	29
Tablica 22: Tijelo LAG-a nadležno za odabir projekata na LAG natječaju (Upravni odbor LAG-a).....	29
3.2. Opis tijeka izrade LRS i sudjelovanja različitih interesnih skupina u izradi LRS	30
Tablica 23: Događaji i sudionici tijekom izrade LRS.....	30
4. ANALIZA RAZVOJNIH POTREBA I POTENCIJALA PODRUČJA.....	31
4.1. Rezultati analize stanja područja na temelju SWOT analize.....	31
Tablica 24: SWOT analiza LAG-a	31
5. OPĆI CILJEVI, SPECIFIČNI CILJEVI I INTERVENCIJE LRS	34
5.1. Prikaz potreba LAG područja.....	34
Tablica 25: Potrebe LAG područja	34
5.2. Opis općih i specifičnih ciljeva LRS	36
Tablica 26: Opći i specifični ciljevi LRS.....	36
5.3. Opis intervencija LRS uključujući projekte suradnje.....	39
Tablica 27: Intervencije u LRS	39
Tablica 28: Projekti suradnje	39
Tablica 29: Opis intervencija	43
5.4. Opis procesa odabira projekata na LAG natječajima	63
5.5. Usklađenost LRS sa ZPP	64
Tablica 30: Usklađenost LRS sa SP ZPP.....	64
6. KAPACITET LAG-a ZA PROVEDBU LRS	65
6.1. Kapacitet LAG-a za upravljanje LAG-om i provedbom LRS.....	65
Tablica 31: Kapacitet LAG-a za upravljanje LAG-om i provedbu LRS	65
6.2. Opis praćenja (monitoring) i procjene (evaluacija) provedbe LRS.....	66
Tablica 32: Plan pokazatelja – pokazatelji rezultata ZPP	68
7. FINACIJSKI I AKCIJSKI PLAN PROVEDBE LRS.....	70
7.1. Finacijski plan provedbe LRS	70
Tablica 33: Finacijski plan provedbe LRS.....	71
7.2. Akcijski plan provedbe LRS.....	72
Tablica 34: Akcijski plan provedbe LRS.....	72
8. PRILOZI.....	73
Prilog 1: Osnovni statistički podaci o LAG-u.....	74
Prilog 2: Popis zaštićene kulturno-povijesne baštine na području LAG-a	79
Prilog 3: Literatura.....	84

1. OPIS PODRUČJA KOJE OBUHVAĆA LRS

1.1. Osnovne zemljopisne značajke područja LAG-a

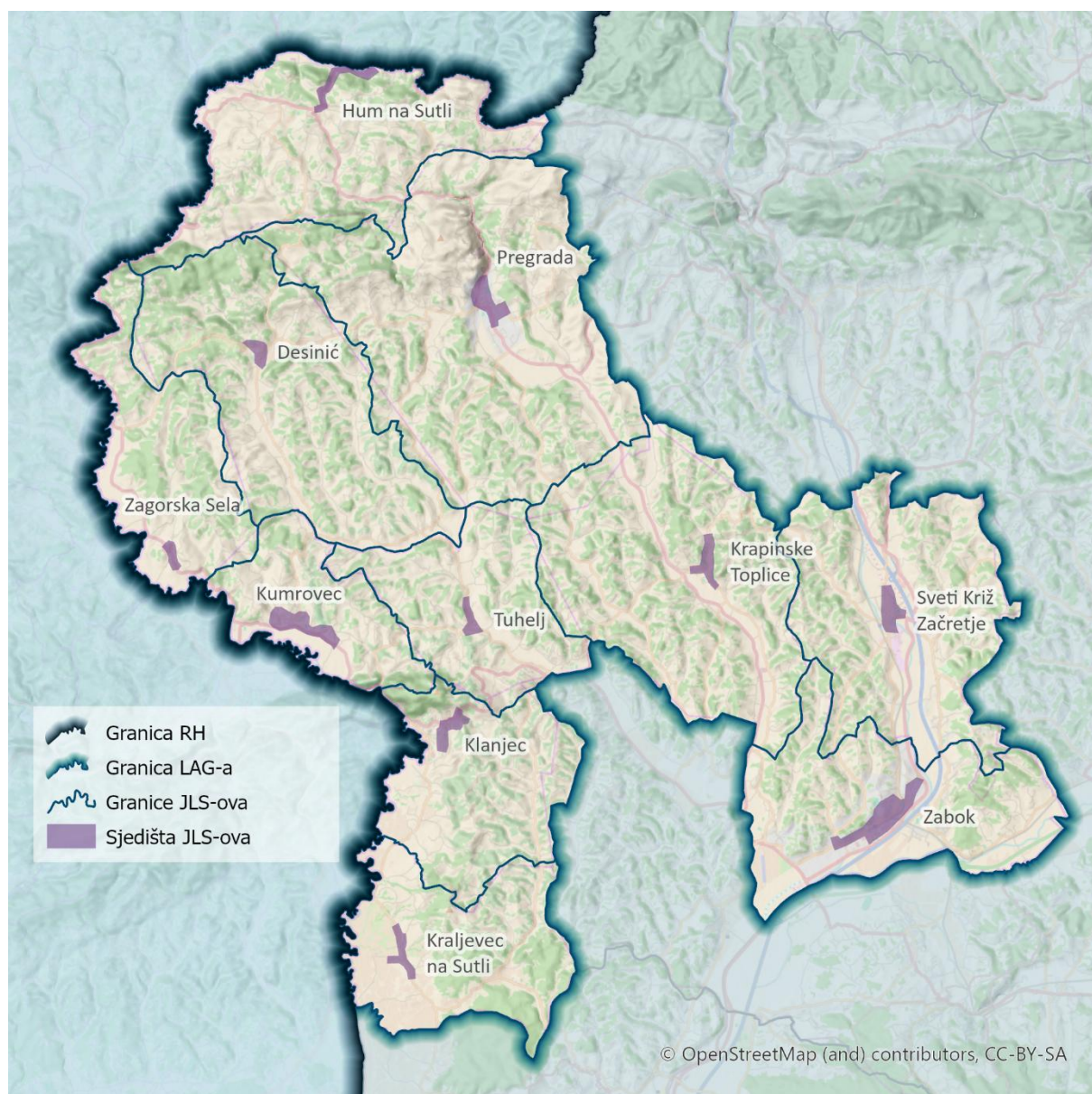
1.1.1. Područje LAG-a

Lokalna akcijska grupa Zagorje-Sutla nastala je 2015. godine spajanjem dvaju LAG-ova, LAG-a Zagorje i LAG-a Sutla. Sjedište LAG-a je u Zagorskim Selima, a postoje i dvije podružnice, u Pregradi i u Zaboku. Područje koje LAG obuhvaća smješteno je u sjeverozapadnom dijelu Republike Hrvatske, tj. u zapadnom dijelu Krapinsko-zagorske županije. Na istoku graniči s općinama Đurmanec, Petrovsko, Bedekovčina i gradom Krapinom, na jugu graniči s općinama Veliko Trgovišće i Donja Stubica i gradom Oroslavjem, odnosno Zagrebačkom županijom, a na zapadu i sjeveru graniči s Republikom Slovenijom.

LAG uključuje ukupno 11 jedinica lokalne samouprave, 3 grada: Klanjec, Pregrada i Zabok, te 8 općina: Desinić, Hum na Sutli, Kraljevec na Sutli, Krapinske Toplice, Kumrovec, Sveti Križ Začretje, Tuhelj i Zagorska Sela. Površina tog područja iznosi 391,35 km², što je oko 32% površine KZZ. Područje LAG-a obuhvaća oko trećine stanovništva KZZ-a (gotovo 34%) te je prema popisu stanovništva iz 2011. godine u 188 naselja živjelo 44.443 stanovnika, dok je 2021. na području LAG-a bilo 187 naselja sa 40.684 stanovnika (dio naselja Bregi Zabočki je u međuvremenu pripojen naselju Zabok). Iz navedenog je očito da područje LAG-a doživljava slične depopulacijske trendove kao cijela županija, ali i Republika Hrvatska, te se tako broj stanovnika u posljednjem međupopisnom razdoblju (2011.-2021.) smanjio se za 3.759, tj. gotovo 8,5%.

Područje LAG-a obilježavaju mala i disperzirana naselja što je otežavajuća okolnost pri organizaciji prostora te povećava zahtjevnost, a time i troškove izgradnje infrastrukture. Gušća naseljenost i sva centralna naselja LAG-a nalaze se uz rubove prostranijih dolina rijeka i potoka, koje su najpogodnije za razvitak prometa, tj. gospodarstva. Zemljopisni položaj LAG-a generalno je vrlo dobar s obzirom da se nalazi na značajnom teritoriju povezivanja RH s EU. Najznačajnije je što istočnim dijelom LAG-a prolazi dio Phyrinskog cestovnog pravca, koji predstavlja jedan od glavnih pravaca, koji povezuju Republiku Hrvatsku, odnosno istočni dio Europe sa srednjom Europom. Cestovni i željeznički koridori te autocesta povezuju LAG i s drugim socioekonomski značajnim akterima unutar države, kao što su Zagreb i Varaždin. Utjecaj prometne važnosti na razvoj određenog prostora na području LAG-a je jasno vidljiv. Tako Zabok, kao najrazvijeniji i najnaseljeniji dio LAG-a, svoj značaj duguje položaju na križanju važnijih prometnih pravaca. S druge strane, ograničeni razvoj zapadnog dijela LAG-a uz rijeku Sutlu određen je rubnim geografskim položajem i manjom prometnom važnosti.

Slika 1: Karta LAG područja s vidljivim granicama JLS-ova u LAG-u

Izvor: LAG Zagorje-Sutla; OpenStreetMap, za kartografske podatke

Slika 2: Karta položaja LAG-a na karti Republike Hrvatske

Izvor: LAG Zagorje-Sutla; OpenStreetMap, za kartografske podatke

Tablica 1: Osnovni podaci o LAG-u

Osnovni statistički podaci o LAG-u						
Naziv JLS	Broj stanovnika u JLS	Naselja iz JLS u sastavu LAG-u	Broj stanovnika u naselju	Površina JLS (km ²)	Gustoća stanovnika u JLS (stan/km ²)	Broj kućanstava u JLS
Desinić	2.530	28	<i>Potpuni podaci o naseljima navedeni su u Prilogu 1</i>	45,04	56,17	778
Hum na Sutli	4.592	18		36,83	124,68	1.533
Klanjec	2.548	19		25,52	99,84	883
Kraljevec na Sutli	1.591	10		26,78	59,41	523
Krapinske Toplice	4.827	17		48,46	99,61	1.691
Kumrovec	1.412	10		17,57	80,36	523
Pregrada	5.927	26		67,25	88,13	1.887
Sveti Križ Začretje	5.659	19		40,37	140,18	1.740
Tuhelj	2.043	11		23,97	85,23	647
Zabok	8.656	17		34,88	248,17	2.827
Zagorska Sela	899	13		24,68	36,43	322
Ukupno LAG	40.684	187	40.684	391,35	103,96	13.354
Osobna iskaznica LAG-a						
OIB	51537528813					
Adresa sjedišta	Zagorska Sela 39, 49296 Zagorska Sela					
Adresa podružnica	Pod Lenartom 1, 49218 Pregrada; Ulica Matije Gupca 53, 49210 Zabok					
Kontakt telefon	099 423 71 51					
Kontakt e-mail	lag@zagorje-sutla.eu					
Mrežna stranica	https://www.zagorje-sutla.eu					

Izvor: Državni zavod za statistiku – za osnovni statistički podaci o LAG-u, Popis stanovništva 2021.

1.1.2. Geomorfološke i klimatske karakteristike na području LAG-a

Područje LAG-a, kao i cijele Krapinsko-zagorske županije, karakteriziraju tri grupe reljefnih oblika: gorski nizovi, pobrđa i naplavne ravni. Gorski nizovi značajni za ovo područje u vezi su s boranjem Kamniških Alpa, a uglavnom su građeni od trijaskih dolomita i vapnenaca. Najistaknutiji niz, koji se nastavlja na kamničko-trojansku antiklinalu, čine Rudnica, Desinić gora, Kunagora, Stahinjčica i Ivanščica. Najviši vrh ovog niza je Ivanščica sa 1061 m, međutim, visine niza se na području LAG-a kreću oko 500 m, s najvišim vrhom Kunagorom (521 m). Drugi, manje istaknutiji niz nastavlja se na goru Orlicu u Sloveniji od koje je odvojen dolinom rijeke Sutle, a čine ga Cesarska gora (509 m.n.v.) i Strugača. Veći dio ovog niza na hrvatskoj strani je utonuo uzduž rasjeda na kojem se javljaju termalni izvori. Značajni za područje LAG-a su oni u Tuheljskim i Krapinskim Toplicama, koji se iskorištavaju u turističke, rekreativne i zdravstvene svrhe, međutim, potencijal geotermalne energije se ne koristi. Glavninu stijenskog sastava gorskih nizova čine mezozojski vapnenci i dolomiti, koji se komercijalno iskorištavaju kao tehničko-građevni kamen (aktivni kamenolomi u gradu Pregradi i općini Tuhelj). Na pobrđima prevladavaju tercijarni sedimenti lapora, pješčenjaka i glina. Zbog svoje mekoće ti sedimenti podložni su eroziji, što je, uz aktivnu tektoniku i rasjedanje, dovelo do značajne diseciranosti i velike energije reljefa. Osunčane padine pobrđa iskorištavaju se u poljoprivredne svrhe. Pjeskovito-ilovasta tla, koja nalazimo na pobrđima, pogodna su za vinograde i voćnjake, koji uglavnom prevladavaju na strmijim padinama, dok se blaže položene uglavnom iskorištavaju kao oranice i pašnjaci. Osojne padine i klanci uglavnom su prekriveni listopadnim šumama. Takve osobitosti odlikuju najveći dio područja LAG-a, ali i županije te predstavljaju prepoznatljivi krajolik koji se veže uz pojam Hrvatskog Zagorja. Kao treća reljefna grupa izdvajaju se naplavne ravni, građene od kvartarnih sedimenata. Prekrivaju ih aluvijalna tla, ponegdje močvarnog tipa, a karakteriziraju ih povremena plavljenja zbog čega se pretežito iskorištavaju kao livade i sjenokoše, dok se kao oranice obrađuju povišeni dijelovi dolina. Značaj riječnih dolina je i komunikacijski pa tako većim dolinama rijeka Krapine i Krapinčice prolaze glavne cestovne i željezničke prometnice, dok su manje uglavnom značajne za lokalni promet.

Na području LAG-a prevladava umjereno topla kišna klima. Prema Köpenovoj klasifikaciji i obzirom na mikroklimatske karakteristike, područje LAG-a obilježava *Cfbwx* tip klime ili kontinentalno-humidni tip klime s umjereno toplim ljetima. Srednja mjesečna temperatura najhladnijeg mjeseca je viša od -3 °C i niža od 18 °C. Ne postoji izrazito sušno razdoblje, a maksimum oborina je u toplijem dijelu godine, s težištem na mjesecu srpnju, dok je minimum u zimskim mjesecima, s najviše padalina u studenom. Maksimalne temperature zabilježene su u lipnju, srpnju i kolovozu, prelaze 30 °C, a u tim mjesecima temperatura ne pada ispod 0°C. Minimalne temperature bilježe se u mjesecu siječnju i veljači, koji su ujedno i najsuši. Ledenih dana u godini ima pretežno u mjesecu siječnju, veljači i prosincu. Srpanj, kao najtopliji mjesec, ima srednje temperature oko 21 °C, dok se srednje temperature najhladnijeg mjeseca kreću oko 0°C. Tijekom cijele godine postoji mogućnost pojave magle. Najveći broj dana s maglom imaju rujanj, listopad, studeni i prosinac. Iako su vjetrovi izrazito ovisni o lokalnim reljefnim obilježjima, na području LAG-a najčešći su zapadni vjetrovi, oko 45% tijekom godine. Maksimalne jačine vjetera iznose od šest do devet bofora, a najjači vjetrovi javljaju se od kasne jeseni do početka proljeća.

Državni hidrometeorološki zavod navodi kako stogodišnja mjerenja za Republiku Hrvatsku ukazuju na porast prizemne temperature zraka za 0,74 °C između 1906. i 2005. Kao posljedica klimatskih promjena, predviđa se daljnji blagi porast temperatura zraka u narednom razdoblju, te blagi porast intenziteta oborina u zimskom dijelu godine, sa smanjenjem broja dana sa snježnim padalinama. Iako predviđanja o klimatskim promjenama na području LAG-a nisu dramatična, uočava se sve veći broj ekstremnih vremenskih događaja što se negativno odražava na poljoprivrednu proizvodnju i sigurnost ljudi.

1.1.3. Kulturna, povijesna i prirodna baština na području LAG-a

1.1.3.1. Kulturno-povijesna baština

LAG Zagorje-Sutla područje je bogate kulturno-povijesne i tradicijske baštine. Na području LAG-a evidentirani su spomenici kulture kategorizirani kao pokretna, nepokretna i nematerijalna kulturna dobra. Većinu od ukupno 105 zaštićenih kulturnih dobara (potpuni popis nalazi se u Prilogu 2), sa 67 lokaliteta čine pojedinačna nepokretna kulturna dobra. Toj kategoriji pripada većina zaštićenih sakralnih objekata te dvoraca i kurija, koji su vjerojatno i najprepoznatljiviji oblici zaštićenih dobara zbog njihove istaknute uloge u kreiranju karakterističnog pejzaža Hrvatskog Zagorja. Pri tome se ne smije izostaviti ni važnost tradicionalne pučke arhitekture, međutim, zaštita takvih objekata se provodi u manjem opsegu. U tom segmentu ističe se Muzej „Staro selo“ u Kumrovcu, koji je pripada u kategoriju kulturno-povijesnih cjelina nepokretnih kulturnih dobara te obuhvaća tridesetak sačuvanih i obnovljenih tradicijskih stambenih i gospodarskih objekata u kojima se nalaze izložbe obrta i običaja Hrvatskog zagorja s kraja 19. i početka 20. stoljeća. Osim „Starog sela“, kategoriji kulturno-povijesnih cjelina pripadaju još 4 lokaliteta na području LAG-a: kulturno-povijesne cjeline Pregrade, Klanjca i Svetog Križa Začretja te dvora Velikog Tabora. Kategorija arheoloških nepokretnih kulturnih dobara sadrži ukupno 7 lokaliteta, od kojih su 4 zaštićena preventivno, tj. pretpostavlja se da imaju svojstva kulturnog dobra, što je potrebno potvrditi daljnjim istraživanjima. Datacije arheoloških nalazišta protežu se od kasnog mezolitika (Bušin-Bežanec), preko bronzanog doba (Špiček, Zašat) do srednjeg vijeka (Vrbovec, Cesargrad). U kategorije pojedinačnih pokretnih kulturnih dobara (12 dobara) te zbirke pokretnih kulturnih dobara (10 zbirki) uglavnom spadaju pojedinačni (oltari, orgulje, plastike) ili ukupni dijelovi inventara pojedinih sakralnih objekata. Izdvajaju se po specifičnosti sadržaja Etnografska zbirka Nade Ječmenica i udruge Zvirek te Zbirka inkunabula i Zbirka stranih knjiga franjevačkog samostana u Klanjcu.

Dvor Veliki Tabor, Franjevački samostan i crkva Navještenja Blažene Djevice Marije u Klanjcu te Muzej „Staro selo“ u Kumrovcu turistički su valorizirani, promovirani i iskorišteni. Korištenje zaštićenih kulturnih dobara razlikuje od lokaliteta do lokaliteta pa se tako, osim kao muzeji, koriste i kao prostori za stanovanje, poslovni prostori, u svrhu obavljanja ugostiteljskih i smještajnih djelatnosti, međutim, važno je da se koriste u skladu s uvjetima zaštite. Neka zaštićena dobra (Kompleks dvoraca "Novi Dvori Klanječki", dvorac Mali Tabor i dvorac Palfy-Erdödy) su prepuštena propadanju iz različitih razloga, što predstavlja iznimnu opasnost za njihovo očuvanje. Potencijal postoji za ozbiljniji pristup zajedničkoj kulturno-povijesnoj baštini LAG-a, a nepostojanje učinkovitog sustava zaštite na regionalnoj razini, a time i promocije i daljnje valorizacije predstavlja prijetnju. Treba napomenuti da su Dvor Veliki Tabor, Muzej Staro Selo Kumrovec i Galerija Antuna Augustinčića uz Muzej Seljačkih buna i Muzej krapinskih neandertalaca, koji se ne nalaze na području LAG-a, okupljeni u zajedničku muzejsku ustanovu naziva Muzeji Hrvatskog Zagorja.

Za područje LAG-a iznimno su značajna i zaštićena nematerijalna kulturna dobra. Tako je običaj uskrasnog *streljanja* iz pištola u Kostelu i dalje vrlo živ te se ta tradicionalna uskrasna manifestacija održava svake godine. Legenda o Veronici Desiničkoj popularizira se i valorizira najviše kroz djelovanje muzeja „Dvor Veliki Tabor“, koji redovito održava izložbe, edukativne radionice, predstave i drugi prigodni program prožet tom tematikom. U svrhu zaštite govora Huma na Sutli, osnovan je Odbor za zaštitu humskog govora koji se bavi izradom rječnika. Veliku mogućnost valorizacije ima i zaštićeno tradicijsko lončarstvo na području sjeverozapadne Hrvatske, nematerijalno kulturno dobro zaštićeno na dijelovima Krapinsko-zagorske, Međimurske i Varaždinske županije, što predstavlja priliku za ostvarivanje projekata suradnje.

Tablica 2: Zaštićena kulturno-povijesna baština na području LAG-a

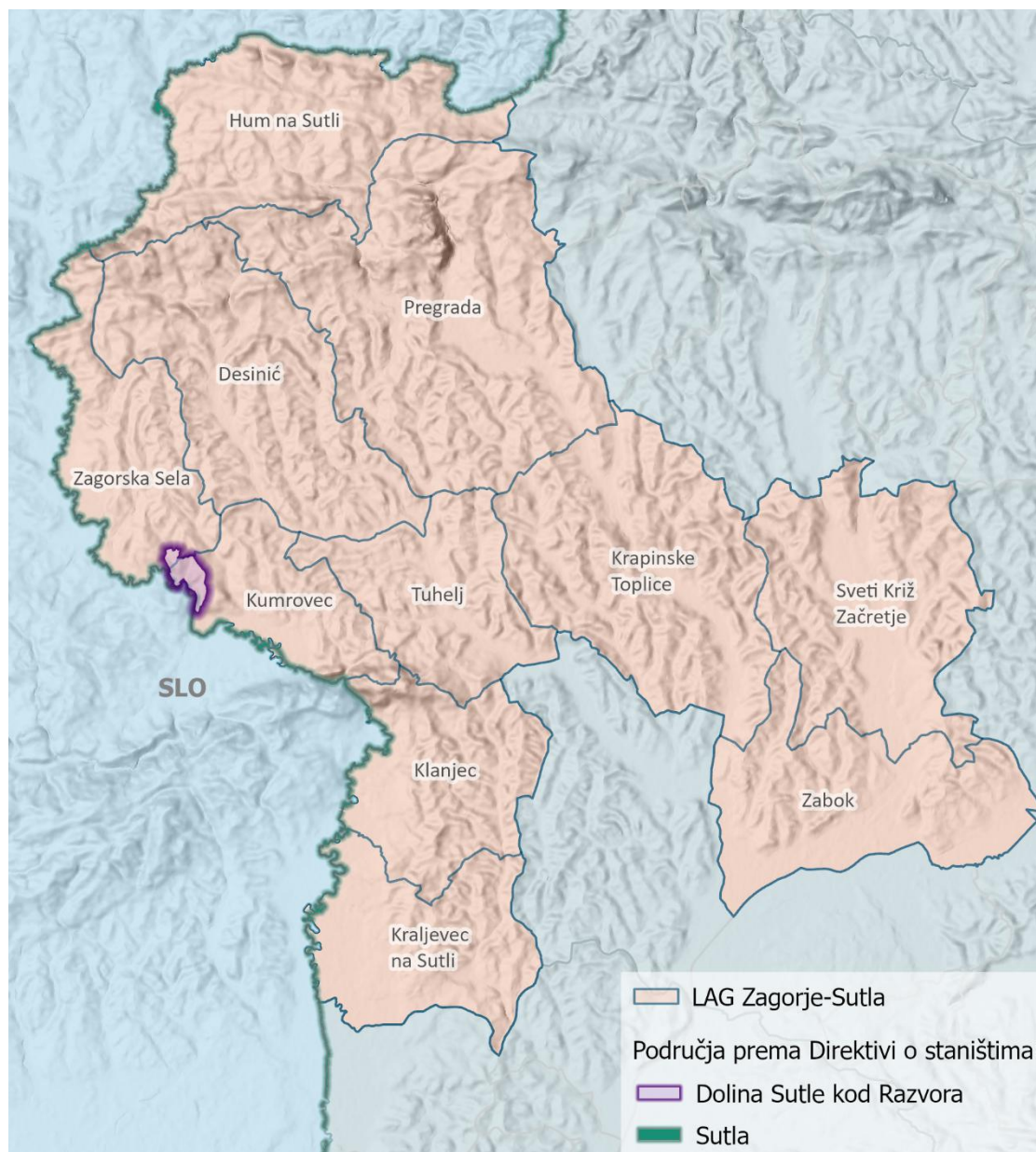
JLS	Vrsta kulturnog dobra						
	Nepokretno kulturno dobro				Pokretno kulturno dobro		Nematerijalno kulturno dobro
	Pojedinačno	Kulturno-povijesna cjelina	Kulturni krajolik	Arheologija	Pojedinačno	Zbirka	
Desinić	4	1	0	0	4	1	1
Hum na Sutli	8	0	0	1	1	2	1
Klanjec	7	1	0	1	2	3	0
Kraljevec na Sutli	2	0	0	0	1	0	0
Krapinske Toplice	4	0	0	1	2	0	0
Kumrovec	4	1	0	0	0	0	1
Pregrada	15	1	0	2	0	0	1
Sveti Križ Začretje	6	1	0	0	1	1	0
Tuhelj	5	0	0	0	0	0	0
Zabok	4	0	0	0	0	0	1
Zagorska Sela	8	0	0	2	2	2	0
Ukupno LAG	67 (navedeno u Prilogu 2)	5 (navedeno u Prilogu 2)	0 (naveden o u Prilogu 2)	7 (navedeno u Prilogu 2)	13 (navedeno u Prilogu 2)	9 (nave deno u Prilog u 2)	5 (navedeno u Prilogu 2)

Izvor: *Ministarstvo kulture i medija*

1.1.3.2. Prirodna baština na području LAG-a

Područje LAG-a, kao i cijele županije, u prošlosti je karakteriziralo intenzivno naseljavanje i iskorištavanje prirodnih resursa pa gotovo da ne postoji područje u kojima se ne ogleda ljudsko djelovanje. Unatoč tome, područje LAG-a je bogato prirodnim bogatstvima i prirodnom baštinom. Kao jedna od važnijih i vjerojatno najuočljivijih prirodnih bogatstava na području LAG-a možemo izdvojiti šume. Iako one predstavljaju gospodarski resurs, njihova važnost se ogleda i u ekološkom aspektu pa tako šume čine važna staništa divljih životinja, biljaka i gljiva te pridonose biološkoj raznolikosti. Iseljavanje i napuštanje poljoprivrede u zadnjim desetljećima pridonijelo je širenju šuma te one generalno nisu ugrožene prekomjernom sječom, no postoje primjeri nekontroliranog pustošenja cijelih šumskih parcela, što predstavlja izniman udarac na održavanje prirodne ravnoteže tog područja, ali i potencira stvaranje klizišta. Stoga je iskorištavanje šuma potrebno provoditi na primjeren i održiv način. Drugu opasnost predstavljaju divlja odlagališta otpada, koja se mogu često susresti u šumama, što predstavlja problem, kako s ekološke, tako i s estetske strane te umanjuje njihovu vrijednost kao resursa za rekreaciju i provođenje slobodnog vremena. Veliko prirodno bogatstvo i važan resurs su i mnogobrojni izvori, koji pitkom vodom opskrbljuju naselja LAG-a te termalni izvori, iskorištavani u rekreativne i turističke svrhe. Kako bi izvori ostali očuvani i dobre kvalitete potrebno je i dalje provoditi mjere zaštite te njima racionalno gospodariti. Zaštićenim dijelovima prirode i područjima ekološke mreže na području županije, pa tako i LAG-a, sukladno Zakonu o zaštiti prirode, upravlja Javna ustanova za upravljanje zaštićenim prirodnim vrijednostima KZZ-a. Ustanova obavlja djelatnost zaštite, održavanja i promicanja zaštićenoga područja u cilju zaštite i očuvanja izvornosti prirode, osiguravanja neometanoga odvijanja prirodnih procesa i održivoga korištenja prirodnim dobrima, nadzire provođenje uvjeta i mjera zaštite prirode na području kojim upravlja te sudjeluje u prikupljanju podataka u cilju praćenja očuvanosti prirode. Na području LAG-a nalazi se 6 područja zaštićenih na razini Republike Hrvatske te 2 područja u sklopu ekološke mreže staništa Natura 2000 (Tablica 3).

Slika 3: Ekološka mreža Natura 2000 na području LAG-a

Izvor: Bioportal, web portal informacijskog sustav zaštite prirode, Ministarstvo gospodarstva i održivog razvoja; OpenStreetMaps, za kartografske podatke

Površinom najveće zaštićeno područje je Značajni krajobraz Zelenjak – Risvička i Cesarska gora, koji se prostire na oko 287 ha. Značajni krajobraz obuhvaća područja Cesarske i Risvičke gore te rijeku Sutlu, koja je dio ekološke mreže Natura 2000 kao rijeka važna za očuvanje ugroženih vrsta riba i školjaka. Odlikuje ga iznimna biološka raznolikost flore i faune, a stanište je mnogim zaštićenim i ugroženim biljkama kao što su hrvatska perunika, hrvatski karanfil, kranjski ljiljan, kacigasti kaćun, grimizni kaćun, panonska djetelina itd. Uređene su tri poučne staze koje interpretiraju biološku raznolikost te ekološke, geografske, geološke i druge osobitosti, a kroz područje značajnog krajobraza prolaze 4 označene planinarske staze. Osim prirodne baštine, Značajni krajolik Zelenjak obuhvaća i kulturna dobra, spomenik hrvatskoj himni te utvrdu Cesargrad. Od 5 spomenika parkovne arhitekture na području LAG-a, četiri su parkovi oko dvoraca. Iako točno vrijeme njihovog nastanka nije uvijek poznato, datiraju se u 19. stoljeće. Parkovi su uglavnom zasađeni dekorativnim autohtonim vrstama uz manje skupine unesenih vrsta drveća i grmlja. I dalje se održavaju, međutim, ni jedan od njih nije očuvan

u izvornom obliku. Svi dvorci, zajedno s parkovima koji ih okružuju, nalaze se u privatnom vlasništvu, osim dvorca Mirkovec, koji se koristi kao socijalna ustanova za nezbrinute odrasle osobe, što ograničava turističku valorizaciju navedenih parkova. Stoljetna lipa u Desiniću je spomenik parkovne arhitekture, kojega čini pojedinačno stablo lipe guste krošnje zasađeno sredinom 19. stoljeća. Nalazi se na brdu iznad naselja Desinić, a prednost je što je pristup do njega je slobodan. Ekološka mreža Natura 2000 je jedan od osnovnih mehanizama zaštite prirode u Europskoj uniji, a sastavljena od područja važnih za očuvanje ugroženih vrsta i stanišnih tipova. Na teritoriju LAG-a nalaze se 2 takva područja (Slika 3). Dolinu Sutle kod Razvora čini mozaik vlažnih staništa kao što su močvare, vlažni travnjaci, obale rijeke Sutle i jezera te sama rijeka Sutla. Ovaj dio ekološke mreže važan je za očuvanje danjega leptira kiseličinog vatrenog plavca, čiji je razvoj vezan uz biljku kiselicu, koja obitava na navedenim staništima. Dio ekološke mreže Rijeka Sutla obuhvaća cjelokupni tok rijeke, koji svojim dijelom prolazi kroz 5 JLS-ova na području LAG-a. Iako relativno kratkog toka od 90 km, Sutla ima iznimno bogatu riblju faunu, a kao stanište važna je za očuvanje 8 vrsta riba te jedne vrste školjki.

Tablica 3: Zaštićeni prirodni lokaliteti na području LAG-a

Kategorija zaštite	Naziv	Površina u ha	Godina proglašenja	JLS-ovi u LAG-u na čijem području se nalazi
Značajni krajobraz	Zelenjak - Risvička i Cesarska gora	287,30	2011.	Klanjec, Kumrovec, Tuhelj
Spomenik parkovne arhitekture	Park u Mirkovcu	5,21	1965.	Sveti Križ Začretje
Spomenik parkovne arhitekture	Park i drvored u Bežancu	3,21	1965.	Pregrada
Spomenik parkovne arhitekture	Park Klokovec kraj Krapinskih Toplica	4,78	1970.	Krapinske Toplice
Spomenik parkovne arhitekture	Park oko dvorca u Miljani	1,75	1973.	Zagorska Sela
Spomenik parkovne arhitekture	Stoljetna lipa u Desiniću	0,00	2012.	Desinić
Natura 2000	Dolina Sutle kod Razvora	96,24	2014.	Zagorska Sela, Kumrovec
Natura 2000	Sutla	155,55	2014.	Hum na Sutli, Zagorska Sela, Kumrovec, Klanjec, Kraljevec na Sutli
Ukupno LAG	8			

Izvor: Bioportal, web portal informacijskog sustava zaštite prirode, Ministarstvo gospodarstva i održivog razvoja

1.1.4. Stanje komunalne infrastrukture na području LAG-a

U komunalnoj infrastrukturi ogleda se razlika u razvijenosti pojedinih dijelova LAG-a. Kako je već spomenuto, kroz Zabok i Sveti Križ Začretje prolazi autocesta A2 (Gornji Macelj – Krapina – Zagreb), koja, osim što čini važnu poveznicu s ostatkom Hrvatske, ima i međunarodni značaj kao dio Pan-Europskog prometnog pravca Xa, povezujući srednju s jugoistočnom Europom. Usporedno s autocestom pruža se i državna cesta D1, koja povezuje sjever i jug Hrvatske. Područjem LAG-a prolaze još D205 (GP Razvor–Klanjec–Zabok/D1), D206 (GP Hum na Sutli–Pregrada–Krapina/D1), D207 (Hum na Sutli–Đurmanec/D1), D507 (Pregrada/D206–Jezero Klanječko/D205), D229 (Vrbišnica/D206–Razvor/D205) te D14 (Mokrice/D307–Bedekovčina–Podgrađe/D29). Državna cesta D233 (Mali Tabor–Hum na Sutli) je u izgradnji. Državnim cestama nisu povezane općine Desinić i Kraljevec na Sutli, a valja napomenuti kako je stanje ceste D229 u iznimno lošem stanju te je potrebna njena sanacija, posebno u dijelu uz nekadašnje Sutlansko jezero. Područjem LAG-a prolazi nešto više od 40km željezničkih pruga. Najznačajnija je regionalna željeznička pruga R201, koja prolazi trasom Zaprešić–Zabok–Varaždin–Čakovec. Značaj pruge je prije svega za putnički promet u zagrebačkoj aglomeraciji, koje je grad Zabok dio. Modernizacija i elektrifikacija pruge od Zaprešića do Zaboka u duljini od 24km je pri kraju, što će skratiti vrijeme putovanja, međutim, veći dio pruge od Zaboka do Čakovca će i dalje ostati neelektrificiran. Na ovu prugu, u Zaboku se nadovezuje R106 (Zabok–Krapina–Đurmanec–državna granica–(Rogatec)), a u Lugu Zabočkome lokalna pruga L202 do Gornje Stubice. Lokalna pruga L102 (Savski Marof–Kumrovec–državna granica–(Imeno)), koja prolazi kroz općine Zagorska Sela, Kumrovec i Kraljevec na Sutli te grad Klanjec, zatvorena je za promet 2000. godine zbog dotrajalosti. Pri promatranju i interpretaciji podatka o duljini biciklističkih staza potreban je oprez. Naime, biciklističke staze podrazumijevaju prometnice izgrađene samo za promet bicikala. Na području LAG-a takva staza, iako još ne u potpunosti, izgrađena je samo između Zaboka i Svetog Križa Začretja, a u izgradnji je i staza od Zaboka do Orosavlja. S druge strane postoje biciklističke rute ili trase, koje koriste postojeće prometnice s dodanom biciklističkom signalizacijom i one čine najveći dio duljine biciklističkih staza navedenih u Tablici 4. Na području LAG-a postoji športska zračna luka s travnatom podlogom u Gubaševom kod Zaboka, a najbliža međunarodna zračna luka je Zračna luka Franjo Tuđman u Velikoj Gorici, koja je od najudaljenijih dijelova LAG-a udaljena oko 90 km. Ne postoje morske ni riječne luke, a ni jedna rijeka koja protječe kroz područje LAG-a nije plovna. Što se tiče pokrivenosti elektroničko-komunikacijskom infrastrukturom, na području LAG-a i dalje prevladava pristup preko bakrene parice, dok je svjetlovod ograničen u pravilu na pojedine točke, uz nešto veću koncentraciju na područjima gradova Pregrade i Klanjca, a posebno Zaboka. Pokrivenost mrežama pokretne komunikacije velikih brzina je vrlo dobra, što zadovoljava potrebe prosječnih korisnika, međutim, za razvoj IT sektora ipak je potrebna veća dostupnost svjetlovodne infrastrukture. Podaci o duljini kanalizacijske mreže nisu dostupni za sve JLS-ove, međutim, i ovdje opet prednjači grad Zabok s gotovo 50km. Slijede Krapinske Toplice, Hum na Sutli i Pregrada, a u općini Desinić trenutno je u izgradnji prvi dio kanalizacijske mreže. Općenito je sustav kanalizacije u većini JLS-ova slabo razvijen, što je slučaj i s pročišćivačima otpadnih voda, koji postoje samo u gradu Klanjcu te općinama Krapinske Toplice i Hum na Sutli. Na području LAG-a ne postoji centar za gospodarenje otpadom, već se on odlaže na tri odlagališta, a dio otpada se odvozi i izvan LAG-a i županije. Trenutno je u Koprivničko-križevačkoj županiji u procesu realizacije projekt izgradnje regionalnog centra za gospodarenje otpadom „Piškornica“, koji će obuhvatiti i područje LAG-a Zagorje-Sutla. Jedan od 6 pretovarnih centara planiran je na području grada Zaboka.

Iz navedenog dolazimo do zaključka da se po razvijenosti komunalne infrastrukture ističe grad Zabok, što je razumljivo s obzirom na njegov važan prometni položaj. S druge strane nalaze se JLS-ovi uz zapadnu granicu LAG-a, koji se ne nalaze na toliko važnim prometnim pravcima, a također je i gospodarstvo slabije razvijeno.

Tablica 4: Stanje komunalne infrastrukture na području LAG-a

Vrsta infrastrukture	Mjerna jedinica	Ukupno
Autocesta	Km	13,321
Državna cesta	Km	105,617
Županijska cesta	Km	155,964
Lokalna cesta	Km	113,25
Nerazvrstana cesta	Km	1287,356
Željeznička pruga	Km	40,582
Biciklističke staze	Km	55,2
Međunarodne zračne luke	Broj	0
Ostale zračne luke	Broj	1
Morske luke	Broj	0
Riječne luke	Broj	0
Elektr. ener. kablovi	Km	N/P
Pokrivenost elektroničko-komunikacijske infrastrukture	% pokrivenosti EK infrastrukture – bakrena parica	53,46
	% pokrivenosti EK infrastrukture – svjetlovod	0,33
	% pokrivenosti EK infrastrukture – koaksijalni kabel	0,00
Plinovod	Km	828,865
Vodovod	Km	N/P
Kanalizacija	Km	N/P
Pročišćivači otpadnih voda	Broj	5
Centri za gospod. otpadom	Broj	1
Pretovarni centri	Broj	0

Izvor: Jedinice lokalne samouprave; HAKOM, za podatke o elektroničko-komunikacijskoj infrastrukturi

1.1.5. Stanje društvene infrastrukture na području LAG-a

Društvena i zdravstvena infrastruktura na području LAG-a relativno je dobro razvijena iako postoje potrebe za poboljšanjima. Ustanove za kulturu i obrazovanje, zdravstvo te opći društveni život zajednice prisutne su gotovo u svim općinama a posebno gradovima LAG-a i predstavljaju neophodnu infrastrukturu za daljnji razvoj zajednica. I ovdje je vidljiva razlika između razvijenijih i nerazvijenijih dijelova LAG-a, koji su očito u manjku pojedinih funkcija društvene infrastrukture. Tako primjerice ne postoje vrtići na području općina Kraljevec na Sutli i Zagorska Sela, gdje ne postoji ni osnovna škola. Srednje škole nalaze se samo u Zaboku i Pregradi te učenici iz drugih dijelova LAG-a gravitiraju tim mjestima, a neki odlaze na školovanje i izvan granica LAG-a (Krapina, Bedekovčina, Zagreb). Osim toga, u gradu Zaboku djeluje nekoliko dislociranih studija, odnosno vanjskih centara. Osim u Zaboku, studij postoji i u Pregradi. Na području LAG-a ne postoje kazališta, a kino dvorane nalaze se u Zaboku, Klanjcu, Krapinskim Toplicama te Humu na Sutli. Iako je generalno stanje nešto bolje s knjižnicama, općine Desinić, Kraljevec na Sutli, Kumrovec, Tuhelj i Zagorska Sela nemaju javnih knjižnica. Na području LAG-a nalaze se 4 bolnice, od kojih su 3 u Krapinskim Toplicama specijalne bolnice, dok je ona u Zaboku opća.

Tablica 5: Stanje društvene infrastrukture na području LAG-a

Vrsta infrastrukture	Mjerna jedinica	Količina
Društveni/kulturni dom, dom za mlade	Broj	15
Kazališta	Broj	0
Kino dvorane	Broj	4
Knjižnice	Broj	6
Muzeji	Broj	5
Vatrogasni dom	Broj	31
Ambulanta	Broj	18
Dom zdravlja	Broj	3
Bolnica	Broj	4
Vrtići	Broj	9
Ostali predškolski objekti	Broj	4
Osnovne škole	Broj	11
Srednje škole	Broj	5
Sportske građevine (zatvorene) ne uključujući školske dvorane	Broj	4
Sportske građevine (otvorene)	Broj	42
Dom za nezbrinutu djecu	Broj	0
Dom za starije i nemoćne	Broj	13
Ustanove za rehabilitaciju ovisnika (koje ne spadaju pod bolnice)	Broj	0

Izvor: Jedinice lokalne samouprave jedinice područne (regionalne) samouprave

1.2. Gospodarske značajke područja LAG-a

Od jedanaest jedinica lokalne samouprave u sklopu LAG-a, prema indeksu razvijenosti čak 5 ih se nalazi u skupini ispodprosječno rangiranih. Općina Desinić pripada u skupinu JLS-ova čija se vrijednost indeksa nalazi u trećoj četvrtini ispodprosječno rangiranih jedinica lokalne samouprave, Zagorska Sela su u drugoj četvrtini, a općine Kraljevec na Sutli, Kumrovec i Tuhelj u prvoj četvrtini ispodprosječno rangiranih. Na drugom kraju spektra nalazi se grad Zabok, koji spada u najbolju skupinu prema indeksu razvijenosti, tj. prvu četvrtinu najbolje rangiranih JLS-ova. Slijede ga Hum na Sutli i Krapinske Toplice u 6 skupini te Klanjec, Pregrada i Sveti Križ Začretje, koji se nalaze u zadnjoj četvrtini najbolje rangiranih JLS-ova. Iz navedenog se opet potvrđuje već spomenuta razlika u razvoju različitih dijelova LAG-a te isticanje Zaboka kao njegovog najrazvijenijeg dijela.

Broj zaposlenih na području LAG-a je u kontinuiranom porastu (Tablica 7). Najveći udio zaposlenih, kao i u cijeloj KZZ, nalazimo u prerađivačkoj industriji, u kojoj je također primjetan najveći apsolutan porast. Slijedi zdravstvena zaštita i socijalna skrb te trgovina na veliko i malo, u kojoj je, međutim, primjetan pad broja zaposlenih. Značajan udio zaposlenih ima i sektor obrazovanja. Važno je uočiti kako 2020. godine nije bilo zaposlenih u sektoru poljoprivrede, iako je na području LAG-a postojalo 18 poduzeća u tom sektoru. Ako gledamo broj poduzeća (Tablica 8), uočavamo da je njihov broj u prerađivačkoj industriji relativno mali, što dovodi do zaključka kako su to velika poduzeća koja zapošljavaju veliki broj ljudi. Najveći broj poduzeća na području LAG-a dolazi iz građevinskog sektora i sektora trgovine, a značajan je i sektor stručnih, znanstvenih i tehničkih djelatnosti. U Tablici 9 vidljivo je kako je broj obrta na području LAG-a također u porastu, osobito uslužnih djelatnosti. Rast broja obrta u 2020. bio je nešto manji, što možemo povezati s pandemijom COVID-a 19.

Prema organizacijskom obliku poljoprivrednika na području LAG-a prednjače OPG-ovi, koje slijede SOPG-ovi. Trgovačkih društava ima neznatno više od obrta, a zadruge se nalaze na začelju sa samo 3 pravne osobe. Valja primijetiti da na cijelom području postoji samo 46 ekoloških proizvođača, što čini samo 1,4% udjela u ukupnom broju poljoprivrednika. Najviše registriranih poljoprivrednika nalazi se na području Pregrade, Svetog Križa Začretja i Krapinskih Toplica što možemo povezati s njihovom velikom površinom. To su i JLS-ovi s najvećim brojem poljoprivrednih gospodarstava EVPG-a do 3.000 EUR, ali i s najmanje broja poljoprivrednika iznad 50.000 EUR (Tablica 11). Najviše gospodarstava iznad 50.000 EUR nalazi se na području općina Desinić i Kraljevec na Sutli, što možemo povezati uz bavljenje stočarstvom na tom području. Na cjelokupnom području LAG-a prema EVPG-u ističe se jako veliki broj poljoprivrednika do 3.000 EUR, od čega nešto više od petine ima ekonomsku veličinu 0 EUR. Kategorija gospodarstava od 3.000 do 8.000 EUR broji višestruko manji broj poljoprivrednika, međutim, ističe se područje grada Pregrade, koje čini gotovo petinu poljoprivrednika te kategorije.

Iako poljoprivreda kao djelatnost nema veliki udio u ukupnim prihodima jedinica lokalne samouprave na području LAG-a, stanovništvo se tradicionalno bavi poljoprivredom za potrebe opskrbljivanja obiteljskih gospodarstava. Na području LAG-a prema podacima iz 2011. godine broj kućanstava s korištenim poljoprivrednim zemljištem je 14.387 što je 34,22% od ukupnog broja u KZZ-u. Specifičan problem regije je rasparceliranost i mala površina zemljišta koje je preduvjet uspješnog bavljenja poljoprivrednom proizvodnjom. Tako prosječna veličina parcela na području LAG-a iznosi samo 0,27ha, što uvelike umanjuje isplativost poljoprivredne proizvodnje. Najviše poljoprivrednih površina su oranice i livade. Ratarstvo ovog područja je prvenstveno u funkciji proizvodnje stočne hrane pri čemu su prinosi zbog specifičnosti terena niži od državnog prosjeka. Najviše se proizvodi pšenica, kukuruz, lucerna i krumpir. Reljef i klima su pogodni za uzgoj vinove loze i proizvodnju vina pri čemu postoji i duga tradicija. Najviše površina pod vinogradima nalazi se u gradu Pregradi, Krapinskim Toplicama i Svetom Križu Začretju, ali prema udjelu u ukupnim poljoprivrednim površinama JLS-a prednjači grad Klanjec.

Prema strukturi stočarstva prevladava uzgoj peradi, svinja i goveda. Peradarstvo je najistaknutije u općini Hum na Sutli, koja ima gotovo dvostruko više kljunova od općine Sveti Križ Začretje, koja slijedi. Svinjogojstvo je važan segment poljoprivrednih gospodarstava u gradu Pregradi te općinama Sveti Križ Začretje, Kraljevec na Sutli, Desinić i Krapinske Toplice. Općina koja iskače po broju goveda je Kraljevec na Sutli, a slijede Desinić i Hum na Sutli, što pridonosi većoj koncentraciji poljoprivrednih gospodarstava s visokim EVPG-om. Vrlo je značajan i uzgoj pčela, posebice na području Krapinskih Toplica, Pregrade i Zaboka.

Za turizam područja LAG-a iznimno su značajne toplice te se tako prema dolascima i noćenjima turista ističu općine Tuhelj i Krapinske Toplice, gdje Tuhelj ima gotovo tri puta više dolazaka od Krapinskih Toplica. JLS-ovi koji slijede imaju višestruko manje iznose pokazatelja, a za neke se podaci uopće ne objavljuju zbog iznimno malih vrijednosti. Općenito je za cijelo područje LAG-a značajan porast broja dolazaka i noćenja, što je međutim prekinuto pojavom COVID-a 19 početkom 2020. godine te gotovo prepolovilo brojeve dolazaka i noćenja iz 2019. godine. Pogledamo li, međutim, strukturu po JLS-ovima, uočavamo prilične različitosti. Dolasci turista relativno su najviše pali u općinama Zagorska Sela (više od 3 puta) i Kumrovec, dok su se u općini Tuhelj gotovo prepolovili. Pad je bio nešto manji u općini Krapinske Toplice. Takav razvoj događaja možemo objasniti strukturom turista u navedenim općinama, pa je tako općina Krapinske Toplice prije pandemije imala više dolazaka domaćih turista, dok su prve tri imale veći udio stranih dolazaka, koji se iznimno smanjio u 2020. godini. Zanimljivo je da su neke jedinice lokalne samouprave ipak doživjele rast, što možemo povezati s preferiranjem apartmanskog smještaja naspram hotelskog za vrijeme pandemije. Važno je uočiti i da se prosječni broj noćenja na razini LAG-a smanjuje (s 2,56 noćenja u 2018. na 2,4 u 2020.), što je u skladu s globalnim trendovima. Trendove valja prepoznati i prilagoditi se njima te je u tom pogledu važno zadržati goste na području LAG-a, ako već ne ostaju u istoj JLS.

Tablica 6: Osnovni razvojni pokazatelji LAG područja (stanje 2016. godine)

JLS	Razvojna skupina prema IR	Indeks razvijenosti JLS	Prosječan dohodak po stanovniku, eura	Prosječni izvorni prihodi po stanovniku, eura	Prosječna stopa nezaposlenosti	Opće kretanje stanovništva	Indeks starenja	Visoko obrazovano stanovništvo (VŠS, VSS)
Desinić	2	94,945	2.791,83	134,47	0,1268	82,03	164,1	0,0622
Hum na Sutli	6	103,796	4.544,26	334,66	0,0754	90,32	107,8	0,1066
Klanjec	5	100,995	3.963,52	205,37	0,1393	90,87	113,4	0,1092
Kraljevec na Sutli	4	98,031	3.308,82	150,72	0,1500	90,09	110,4	0,0640
Krapinske Toplice	6	103,638	4.295,59	246,32	0,0978	94,17	141,8	0,1624
Kumrovec	4	98,990	3.669,17	178,92	0,1570	88,48	134,0	0,0996
Pregrada	5	100,551	3.686,83	173,78	0,1191	92,14	101,8	0,0909
Sveti Križ Začretje	5	101,499	3.636,49	193,96	0,1136	97,44	113,8	0,1037
Tuhelj	4	99,968	3.622,57	243,22	0,1516	96,82	147,8	0,0879
Zabok	8	107,746	4.804,98	427,73	0,0981	97,55	120,7	0,2063
Zagorska Sela	3	96,458	2.789,51	177,40	0,1558	90,14	156,2	0,0747
Ukupno LAG¹	n/p	n/p	3.737,60	224,23	0,1259	91,82	128,3	0,1061

Izvor: Ministarstvo regionalnog razvoja i fondova europske unije, Vrijednosti indeksa razvijenosti i pokazatelja za izračun indeksa razvijenosti prema novom modelu izračuna na lokalnoj razini (razdoblje 2014.-2016.)

Tablica 7: Broj osoba zaposlenih u pravnim osobama po djelatnosti (NKD 2007) u 2018., 2019. i 2020. na području LAG-a

Godina	Broj zaposlenih prema području djelatnosti – NKD 2007																				Broj zaposlenih ukupno za sva područja	
	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O	P	Q	R	S	T		U
2018.	21	54	4.053	303	248	624	1.811	460	390	88	161	21	250	31	886	1.098	2.188	64	41	0	0	12.792
2019.	14	53	4.393	304	263	778	1.702	395	425	98	157	9	253	57	847	1.121	2.302	72	54	0	0	13.297
2020.	0	58	4.687	267	272	834	1.760	410	435	69	211	17	285	55	575	1.130	2.362	76	64	0	0	13.567

¹ Izračunati prosjek

Izvor: Državni zavod za statistiku

Tablica 8: Poduzetnici u 2018., 2019. i 2020. na području LAG-a

Godina	Broj poduzetnika prema području djelatnosti – NKD 2007																					Broj poduzetnika ukupno za sva područja
	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O	P	Q	R	S	T	U	
2018.	19	4	154	10	9	141	186	51	54	23	1	11	105	22	0	5	16	4	23	0	0	839
2019.	18	5	160	8	9	152	179	55	58	26	1	10	103	27	0	6	18	5	17	0	0	857
2020.	18	5	160	8	9	174	174	55	58	28	1	12	104	25	0	6	21	6	18	0	0	882

Izvor: Hrvatska gospodarska komora

Tablica 9: Obrti u 2018., 2019. i 2020. na području LAG-a

Godina	Broj obrta prema djelatnosti		Broj obrta ukupno za sve djelatnosti
	Proizvodna djelatnost	Uslužna djelatnost	
2018.	137	366	888
2019.	139	438	956
2020.	146	461	979

Izvor: Hrvatska obrtnička komora

Tablica 10: Struktura poljoprivrednih gospodarstva na području LAG-a

JLS	Organizacijski oblik poljoprivrednika						
	OPG	SOPG	Obrt	Trgovačko društvo	Zadruga	Druga pravna osoba i ostalo	Od toga broj ekoloških proizvođača
Desinić	217	89	2	3	2	0	2
Hum na Sutli	266	48	1	5	1	0	2
Klanjec	210	43	3	3	0	0	7
Kraljevec na Sutli	211	21	0	2	0	0	1
Krapinske Toplice	343	65	3	4	0	0	2
Kumrovec	119	22	2	0	0	0	2
Pregrada	474	184	4	4	0	0	14
Sveti Križ Začretje	340	67	6	3	0	0	5
Tuhelj	186	23	1	1	0	0	5
Zabok	191	56	1	4	0	0	6
Zagorska Sela	118	21	1	0	0	0	0
Ukupno LAG	2.675	639	24	29	3	0	46

Izvor: Agencija za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju – AGRONET

Tablica 11: Veličina poljoprivrednih gospodarstva na području LAG-a

JLS	Ekonomska veličina poljoprivrednog gospodarstva (EUR)					
	do 3.000	3.001 – 8.000	8.001 – 15.000	15.001 – 50.000	50.001 – 100.000	100.001 i više
Desinić	212	72	10	19	3	1
Hum na Sutli	236	64	12	7	0	2
Klanjec	189	51	10	6	1	0
Kraljevec na Sutli	123	70	14	22	2	2
Krapinske Toplice	301	94	5	4	1	0
Kumrovec	105	30	5	2	1	0
Pregrada	499	151	20	3	0	0
Sveti Križ Začretje	323	70	13	8	0	0
Tuhelj	137	57	7	6	2	1
Zabok	201	39	5	1	0	0
Zagorska Sela	78	40	5	14	2	1
Ukupno LAG	2.404	738	106	92	12	7

Izvor: Agencija za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju

Tablica 12: Poljoprivredne i šumske površine na području LAG-a

JLS	Ukupna poljoprivredna površina (ha)	Ukupan broj parcela u ARKOD-u	Livade (ha)	Voćnjaci (ha)	Vinogradi (ha)	Maslinici (ha)	Pašnjaci (ha)	Oranice (ha)	Šume i šumsko zemljište (ha)
Desinić	965,90	3.104	431,63	43,93	23,62	n/p	60,30	406,42	1.494,80
Hum na Sutli	735,60	2.337	405,86	55,15	19,10	n/p	37,28	218,22	1.139,47
Klanjec	457,91	1.952	129,09	19,33	27,34	n/p	10,45	271,69	755,29
Kraljevec na Sutli	784,70	2.401	271,88	11,02	12,94	n/p	11,22	477,64	641,16
Krapinske Toplice	920,87	3.695	307,45	66,97	43,13	n/p	34,42	468,90	1.230,35
Kumrovec	351,96	1.140	136,42	22,85	13,19	n/p	16,20	163,29	403,52
Pregrada	1360,46	6.199	570,00	108,68	73,66	n/p	41,41	566,70	2.383,44
Sveti Križ Začretje	898,44	3.893	270,25	49,33	37,53	n/p	22,47	518,87	922,46
Tuhelj	525,09	1.783	200,60	21,48	13,93	n/p	16,73	272,34	642,33
Zabok	503,48	1.865	164,47	29,93	11,84	n/p	10,24	287,01	438,71
Zagorska Sela	584,68	1.406	280,41	19,35	7,19	n/p	17,42	260,31	845,43
Ukupno LAG	8.089,10	29.775	3.168,05	448,03	283,49	n/p	278,15	3.911,38	10.896,96

Izvor: Ministarstvo poljoprivrede i Hrvatske šume d.o.o.

Tablica 13: Brojno stanje stoke na području LAG-a

JLS	Kategorija stoke							
	Govedo (br. grla)	Ovca (br. grla)	Koza (br. grla)	Konj (br. grla)	Svinja (br. grla)	Perad (br. grla)	Magarac (br. grla)	Pčela (pčelinje zajednice)
Desinić	607	349	49	23	1.289	16.215	6	506
Hum na Sutli	517	597	18	30	639	60.420	n/p	754
Klanjec	193	167	17	7	886	6.510	n/p	247
Kraljevec na Sutli	943	293	46	30	1.309	5.800	9	80
Krapinske Toplice	170	447	8	20	1.137	11.990	n/p	1.151
Kumrovec	95	194	37	17	397	3.271	n/p	339
Pregrada	394	534	26	24	2.452	26.125	n/p	803
Sveti Križ Začretje	226	259	5	45	1.608	31.829	n/p	761
Tuhelj	386	271	14	15	737	4.486	n/p	214
Zabok	45	188	21	26	845	7.261	n/p	859
Zagorska Sela	451	168	47	7	463	3.296	n/p	98
Ukupno LAG	4.027	3.467	288	244	11.762	177.203	15	5.812

Izvor: Ministarstvo poljoprivrede

Tablica 14: Dolasci turista i noćenja u 2018., 2019. i 2020. na području LAG-a²

JLS	Godina																	
	2018.						2019.						2020.					
	dolasci turista			noćenja turista			dolasci turista			noćenja turista			dolasci turista			noćenja turista		
	ukupno	domaći	strani	ukupno	domaći	strani	ukupno	domaći	strani	ukupno	domaći	strani	ukupno	domaći	strani	ukupno	domaći	strani
Desinić	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p
Hum na Sutli	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p
Klanjec	339	189	150	829	399	430	358	217	141	1.088	478	610	393	263	130	804	507	297
Kraljevec na Sutli	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p
Krapinske Toplice	17.202	12.372	4.830	50.639	40.024	10.615	17.860	12.289	5.571	52.933	40.745	12.188	10.792	7.725	3.067	27.665	22.025	5.640
Kumrovec	925	422	503	1.613	584	1.029	1.143	630	513	2312	1.027	1.285	553	322	231	1.234	562	672
Pregrada	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p
Sveti Križ Začretje	2.772	749	2.023	5.044	1.656	3.388	1.768	507	1.261	3.459	751	2.708	1.093	284	809	1.656	459	1.197
Tuhelj	54.817	29.486	25.331	136.762	65.492	71.270	62.278	32.553	29.725	145.702	69.023	76.679	32.423	23.207	9.216	78.820	51.648	27.172
Zabok	996	409	587	1.533	624	909	1.406	483	923	2.151	661	1.490	1.955	714	1.241	2.778	987	1.791
Zagorska Sela	362	94	268	791	207	584	629	147	482	1.414	354	1.060	197	53	144	502	147	355
Ukupno LAG	77.413	43.721	33.692	198.033	109.126	88.907	85.442	46.826	38.616	210.445	113.608	96.837	47.406	32.568	14.838	114.179	76.497	37.682

Izvor: *Državni zavod za statistiku*

² n/p označava podatke koji se za područje pojedine JLS ne objavljuju zbog povjerljivosti, međutim ukupni podaci za cijelo područje LAG-a dostavljeni su od strane DZS-a

Tablica 15: Dobna struktura nezaposlenih na području LAG-a

JLS	Dobna struktura																														
	15-19			20-24			25-29			30-34			35-39			40-44			45-49			50-54			55-59			60 i više			ukupno
	M	Ž	U	M	Ž	U	M	Ž	U	M	Ž	U	M	Ž	U	M	Ž	U	M	Ž	U	M	Ž	U	M	Ž	U	M	Ž	U	
Desinić	0	0	0	0	4	4	0	1	1	1	1	2	0	1	1	0	0	0	2	0	2	0	2	2	4	0	4	4	2	6	22
Hum na Sutli	2	1	3	0	4	4	1	1	2	1	3	4	1	1	2	2	2	4	1	2	3	4	1	5	3	1	4	2	0	2	33
Klanjec	2	3	5	3	4	7	1	6	7	1	1	2	3	3	6	7	1	8	3	3	6	2	2	4	6	1	7	8	1	9	61
Kraljevec na Sutli	2	3	5	2	1	3	0	1	1	0	1	1	0	2	2	0	3	3	1	1	2	1	1	2	6	1	7	5	0	5	31
Krapinske Toplice	2	2	4	6	9	15	3	4	7	0	3	3	3	2	5	0	2	2	3	7	10	4	2	6	1	7	8	4	2	6	66
Kumrovec	0	0	0	1	1	2	0	1	1	0	1	1	0	2	2	0	0	0	1	0	1	1	3	4	6	2	8	4	2	6	25
Pregrada	3	1	4	5	4	9	5	3	8	1	4	5	2	1	3	2	2	4	3	5	8	5	5	10	8	10	18	2	1	3	72
Sveti Križ Začretje	5	5	10	4	5	9	2	8	10	4	5	9	1	5	6	3	7	10	2	2	4	3	2	5	5	6	11	6	6	12	86
Tuhelj	2	0	2	1	1	2	1	1	2	4	0	4	1	2	3	3	0	3	1	0	1	1	1	2	4	2	6	5	1	6	31
Zabok	1	7	8	9	9	18	8	6	14	8	6	14	5	5	10	6	7	13	7	7	14	3	5	8	5	10	15	7	6	13	127
Zagorska Sela	0	1	1	1	0	1	0	0	0	1	0	1	1	0	1	1	0	1	1	0	1	0	3	3	2	0	2	2	0	2	13
Ukupno LAG	19	23	42	32	42	74	21	32	53	21	25	46	17	24	41	24	24	48	25	27	52	24	27	51	50	40	90	49	21	70	567

Izvor: Hrvatski zavod za zapošljavanje (<https://statistika.hzz.hr/>)

Tablica 16: Dobna struktura zaposlenih na području LAG-a

JLS	Dobna struktura																														Ukupno			
	15-19			20-24			25-29			30-34			35-39			40-44			45-49			50-54			55-59			60-64				65 i više		
	M	Ž	U	M	Ž	U	M	Ž	U	M	Ž	U	M	Ž	U	M	Ž	U	M	Ž	U	M	Ž	U	M	Ž	U	M	Ž	U				
Desinić	9	8	17	50	36	86	66	52	118	63	55	118	61	47	108	80	61	141	59	49	108	49	30	79	36	15	51	8	6	14	1	1	2	842
Hum na Sutli	19	7	26	109	69	178	142	120	262	150	128	278	178	125	303	162	142	304	173	142	315	122	72	194	63	27	90	19	3	22	1	0	1	1973
Klanjec	7	1	8	72	31	103	79	72	151	87	75	162	84	83	167	89	87	176	103	100	203	96	65	161	67	45	112	47	30	77	43	39	82	1402
Kraljevec na Sutli	7	2	9	37	33	70	51	38	89	56	48	104	60	52	112	54	52	106	55	49	104	47	37	84	41	31	72	38	30	68	56	57	113	931
Krapinske Toplice	14	3	17	94	68	162	142	100	242	146	141	287	137	134	271	144	134	278	141	132	273	124	117	241	79	68	147	38	44	82	21	15	36	2036
Kumrovec	4	2	6	32	19	51	33	38	71	30	26	56	42	36	78	63	48	111	49	36	85	42	36	78	24	16	40	15	10	25	14	11	25	626
Pregrada	31	10	41	147	88	235	182	153	335	166	145	311	189	158	347	207	178	385	189	155	344	144	92	236	76	36	112	25	17	42	13	10	23	2411
Sveti Križ Začretje	19	11	30	107	97	204	149	162	311	179	137	316	153	160	313	193	154	347	185	136	321	144	89	233	64	37	101	31	17	48	12	7	19	2243
Tuhelj	6	3	9	40	35	75	53	39	92	51	41	92	61	52	113	61	56	117	66	55	121	50	36	86	44	23	67	18	11	29	45	25	70	871
Zabok	9	8	17	122	136	258	225	224	449	250	239	489	242	258	500	266	257	523	225	274	499	190	151	341	126	91	217	52	26	78	5	2	7	3378
Zagorska Sela	1	3	4	16	8	24	26	27	53	28	33	61	34	17	51	20	21	41	29	28	57	39	21	60	20	16	36	18	14	32	18	12	30	449
Ukupno LAG	126	58	184	826	620	1446	1148	1025	2173	1206	1068	2274	1241	1122	2363	1339	1190	2529	1274	1156	2430	1047	746	1793	640	405	1045	309	208	517	229	179	408	17162

Izvor: Državni zavod za statistiku

1.3. Demografske značajke LAG područja

Na području LAG-a prema popisu iz 2011. godine živjela su 44.443 stanovnika, a do 2021. godine taj broj se smanjio na 40.684, što je pad od 8,46%. Jedinica lokalne samouprave s najviše stanovnika je grad Zabok s 8.656 stanovnika, a s čak 2.729 stanovnika manje slijedi ga grad Pregrada te općina Sveti Križ Začretje, koja ima 5.659 stanovnika. S druge strane, općine s najmanjim brojem stanovnika su Zagorska Sela sa samo 899 stanovnika te Kumrovec s 1.412 te Kraljevec na Sutli s 1.591. Iz navedenog se nazire nejednolik raspored stanovništva na prostoru LAG-a, međutim, bolju sliku dobivamo usporedimo li gustoću naseljenosti po JLS-ovima (Tablica 1). Tako je očekivano najgušće naseljeno područje grada Zaboka s čak 248,17 st/km², a slijede Sveti Križ Začretje (140,18 st/km²), Hum na Sutli (124,68 st/km²) te Klanjec (99,84 st/km²). Navedeni JLS-ovi imaju gustoću naseljenosti veću ili gotovo jednaku gustoći naseljenosti cijelog LAG-a, koja iznosi 103,96 st/km²).

Vitalni indeks određuje se kao broj živorođenih na 100 umrlih i vrlo je dobar pokazatelj smjera bioreprodukcije stanovništva. Ako je veći od 100, stanovništvo se obnavlja prirodnom promjenom, ako je manji od 100, stanovništvo se smanjuje prirodnom promjenom. Iako su, zbog malih apsolutnih vrijednosti brojeva rođenih i umrlih, moguće intenzivne razlike u vrijednostima vitalnog indeksa, on u ni jednom JLS-u ni u jednoj godini nema vrijednost iznad 100, što nam govori da sve JLS-ove karakterizira smanjenje broja stanovnika prirodnom promjenom. Također, vitalni indeks za ukupno područje LAG-a 2011. godine je iznosio 59, dok je 2020. bio 50. Drugim riječima, za cijelo područje je značajno da umire gotovo dvostruko više ljudi, nego što ih se rađa.

Promotrimo li obrazovnu strukturu stanovništva (Tablica 18 i Slika 4), možemo uočiti da u svim JLS-ovima stanovništvo sa srednjoškolskim obrazovanjem čini najveći udio. Uz to, u pravilu je udio muškaraca sa srednjom školom veći od udjela žena. U kategorijama stanovništva s nižim stupnjem obrazovanja, dakle bez škole i s osnovnom školom, uočava se suprotno. Možemo pretpostaviti da je to uglavnom starije žensko stanovništvo, koje nije čije je školovanje bilo zanemarivano u prošlosti. Veći udio ženskog stanovništva nalazimo i u skupini visokoškolskog obrazovanja, međutim ovdje je pretpostavka da razliku čini uglavnom mlađe žensko stanovništvo, koje se više odlučuje na visokoškolsko obrazovanje. U strukturi obrazovanja stanovništva pojedinih JLS-ova se također uočavaju razlike. Tako je za slabije razvijene JLS-ove karakterističan manji udio visokoobrazovanog stanovništva, a u općini Kraljevec na Sutli je udio stanovnika s osnovnom školom vrlo blizu udjela onih sa srednjoškolskim obrazovanjem. S druge strane je i u ovom slučaju grad Zabok, čije visokoobrazovano stanovništvo čini 34% udjela na razini LAG-a, dok u ukupnom broju stanovnika sudjeluje s oko 20%. U ovim primjerima se ogleda tendencija visokoobrazovanog stanovništva da se nakon završetka školovanja ne vraća u svoje rodno mjesto, već ostaje u većim sredinama gdje postoje bolje prilike za zapošljavanje te generalno veći raspon funkcija, koje takve sredine pružaju. Taj proces pridonosi smanjenju udjela visokoobrazovanog stanovništva u mjestu iz kojeg se iseljava te starenju stanovništva. Tako u Tablici 17 možemo uočiti da je stanovništvo manje razvijenih JLS-ova u pravilo starije od stanovništva onih razvijenijih. Gubitak mladog stanovništva predstavlja veliku opasnost za ruralne krajeve jer se u konačnici smanjuje i inovacijski potencijal, a samim time i mogućnosti razvoja.

Tablica 17: Natalitet, mortalitet i vitalni indeks na području LAG-a

Naziv JLS	Natalitet		Mortalitet		Vitalni indeks		Prosječna starost stanovnika
	2011.	2020.	2011.	2020.	2011.	2020.	
Desinić	16	18	90	42	17,8	42,9	45,3
Hum na Sutli	43	27	70	71	61,4	38,0	41,3
Klanjec	24	15	46	46	52,2	32,6	41,6
Kraljevec na Sutli	18	8	25	24	72,0	33,3	41,5
Krapinske Toplice	54	37	81	63	66,7	58,7	43,3
Kumrovec	14	12	15	27	93,3	44,4	43,0
Pregrada	62	56	108	113	57,4	49,6	40,8
Sveti Križ Začretje	62	58	91	95	68,1	61,1	41,8
Tuhelj	20	20	34	45	58,8	44,4	44,1
Zabok	87	86	114	130	76,3	66,2	41,9
Zagorska Sela	12	3	22	22	54,5	13,6	44,2
Ukupno LAG	412	340	696	678	59,2	50,1	42,2

Izvor: Državni zavod za statistiku

Tablica 18: Obrazovna struktura stanovništva na području LAG-a

Naziv JLS	Bez škole			Osnovna škola			Srednja škola ³			Visokoškolsko obrazovanje												Ne poznato
										Svega			Stručni studij ⁴			Sveučilišni studij ⁵			Doktorat			
	M	Ž	U	M	Ž	U	M	Ž	U	M	Ž	U	M	Ž	U	M	Ž	U				
Desinić	17	19	36	290	355	645	682	455	1.137	84	110	194	45	44	89	39	66	105	0	0	0	8
Hum na Sutli	7	5	12	328	546	874	1.298	1.038	2.336	219	328	547	114	149	263	103	178	281	2	1	3	0
Klanjec	1	2	3	204	316	520	722	574	1.296	117	185	302	65	85	150	52	99	151	0	1	1	0
Kraljevec na Sutli	2	0	2	180	249	429	457	353	810	54	73	127	37	42	79	16	31	47	1	0	1	0
Krapinske Toplice	11	8	19	305	497	802	1.293	1.067	2.360	335	468	803	165	203	368	164	264	428	6	1	7	1
Kumrovec	1	5	6	114	162	276	410	333	743	80	73	153	36	33	69	42	38	80	2	2	4	6
Pregrada	6	12	18	536	787	1.323	1.546	1.184	2.730	259	422	681	126	144	270	131	277	408	2	1	3	1
Sveti Križ Začretje	15	18	33	427	749	1.176	1.580	1.236	2.816	289	362	651	130	137	267	152	225	377	7	0	7	1
Tuhelj	3	4	7	177	243	420	535	437	972	99	124	223	46	51	97	51	72	123	2	1	3	29
Zabok	8	16	24	465	858	1.323	2.231	1.989	4.220	749	1.003	1.752	319	361	680	422	637	1.059	8	5	13	3
Zagorska Sela	1	3	4	82	117	199	243	179	422	34	51	85	15	24	39	19	27	46	0	0	0	19
Ukupno LAG	72	92	164	3.108	4.879	7.987	10.997	8.845	19.842	2.319	3.199	5.518	1.098	1.273	2.371	1.191	1.914	3.105	30	12	42	68

Izvor: Državni zavod za statistiku (podaci za stanovništvo prema najviše završenoj školi i spolu - https://podaci.dzs.hr/media/td3jvrbu/popis_2021-stanovnistvo_po_gradovima_opcinama.xlsx)

³ Obuhvaćene su sve srednje škole: industrijske i obrtničke strukovne škole, škole za zanimanje, škole za KV i VKV radnike, tehničke i srodne strukovne škole i gimnazije

⁴ Obuhvaćene su sve više škole, I. (VI.) stupnjevi fakulteta te stručni studiji po Bologni

⁵ Obuhvaćeni su svi fakulteti, umjetničke akademije, svi sveučilišni studiji po Bologni te magistarski znanstveni, stručni i umjetnički studij

2. REZULTATI PROVEDBE LRS U RAZDOBLJU 2014. – 2022.

Tablica 19: Rezultati provedbe LRS u razdoblju 2014. – 2022. i provedbe drugih projekata

Provedba LRS 2014. – 2022.											
Tip operacije	Natječaj LAG-a		Odobreni projekti od strane LAG-a		Odobreni projekti od strane APPRRR		Potpuno isplaćeni projekti		Pokazatelji		
	br	Alokacija, eura	br	Iznos, eura	br	Iznos, eura	br	Iznos, eura	Br. novostvorenih radnih mjesta (u isplaćenim projektima)	Pokazatelj LAG-a	Pokazatelj LAG-a
4.1.1.	3	208.460,12	12	236.677,46	9	205.505,33	6	149.269,44	5	Broj realiziranih projekata u sektoru povrćarstva: 2 Broj realiziranih projekata u sektoru voćarstva: 2 Broj realiziranih projekata u sektoru stočarstva: 7 Nabavljene oprema / strojevi: 15 kom Stvorena/očuvana radna mjesta kao rezultat provedbe projekta: 4	Broj realiziranih projekata u sektoru povrćarstva: 0 Broj realiziranih projekata u sektoru voćarstva: 1 (29.514,23 EUR) Broj realiziranih projekata u sektoru stočarstva: 5 (147.571,17 EUR) Nabavljene oprema / strojevi: 6 (177.085,40 EUR) Stvorena/očuvana radna mjesta kao rezultat provedbe projekta: 5 (147.571,17 EUR)
4.2.1.	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p
6.1.1.	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p
6.3.1.	2	511.486,21	36	537.547,07	36	537.812,52	26	387.905,17	0	Broj malih poljoprivrednih gospodarstava koja su primila potporu kroz LRS: 34 Broj malih poljoprivrednih gospodarstava koja su primila potporu kroz LRS: 26 (387.905,17 EUR)	
6.4.1.	1	25.224,12	1	25.057,73	1	23.622,74	n.p.	n.p.	0	Broj OPG-a koji nude nepoljoprivredne usluge na području LAG-a: 1 Stvorena radna mjesta kao rezultat provedbe projekta: 0 Nabavljena oprema za modernizaciju nepoljoprivrednih djelatnosti kroz provedene investicije: 2	Broj OPG-a koji nude nepoljoprivredne usluge na području LAG-a: 0 Stvorena radna mjesta kao rezultat provedbe projekta: 0 Nabavljena oprema za modernizaciju nepoljoprivrednih djelatnosti kroz provedene investicije: 0
7.4.1.	4	938.848,50	22	932.631,67	22	932.512,59	9	308.410,24	0	% obnovljenih igrališta u odnosu na ukupan broj igrališta: 6% % obnovljenih igrališta u odnosu na ukupan broj igrališta: 2,27% (8.327,07 EUR)	

										Broj ulaganja u obnovu ostale lokalne/društvene infrastrukture (osim igrališta): 10 (423.869,35 EUR)	Broj ulaganja u obnovu ostale lokalne/društvene infrastrukture (osim igrališta): 7 (239.943,16 EUR)
Provedba drugih projekata u razdoblju 2014. – 2022.											
Naziv projekta	Izvor financiranja projekta	Ukupni iznos projekta, eura	Iznos učešća LAG-a, eura	Razdoblje provedbe projekta	Uloga LAG-a u provedbi projekta	Rezultati i pokazatelji					
„MREŽA-Mogućnosti Razvoja Emancipacije ŽenA“	Program i projekti u području prevencije zdravlja, skrbi o mladima i ranjivim skupinama, te ljudskih prava, demokratizacije i razvoja civilnog društva KZZ	1.327,23	-	2017.	partner	Projekt doprinosi unapređenju ljudskih prava žena i postizanje ravnopravnosti spolova kroz uspostavu „Mreže žena poduzetnica u ruralnom području“ i edukaciju žena o poduzetništvu i poslovnim vještinama. Cilj projekta je unapređenje ostvarenja ljudskih prava žena i postizanje ravnopravnosti spolova u KZZ kroz povećanje ekonomske neovisnosti žena kroz uspostavu i promociju „Mreže žena poduzetnica u ruralnim područjima“, osnaživanje i edukacija žena u poduzetništvu te jačanje njihovih poduzetničkih vještina. Projektne aktivnosti su: Formiranje MREŽE žena poduzetnica u ruralnom području; Radionice za jačanje poduzetničkih vještina, Radionica pisanja poslovnog plana, Studijsko putovanje, Individualna savjetovanja.					
VolontirAJMO - jačanje kapaciteta lokalnih zajednica za volontiranje“	Europski socijalni fond, Operativni program Učinkoviti ljudski potencijali 2014. – 2020.	704.473,28	-	2017.	partner	Projekt doprinosi aktiviranju i osnaživanje potencijala volonterstva za demokratski i društveni razvoj, te za jačanje civilnoga društva kao pokretača aktivnog građanstva na području županije. Rezultati projekta: Provedene edukacije za koordinate volontera iz organizacija civilnoga društva, odgojno-obrazovnih ustanova i drugih javnih ustanova; osigurana podrška i mentorstvo organizatorima volontiranja za provedbu volonterskih programa; uvedeni inovativni i kreativni alati (IKT) za razvoj školskog volontiranja – nadogradnja baze volonterskog servisa www.volontirajmo.zagor.info i web stranica škola i izrada modula sinkronizacije podataka s drugim vanjskim bazama podataka; javna kampanja „VolontirAJMO“ o važnosti i vrijednostima volonterstva.					
So young, so equal (Mladi, a tako ravnopravni)	LADDER- Local authorities as drivers for development education and raising awarness, Hrvatska zajednica županija, ALDA i Krapinsko-zagorska županija.	6.899,00	-	2017.	partner	Cilj projekta je podizanje svijesti građana i građanki o rodnoj ravnopravnosti i položaju žena u ruralnim područjima na području Krapinsko-zagorske županije. Projekt je usmjeren mladima s područja županije pri čemu se radi na jačanju njihovih kompetencija i vještina promišljanja rodne ravnopravnosti i položaju žena i osnaživanje mladih za kreativno izražavanje. Ovaj projekt je u skladu s DEAR dimenzijom i globalnom razvojnom temom Rodna ravnopravnost.					
MREŽA 2 - „Mogućnosti Razvoja Emancipacije ŽenA na kvadrat“	Natječaj KZZ za prijavu programa i projekata u području prevencije zdravlja, skrbi o mladima i ranjivim skupinama, te ljudskih prava, demokratizacije i razvoja civilnog društva	1.659,04	-	2018.	nositelj	Nastavak projekta "MREŽA" u okviru kojeg se osnovala mreža ruralnih poduzetnica KZZ. Cilj projekta je unapređenje ravnopravnosti spolova kroz povećanje ekonomske neovisnosti žena u KZZ „Mreže žena poduzetnica“, pružanjem stručne podrške za poduzetničke projekte žena te zagovaranjem donošenja javnih politika za unapređenje razvoja poduzetništva žena.					

Za biti +54_Na Zagorkinom tragu baština i inovativnost	Europski socijalni fond, Operativni program Učinkoviti ljudski potencijali 2014. – 2020., Socijalno uključivanje-Umjetnost i kultura 54+	92.284,81	-	2018. - 2019.	partner	Svrha je projekta doprinijeti poticanju kreativnog izražavanja žena starijih od 54 godine te kroz njihovo uključivanje u radionice - čitalačke aktivnosti, etnografske i likovne radionice, scensko sudjelovanje i izložbe, potaknuti njihovo sudjelovanje u kulturnim inovativnim aktivnostima u zajednici i tako doprinijeti smanjivanju rizika od socijalnog isključivanja. Inspiracija je stvaralaštvo Marije Jurić Zagorke i emancipatorske poruke u njezinim književnim i novinarskim djelima.
Mladi u Centru: jačanje dijaloga mladih i donositelja odluka na lokalnoj razini	Agencija za mobilnost i programe Europske unije	7.150,00	-	2018.	partner	Projekt uključivanja mladih u procese donošenja odluka i oblikovanja politika za mlade putem strukturiranog dijaloga te pruža priliku za konkretno poboljšanje položaja mladih u lokalnim zajednicama.
MREŽA^3 - „Mogućnosti Razvoja Emancipacije Žena na treću“	Krapinsko-zagorska županija, sufinanciranje programa i projekata u području prevencije zdravlja, skrbi o mladima i ranjivim skupinama, te ljudskih prava, demokratizacije i razvoja civilnog društva	1990,84	-	2019.	nositelj	Treći nastavak projekta "MREŽA" u okviru kojeg se osnovala mreža ruralnih poduzetnica KZZ. Cilj projekta je unaprijediti ravnopravnost spolova u KZZ kroz povećanje ekonomske neovisnosti žena, jačanjem kapaciteta „Mreže žena poduzetnica“ i pružanjem stručne podrške za poduzetničke projekte žena u KZZ.
Budućnost počinje danas: jačanje znanja i vještina mladih za izgradnju održivih lokalnih zajednica	Ured za udruge Vlade Republike Hrvatske u sklopu Švicarsko-hrvatskog programa suradnje	162.998,99	1.035,24	2019. - 2021.	partner	Projekt doprinosi osnaživanju mladih, osobito srednjoškolaca, za izgradnju održivih lokalnih zajednica. Programi neformalnog obrazovanja koriste inovativne metode rada koje mladima omogućuju znanja i vještine primjenjive u osobnom, profesionalnom i društvenom životu te doprinose većoj socijalnoj uključenosti mladih i njihovom preuzimanju uloge aktivnih građanina. Edukativni programi odnose se na tri komponente obrazovanja za održivi razvoj: ekološku, volontersku i demokratsku te mladima pružaju holističku pristup konceptu održivog razvoja.
Uzmi pare i napravi nešto za mlade	Ministarstvo rada, mirovinskog sustava, obitelji i socijalne politike	7167,03	-	2019.	nositelj	Projekt predstavlja pilotiranje prvih participativnih proračuna za mlade u Hrvatskoj. Cilj projekta je poticanje aktivnog sudjelovanja mladih u procesima donošenja odluka u lokalnoj zajednici te jačanje dijaloga mladih i donositelja odluka.
Uzmi pare i napravi nešto za mlade	Civic Europe natječaj realiziran zahvaljujući neprofitnoj njemačkoj organizaciji MitOst i bugarskoj fondaciji Sofia Platform te financiran od strane njemačke zaklade Stiftung Mercator.	56.130,00	6.600	2020. - 2021.	nositelj	Opći cilj projekta je implementacija projekata za mlade kroz metodologiju participativnog proračuna u općinama i gradovima s područja LAG-a Zagorje-Sutla. Projekt je namijenjen mladima u ruralnim područjima i malim urbanim naseljima, a mladi će razvijati i promovirati projekte, glasati za iste te na taj način sudjelovati u procesu donošenja odluka. Projekt je nastao kao zajednička ideja LAG-a Zagorje-Sutla i Mreže udruga Zagor, jedna je od 19 pobjedničkih ideja među 841 prijavljenih na natječaj Civic Europe-a. Civic Europe je inkubator za lokalno usmjerene građanske inicijative, organizacije i pojedince u Srednjoj, Istočnoj i Južnoj Europi.
"#EuSAVE-EU Citizens Action for Smart Historic Villages "	EACEA Europa za građane, mjera Umrežavanje gradova	146.160	-	2019. - 2020.	partner	Projekt #EuSAVE - Europska građanska akcija za pametna povijesna sela ima za cilj uspostaviti i potaknuti suradnju među ruralnim područjima u EU, razmijeniti dobre prakse i znanja za pametni, održiv i inkluzivni rast lokalnih zajednica te potaknuti građane na sudjelovanje u demokratskom životu i kreiranju lokalnih razvojnih strategija. U Hrvatskoj je održan sastanak partnera u Kumrovcu u rujnu 2019.
Volonterski centar VolontirAJMO	Ministarstvo za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku.	13.551,00	-	2020.	partner	Cilj projekta je sustavno praćenje, razvoj i promoviranje volonterstva i lokalnog volonterskog centra, razvoj civilnoga društva te društveni razvoj u Krapinsko-zagorskoj županiji i lokalnim zajednicama aktivirajući potencijale volonterstva. Projekt predstavlja sustavnu i kontinuiranu nadogradnju postojećeg rada volonterskog centra i volonterskog servisa te će omogućiti daljnju razmjenu informacija o ponudi i potražnji

						volonterskog rada (kroz održavanje aplikacije volonterskog servisa dostupne na www.volontirajmo.zagor.info).
Uzmi pare i napravi nešto za mlade vol. 3	Projekt sufinancira Središnji državni ured za demografiju i mlade (100.000 kn) i JLP(R)S	41.144,07	-	2022.	nositelj	Opći cilj projekta je implementacija projekata za mlade kroz metodologiju participativnog proračuna u općinama i gradovima s područja LAG-a Zagorje-Sutla. Planirano je sudjelovanje min. 500 mladih oba spola, od 15 do 30 godina; te stvaranje prostora za suradnju i dijalog između mladih i donositelja odluka te većeg razumijevanja potreba i interesa mladih u lokalnim zajednicama.
Jednake mogućnosti u svijetu rada i procesu zapošljavanja "Žene biraju novu šansu"	Ministarstvo rada, mirovinskog sustava, obitelji i socijalne politike & Zavod za zapošljavanje (ESF OP Učinkoviti ljudski potencijali), Lokalne inicijative za poticanje zapošljavanja-faza III	121.107,57	-	2019. - 2021.	partner	Opći cilj projekta je pridonijeti poboljšanju položaja žena u svijetu rada, u Gradu Zagrebu i KZŽ. Korisnice programa su dugotrajno nezaposlene žene i žene koje trebaju pravnu pomoć u ostvarenju svojih radnih i socijalnih prava. Aktivnosti projekta su: edukacije, mentorstvo, profesionalno usavršavanje, pravna pomoć i podrška nezaposlenim ženama, promocija projekta, te izrada preporuka za zapošljavanje žena.
Small Towns European Debates Network (StedNET)	Europa za građane „Umrežavanje gradova“	68.040	-	2021. - 2023.	partner	Projekt promiče suradnju europskih zemalja u područjima vezanima za zajedničku europsku povijest i aktivno europsko građanstvo. Svrha je potaknuti građane/ke Europe na promišljanje zajedničkih vrijednosti te na uključivanje u procese oblikovanja politika na EU razini. Projekt StedNET provodi se kroz mjeru Europe za građane „Umrežavanje gradova“, kojim se zapravo žele povezati građani i građanke iz različitih dijelova Europe sa svrhom uspostavljanja dugotrajne tematske suradnje. Partneri razmjenjuju dobre prakse o razvojnim politikama u malim europskim gradovima te potiču rasprave građana o pitanjima ruralnog razvoja, a posebice: ICT i digitalne tehnologije, kratki lanci hrane i raznolika poljoprivredna proizvodnja, mladi.
#ajmoLAG: volontiranjem do društvene pravednosti	Proračun LAGa Zagorje - Sutla	2.322,65	2.322,65	2021.	partner	Opći cilj projekta je pridonijeti održivom razvoju lokalne zajednice te poticati socijalnu koheziju kroz neformalno obrazovanje i volontiranje. Specifični ciljevi: 1. Osigurati stjecanje znanja o društvenoj pravednosti kod mladih provedbom programa neformalnog obrazovanja i volontiranja. 2. Utjecati na povećanje svijesti o važnosti izgradnje održivih zajednica kroz volontiranje usmjereno Natječaju za su/financiranje programa i projekata udruga u području prevencije zdravlja, skrbi o mladima i ranjivim skupinama te ljudskih prava, demokratizacije i razvoja civilnog društva, djeci i mladima.
Volonterski centar VolontirAJMO	Ministarstvo rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike i Lokalna akcijska grupa Zagorje-Sutla.	13.458,09	-	2021. - 2022.	partner	Cilj projekta je sustavno praćenje, razvoj i promoviranje volonterstva i lokalnog volonterskog centra, razvoj civilnoga društva te društveni razvoj u Krapinsko-zagorskoj županiji i lokalnim zajednicama aktivirajući potencijale volonterstva. Projektom se nastoje osnažiti kapacitete volontera/ki i organizatora (koordinatora) volontiranja te osigurati sustavnu podršku istima kroz provedbu edukacijskih programa i informiranja u svrhu osnaživanja volonterstva, te poticanja provedbe volonterskih aktivnosti u svrhu povećanja broja (posebno mladih) organizatora volontiranja i građana/ki uključenih u volonterske aktivnosti.
VolontirAJMO zajedno kroz krizne situacije	ESF, OP Učinkoviti ljudski potencijali 85%) i Državni proračun RH (15%)	51.137,97	-	2022. - 2023.	partner	Projekt doprinosi jačem povezivanju lokalnih OCD s JLS kako bi međusobno pridonijeli jačanju kapaciteta kroz dijeljenje svojih znanja i vještina te izradili smjernice reagiranja i upravljanja u kriznim situacijama. Projekt doprinosi osnaživanju kapaciteta OCD s područja grada Zaboka, grada Pregrade i grada Donja Stubica kroz provedbu edukativnih aktivnosti, izradu smjernica za efikasno i odgovorno djelovanje prilikom kriznih situacija, provedbu demonstracija i vježbi odgovarajućeg reagiranja na krizne situacije, te volonterskih i građanskih akcija.

Skrivena blaga ruralnog turizma	Međuteritorijalni projekt suradnje sufinanciran je sredstvima EU, Mjera 19 „LEADER – CLLD“, Podmjera 19.3. »Priprema i provedba aktivnosti suradnje LAG-a« Udio sufinanciranja: 90% EU, 10% RH Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj: Europa ulaže u ruralna područja.	175.699,65	-	2020. - 2022.	nositelj	Projektom se potiču inovacije u ruralnom turizmu kroz umrežavanje, prijenos znanja i međusektorsku suradnju u ruralnom području sjeverozapadne Hrvatske. Posebni ciljevi obuhvaćaju jačanje kapaciteta LAG-ova za kreiranje lokalnih strategija razvoja u području ruralnog turizma te osiguranje prijenosa znanja na lokalno stanovništvo i postojeće ekonomske subjekt; promocija lokalne destinacije korištenjem offline i online alata u svrhu inovativnog pristupa ruralnom turizmu te umrežiti destinacije u ruralnom području; jačanje međusektorske suradnje u području ruralnog turizma kroz razmjenu iskustava i primjera dobre prakse
AGARE - Alternative Green Areas For Rural Europe	Europa za građane /Europe for Citizens Programme, Strand 2 Measure 2.3, Civil Society Projects Selection Year 2020	136.080	-	2021. - 2022.	partner	Cilj projekta je ojačati uključenost građana iz ruralnih područja u EU u oblikovanju politika i poduzimanju akcija za dobrobit ruralnih zajednica. Projektom se nastoji osnažiti stanovništvo u ruralnim područjima da postanu pokretači u svim aspektima sveobuhvatnog Zelenog sporazuma EU i cirkularne ekonomije, kao i strategije "Farm to fork" ("Od polja do stola"), koja bi trebala djelovati kao smjernica ovog projekta.
„Veselo, veselo, seniori: socijalno uključivanje starijih osoba sa sela kroz učinkovite socijalne usluge“	ESF, OP Učinkoviti ljudski potencijali 2014.-2020.,	188.334,99	-	2020. - 2022.	partner	Projekt je vezan uz aktivnosti usmjerene na starije osobe, osobe oboljele od Alzheimerove demencije ili drugih demencija, članove njihovih obitelji te stručnjake koji rade s pripadnicima ciljnih skupina. Projektom se unapređuje socijalna uključenost starijih osoba pružanjem učinkovitih i kvalitetnih socijalnih usluga u ruralnom području. Starijim osobama na području Pregrade, Desinića i Huma na Sutli unaprijedit će se kvaliteta života i socijalna uključenost u zajednicu.
"Spajalica" - Pronađi svog kupca, pronadi svoj OPG!	LAG Zagorje-Sutla	n.p.	-	2020. -	nositelj	Projekt „Spajalica“ nastao je kao odgovor na epidemiju virusa COVID-19 s ciljem lakšeg povezivanja poljoprivrednih proizvođača i stanovništva s područja LAG-a Zagorje-Sutla. Spajalica.info - https://www.spajalica.info - na web stranici se nalazi pregled poljoprivrednih proizvođača koji se mogu kontaktirati radi kupnje proizvoda. Ovom web stranicom povećava se vidljivost poljoprivrednih proizvođača te podupire lokalna opskrba hranom i poljoprivrednim proizvodima. Izrađen je album lokalnih proizvođača i promoviran preko Facebook stranice LAG-a. Projektom se uspostavljaju kratki lanci opskrbe i uspješnost na lokalnom tržištu. Sukladno cilju 4. Lokalne razvojne strategije LAG-a Zagorje-Sutla - Jačanje lokalnog tržišta i prepoznatljivosti prostora LAG-a, Aktivnost 4.2. - Razvoj kratkih lanaca opskrbe i lokalnih tržišta kroz suradnju lokalnih proizvođača i njihovih udruženja, LAG Zagorje-Sutla je uspostavom www.spajalica.info potaknuo uspostavu kratkih lanaca opskrbe i uspješnost na lokalnom tržištu. Stvaranjem lokalnih sustava proizvodnje hrane i kratkih lanaca opskrbe, lokalna zajednica LAG-a Zagorje-Sutla pokreće dugoročne pozitivne promjene u ruralnim područjima, neophodne za očuvanje lokalnih resursa te stvaranje održivih i otpornih ruralnih zajednica.
Okusi tradicije	Međuteritorijalni projekt financiran iz Europskog poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj, Mjera 19 LEADER, Podmjera 19.3, TO 19.3.2 „Provedba aktivnosti projekta suradnje“	73.384,70	-	2021. - 2022.	partner	Ciljevi Projekta su: 1. Razvoj ruralnog turizma (selektivnih oblika turizma) i s njime povezanih djelatnosti 2. Podizanje razine znanja o konceptu „Od polja do stola“ s naglaskom na mlade 3. Jačanje svijesti o vrijednosti lokalne proizvodnje i kulinarske baštine kroz promociju kratkih lanaca opskrbe
Projekt „Mladi mogu sve - Povjerenjem do posla“	Europski socijalni fond, OP Učinkoviti ljudski potencijali, Poziv na dostavu projektnih prijedloga „Pronađi me!“ – provedba aktivnosti dosega i obrazovanja neaktivnih mladih osoba u NEET statusu	238.709,54	-	2021. - 2023.	partner	Projekt predstavlja inovativan pristup za uključivanje neaktivnih NEET-ovaca na tržište rada. NEET osoba smatraju se mladi u dobi od 15 do 29 godina koji ne rade, nisu u sustavu redovitog obrazovanja niti u sustavu obrazovanja odraslih i pri tome nisu registrirani u evidenciji nezaposlenih osoba Hrvatskog zavoda za zapošljavanje. Cilj projekta je pilotirati pristup aktivnosti dosega i obrazovanja neaktivnih NEET osoba na području Grada Zagreba i Krapinsko-zagorske županije, u skladu s ciljevima razvoja Urbane aglomeracije Zagreb.

Izvor: LAG Zagorje-Sutla

3. OPIS UKLJUČENOSTI LOKALNIH DIONIKA U IZRADU LRS

3.1. Opis partnerstva

Skupština LAG-a Zagorje-Sutla, kao najviše tijelo upravljanja, sastoji se od 57 članova. Najbrojnija je civilna interesna skupina s nešto više od 40%, a slijedi je javna interesna skupina s 31,5% te gospodarska s 26%. Javnu interesnu skupinu s 11 članova čine pretežito JLS-ovi koje su ujedno i osnivači LAG-a. Udio žena u Skupštini je preko 52%, mladi u Skupštini čine preko 36% te marginalizirane skupine⁶ poput osoba s invaliditetom, pripadnika LGBTIQ+ zajednice, pripadnika različitih vjerskih zajednica te ostalih skupina je oko 10%. Skupština zasjeda najmanje jednom u tijeku godine, dok se izborna sjednica Skupštine održava svake dvije godine. Skupština usvaja Lokalnu razvojnu strategiju.

Upravni odbor predstavlja upravljačko tijelo LAG-a, koje se sastoji od predsjednika i zamjenika LAG-a te 11 izabranih članova iz redova redovnih članova Skupštine. Dužnosti Upravnog odbora određene su Statutom LAG-a te posebnim odlukama Skupštine koji definiraju način, sastav i djelovanje Upravnog odbora, a u ovom kontekstu važno je izdvojiti da Upravni odbor donosi odluku o financiranju projekata prijavljenih na LAG natječaj.

Tablica 20: Članovi LAG-a (Skupština LAG-a)

Gospodarska interesna skupina (broj)	Civilna interesna skupina (broj)	Javna interesna skupina (broj)	Ukupno (broj)	Od toga žena (broj)	Od toga mladih (broj) ⁷
16	24	18	58	32	21

Izvor: LAG Zagorje-Sutla

Tablica 21: Tijelo LAG-a nadležno za donošenje odluka koje su vezane za sadržaj i provedbu LRS (Skupština LAG-a)

Gospodarska interesna skupina (broj)	Civilna interesna skupina (broj)	Javna interesna skupina (broj)	Ukupno (broj)	Od toga žena (broj)	Od toga mladih (broj) ⁸
16	24	18	58	32	21

Izvor: LAG Zagorje-Sutla

Tablica 22: Tijelo LAG-a nadležno za odabir projekata na LAG natječaju (Upravni odbor LAG-a)

Gospodarska interesna skupina (broj)	Civilna interesna skupina (broj)	Javna interesna skupina (broj)	Ukupno (broj)	Od toga žena (broj)	Od toga mladih (broj) ⁹
5	5	3	13	6	10

Izvor: LAG Zagorje-Sutla

⁶ Marginalizirane skupine – različite skupine ljudi unutar određene kulture, okruženja i tradicije za koje postoji opasnost od višestruke diskriminacije zbog međusobnog utjecaja različitih osobnih značajki ili obilježja kao što su spol, rod, dob, etnička pripadnost, vjera ili uvjerenje, zdravstveno stanje, invaliditet, seksualna orijentacija, rodni identitet, stupanj obrazovanja ili primanja, te život na različitim zemljopisnim područjima - https://eige.europa.eu/publications-resources/thesaurus/terms/1175?language_content_entity=hr

⁷ osobe do uključujući 40 godina na dan 1.siječnja 2023.

⁸ osobe do uključujući 40 godina na dan 1.siječnja 2023.

⁹ osobe do uključujući 40 godina na dan 1.siječnja 2023.

3.2. Opis tijeka izrade LRS i sudjelovanja različitih interesnih skupina u izradi LRS

Upravni odbor LAG-a Zagorje-Sutla 8.12.2021. donio je Odluku o pokretanju procesa izrade Lokalne razvojne strategije Lokalne akcijske grupe Zagorje-Sutla za razdoblje 2023.-2027. nakon čega je započelo prikupljanje statističkih podataka o području LAG-a te izrada opisa područja LAG-a. U veljači 2022. predsjednik LAG-a imenovao je članove Tematskih radnih skupina, sastavljenih od predstavnika gospodarskog, civilnog i javnog sektora izabranih putem javnog poziva upućenog relevantnim i reprezentativnim dionicima iz civilnog, gospodarskog i javnog sektora s područja LAG-a: 9 članova Tematske radne skupine za poljoprivredu i diversificirane djelatnosti, sedam članova Tematske radne skupine za ruralnu infrastrukturu. Ukupno su održana tri sastanka tematskih radnih skupina. Na prvom sastanku je u suradnji sa sudionicima izrađena SWOT analiza područja, dok su na drugom i trećem sudionici raspravljali o potrebama određenog sektora s područja LAG-a te o konceptu intervencija LRS.

U lipnju 2022. godine LAG je izradio Anketu za poljoprivrednike i gospodarstvenike u sklopu izrade Lokalne razvojne strategije za razdoblje 2023.-2027., koja je oglašavana putem službenih Facebook i web stranica LAG-a, a pozivi za ispunjavanje distribuirani su i direktno putem elektroničke pošte na adrese svih dosadašnjih prijavitelja na LAG natječaje. Anketu je ispunilo ukupno 25 dionika gospodarskog sektora s područja LAG-a. Potencijalni projekti ispitanika uglavnom se tiču nabave nove mehanizacije, strojeva i opreme (58% ispitanika), gradnju ili rekonstrukciju objekata (27%), kupnju ili zakup poljoprivrednog zemljišta (23%), ali i očuvanje okoliša, opremanje objekata, modernizacije proizvodnje, razvoj prerade i trženja proizvoda te razvijanje turističke ponude u sklopu poljoprivrednih gospodarstva. Ispitanici, također, naglašavaju potrebu povećanja broja grla stoke, s obzirom na tradicionalno tržište poljoprivrednika područja LAG-a na stočarstvo, te financiranje mladih i malih poljoprivrednika u smislu povećanja proizvodnje. Krajem rujna 2022. LAG je izradio anketu za analiziranje potreba u ruralnom prostoru, koja je bila namijenjena i distribuirana jedinicama lokalne samouprave. Od jedanaest JLS-ova, sedam je ispunilo anketu. Svi ispitanici imaju projektu ideju, koje se najviše tiču uređenja dječjih igrališta (3 odgovora) te rekonstrukcije kulturnih i sportskih centara (3 odgovora), dok je jedna projektna ideja usmjerena na uređenje trga. Gotovo svi JLS-ovi spremni su za suradnju s drugim partnerima u projektima. Osim službenih sastanaka i anketa, provedeni su razgovori s pojedinim dionicima kako bi se što bolje sagledalo stanje na području LAG-a i potrebe, na koje je moguće odgovoriti intervencijama LRS-a.

Tablica 23: Događaji i sudionici tijekom izrade LRS

Naziv događaja (sastanak, radionica i sl.)	Broj sudionika	Mjesto održavanja događaja	Datum održavanja događaja
Anketa za poljoprivrednike i gospodarstvenike u sklopu izrade Lokalne razvojne strategije za razdoblje 2023.-2027.	25	on-line	14.6.2022. – 31.7.2022.
Anketa za analiziranje potreba u ruralnom prostoru	7	on-line	26.9.2022. – 3.10.2022.
1. sastanak tematskih radnih skupina za izradu Lokalne razvojne strategije LAG-a Zagorje-Sutla 2023.-2027.	11	Desinić	13.7.2022.
2. sastanak tematskih radnih skupina za izradu Lokalne razvojne strategije LAG-a Zagorje-Sutla 2023.-2027.	12	Zabok	7.11.2022.
3. sastanak tematskih radnih skupina za izradu Lokalne razvojne strategije LAG-a Zagorje-Sutla 2023.-2027.	10	Zabok	17.3.2023.

Izvor: LAG Zagorje-Sutla

4. ANALIZA RAZVOJNIH POTREBA I POTENCIJALA PODRUČJA

4.1. Rezultati analize stanja područja na temelju SWOT analize

Tablica 24: SWOT analiza LAG-a

SNAGE	SLABOSTI
Prirodna osnova i kulturna baština: • Jedinstven prirodni okoliš • Povoljni klimatski uvjeti (blage zime te umjereno topla ljeta) • Područje Natura 2000 • Termalni izvori na području LAG-a • Bogata kulturna i prirodna baština • Gastronomska ponuda područja • Enološka ponuda područja Demografija: • Tradicionalna ruralna struktura Komunalna i društvena infrastruktura: • Dobar geoprometni položaj • Blizina najveće zračne luke u RH • Krapinsko – Zagorski aerodrom • Tradicionalne manifestacije • Pretpostavke za razvoj posebnih oblika turizma kao dodatne ponude (vinski, biciklistički turizam) • Značajan broj muzeja i poučnih staza • Uključenost mladih u sportsko – rekreacijske aktivnosti Gospodarstvo: • Razvijena mreža poljoprivrednih gospodarstava • Povoljni uvjeti za razvoj vinogradarstva te stočarstva i voćarstva • Područje pogodno za razvoj ekološke poljoprivrede • Temelj za razvoj ruralnog turizma • Povoljna poduzetnička klima (Poslovne zone – Zabok, Pregrada) • Niži troškovi poslovanja, u odnosu na druga područja RH • Kontinuirani razvoj turističkog smještaja • Zainteresiranost lokalne vlasti za projekte u zajednici • Znanje i iskustvo u pripremi i provedbi projekata EU	Prirodna osnova i kulturna baština: • Nedostatak programa i projekata održivog korištenja prirodne i kulturne baštine Demografija: • Pad broja stanovnika • Starenje stanovništva • Odlazak obrazovanog stanovništva u urbanije sredine i u inozemstvo Komunalna i društvena infrastruktura: • Prometna infrastruktura nije na zadovoljavajućoj razini • Spora izgradnja komunalne infrastrukture • Rascjepkana naseljenost te izoliranost pojedinih naselja • Nedovoljno razvijen sustav gospodarenja otpadom - veliki broj divljih odlagališta • Neadekvatnost internetske mreže • Nedovoljna opremljenost obrazovnih ustanova za suvremenu nastavu (IT oprema, laboratoriji, praktična nastava i sl.) Gospodarstvo: • Slabo razvijena promocija i prerada poljoprivrednih proizvoda • Slabo udruživanje poljoprivrednih proizvođača • Usitnjenost i zapuštanje poljoprivrednih parcela • Tromost poljoprivrednika na inovacije i tehnologije u proizvodnji • Mali broj ekoloških poljoprivrednih proizvođača • Veliki broj poljoprivrednih gospodarstava s vrlo malim EVPG-om • Slaba povezanost lokalnih proizvođača s turističkim sektorom • Turistički sektor je slabo razvijen • Neujednačen gospodarski razvoj • Neravnomjerno raspoređena proizvodna i prerađivačka industrija • Nedostatak radne snage u postojećoj industriji i obrtima • Ograničena financijska sredstva

PRILIKE	PRIJETNJE
Prirodna osnova i kulturna baština: • Globalni porast svijesti o važnosti očuvanja prirodnih i kulturnih vrijednosti Komunalna i društvena infrastruktura: • Mogućnost ulaganja u OIE, razvoj infrastrukture i gospodarstva uz pomoć sredstava EU fondova • Mogućnost financiranja sadržaja za djecu, mlade, starije te razvoj društvene infrastrukture uz pomoć sredstava EU fondova Demografija: • Trend iseljavanja iz gradskih središta na periferiju, tj. ruralne prostore Gospodarstvo: • Globalni porast svijesti o važnosti domaćih proizvoda i razvoja konkurentne poljoprivrede • Globalni trend porasta potražnje za ekološkim proizvodima • Trend porasta potražnje za lokalno proizvedenim proizvodima • Blizina većeg tržišta za poljoprivredne proizvode • Prepoznatljivost turističke destinacije kroz prirodnu baštinu i kulturne značajke tj. identitet područja • Blizina emitivnog turističkog tržišta • Globalni trend porasta potražnje za turizmom u prirodi i ostalim selektivnim oblicima turizma • Mogućnost privlačenja ulaganja i daljnjeg razvoja gospodarstva u postojećim poduzetničkim zonama • Digitalizacija usluga javnog sektora • Porast trenda rada na daljinu tj. mogućnost za privlačenje digitalnih nomada Opće prilike: • Ulazak u Schengen i eurozonu	Prirodna osnova i kulturna baština: • Neracionalno gospodarenje termalnim izvorima • Ugroženost i devastacija prirodnih resursa: šume, zaštićena područja • Klimatske promjene – opasnost od ekstremnih vremenskih prilika • Blizina trusnih područja (područja pogođena potresom) i opasnost nastanka klizišta Komunalna i društvena infrastruktura: • Neadekvatnost zbrinjavanja otpada • Neadekvatnost sadržaja za djecu, mlade i starije Demografija: • Relativna blizina većih središta, koja privlače stanovništvo na iseljavanje, posebice iz pograničnih i izoliranih područja LAG-a • Odlazak stručne radne snage u razvijena područja EU (primarno susjedne zemlje) • Bolji radni uvjeti u susjednom području Slovenije, koji privlače radnu snagu i umanjuju potencijal za razvoj poduzetništva u dijelu pograničnog područja LAG-a • Starenje stanovništva Gospodarstvo: • Neujednačen gospodarski razvoj područja • Znatno veći udio pravnih subjekata u uslužnom sektoru Opće prijetnje: • Energetska kriza

SWOT analiza ukazala je da područje LAG-a Zagorje-Sutla, osim razvoja konkurentne poljoprivrede, sa potencijalom razvoja ekološke poljoprivrede, na kojoj treba temeljiti daljnji rast i razvoj, u novije vrijeme sve više udovoljava zahtjevima kontinentalnog turizma te turista koji su u pandemijsko te krizno vrijeme uvidjeli prednosti ruralnih krajeva, važnosti suživota s prirodom, zdrave prehrane, jačanja lokalne ponude i bavljenja sportom.

Poljoprivreda i vinogradarstvo dakako su osnova za razvoj drugih djelatnosti. Pandemija COVID-19 te rat na području Europe osvijestili su stanovništvo Republike Hrvatske da je domaća proizvodnja hrane i pića, uz dostupnost kvalitetne sirovine, nezaobilazan put ka razvoju područja, stoga je SWOT analiza

ukazala na potrebu povećanja konkurentnosti proizvodnje hrane, ali jedan od bitnih elemenata razvoja potreba je za jačanjem udruživanja OPG-ova kako bi bili konkurentniji te ostvarili bolji plasman na tržištu RH i EU.

Umjesto plasmana sirovih poljoprivrednih proizvoda, potrebno je poticati povećanje opsega njihove prerade i razvoj promidžbe, a u svrhu postizanja što veće dodane vrijednosti domaćih proizvoda, koji će se naći na policama diljem zemlje i Europske unije, ali i u turističkim kapacitetima područja. U tom smislu potrebno je raditi na osnaživanju kratkih lanaca opskrbe.

Iako se radi o tradicionalno ruralnom kraju, SWOT analiza ukazala je na potrebu ulaganja u proizvodnu i prerađivačku industriju, koja će generirati nova radna mjesta, ojačati lokalnu zajednicu te spriječiti daljnje iseljavanje stanovništva. Iako je poduzetnička klima nešto povoljnija kroz potpore i ulaganja u Poslovne zone, to je prostor u koji i dalje treba ulagati značajne napore.

Turizam, gastronomska te enološka ponuda imaju veliki utjecaj na razvoj područja LAG-a Zagorje-Sutla, stoga je osobito važno nastaviti ulaganja u prometnu infrastrukturu, sportsku infrastrukturu, širokopojasni internet te jačanje svijesti lokalne zajednice o mogućnostima te prednostima bavljenja ruralnim turizmom, koji nudi vrhunski doživljaj posjetiteljima. Područje obiluje termalnim vodama, stoga je zdravstveni te wellness turizam također važan smjer razvoja.

Unapređenje zaštite okoliša na području LAG-a, čiji se dijelovi nalaze u sklopu područja Nature 2000 ili su zaštićeni drugim mehanizmima, važna je pretpostavka za daljnje poboljšanje kvaliteta života njegovih stanovnika, ali i za rast i razvoj turističke ponude. Sav potencijal očuvanog okoliša potrebno je dodatno povezati biciklističkim i poučnim stazama i potencirati sportskim terenima, vidikovcima i sl. Uz razvoj i očuvanje prirodne baštine kao elementa u podizanju kvalitete života stanovnika područja LAG-a, potrebno je dodatno uložiti sredstva u razvoj predškolskih te jačanje osnovnoškolskih i srednjoškolskih ustanova, kroz nabavku suvremene IT opreme, laboratorija i sl., te osiguranjem sadržaja za sve dobne skupine – djecu, mlade i starije. Jačanjem funkcija prostora koje pridonose boljoj kvaliteti života stanovništva, umanjit će se potreba za iseljavanjem. Pojačano ulaganje u osnovnu infrastrukturu, prije svega prometnu, u konačnici može dovesti i do obrnutog procesa, tj. useljavanja na područje LAG-a. Ovaj proces je već moguće uočiti na dijelovima LAG-a s vrlo dobrom prometnom povezanošću.

LAG čine i manje općine koje nemaju dovoljne ljudske i financijske kapacitete za praćenje projekata i sudjelovanje u istima, stoga je edukacija, usavršavanje, umrežavanje i ulaganje u mladi kadar nužno kako bi se osigurao daljnji razvoj.

Veliki potencijal leži u mogućnostima bespovratnih sredstava Europske unije, a nova karta regionalnih potpora za razdoblje od 2022.-2027. godine, s podjelom Hrvatske na četiri NUTS 2 regije, rezultirala je povećanom stopom sufinanciranja projekata s područja sjeverne Hrvatske, što bi trebao biti dodatni stimulans u jačanju gospodarstva i industrije u narednom periodu.

5. OPĆI CILJEVI, SPECIFIČNI CILJEVI I INTERVENCIJE LRS

5.1. Prikaz potreba LAG područja

Tablica 25: Potrebe LAG područja

Naziv potrebe	Opis potrebe	Naziv općeg cilja LRS kojim se ispunjava potreba	Naziv specifičnog cilja LRS kojim se ispunjava potreba
P1 Konkurentno i održivo gospodarstvo	SWOT analiza ukazala je da područje LAG-a Zagorje-Sutla ima potencijal za razvoj konkurentne poljoprivrede, uz mogućnost razvoja ekološke poljoprivrede na čemu treba temeljiti daljnji rast i razvoj. Globalna pandemija i ratna zbivanja u Europi istaknuli su važnost kvalitetne domaće sirovine, domaće proizvodnje namirnica te kratkih lanaca opskrbe, stoga je naglašena potreba za povećanjem konkurentnosti proizvodnje hrane, kako bi se ostvario bolji plasman na tržištu. U pogledu konkurentnosti valja istaknuti i važnost udruživanja proizvođača. Umjesto plasmana sirovih proizvoda, u svrhu povećanja dodane vrijednosti, potrebno je poticati njihovu preradu te djelovati na području promidžbe i uspostavljanju kratkih opskrbnih lanaca.	OC Kohezivni socioekonomski razvoj područja LAG-a Zagorje-Sutla	SC1 Povećanje konkurentnosti i održivosti lokalnog gospodarstva
P2 Razvoj turizma i ostalih djelatnosti	Područje LAG-a u novije vrijeme sve više udovoljava zahtjevima kontinentalnog turizma te turista koji su u pandemijsko te krizno vrijeme uvidjeli prednosti ruralnih krajeva, važnosti suživota s prirodom, i zdrave prehrane. Turizam, gastronomska te enološka ponuda imaju veliki utjecaj na razvoj područja LAG-a Zagorje-Sutla, stoga je osobito važno nastaviti ulaganja u prometnu infrastrukturu, sportsku infrastrukturu, širokopojasni internet te jačanje svijesti lokalne zajednice o mogućnostima te		

Naziv potrebe	Opis potrebe	Naziv općeg cilja LRS kojim se ispunjava potreba	Naziv specifičnog cilja LRS kojim se ispunjava potreba
	prednostima bavljenja ruralnim turizmom, koji nudi vrhunski doživljaj posjetiteljima. Područje obiluje termalnim vodama, stoga je zdravstveni te wellness turizam također važan smjer razvoja.		
P3 Poboljšanje kvalitete života i zaštita identiteta LAG područja	Kako bi se poticao daljnji rast i razvoj područja, ali i izgradnju identiteta, identificirana je potreba za poboljšanjem kvalitete života stanovništva, na što se veže i njegovanje tradicije i unapređenje i očuvanje prirodne i kulturne baštine. Razvoj funkcija u prostoru važnih za život pridonijet će ublažavanju procesa depopulacije. Kako bi se zadržali mladi, potrebno je naglašeno ulagati u razvoj predškolskih te jačanje osnovnoškolskih i srednjoškolskih ustanova, kroz nabavku suvremene IT opreme, laboratorija i sl. Međutim, stvaranje sadržaja za sve dobne skupine, pridonosi zadovoljstvu tj. kvaliteti života stanovništva.		SC2 Razvoj lokalne infrastrukture te očuvanje i promocija identiteta LAG područja

5.2. Opis općih i specifičnih ciljeva LRS

Tablica 26: Opći i specifični ciljevi LRS

Naziv općeg cilja	Kratki opis općeg cilja	Naziv specifičnog cilja	Kratki opis specifičnog cilja
OC Kohezivni socioekonomski razvoj područja LAG-a Zagorje-Sutla	U svrhu poboljšanja ukupne kvalitete života na području LAG-a te osiguravanja boljih uvjeta za život, rad, rast i osobni razvoj lokalnog stanovništva, potrebno je nastaviti ulagati u osnovnu infrastrukturu, jačanje tržišne pozicije poljoprivrednih proizvođača i gospodarstava na području LAG-a, zaštitu kulturne i nematerijalne baštine kroz održivo poslovanje i stvaranje dodane vrijednosti, koja će minimalizirati potrebe stanovnika s područja LAG-a za odlazak u veće gradove kako bi zadovoljili osnovne životne potrebe (društvene, sportske, socijalne i sl.).	SC1 Povećanje konkurentnosti i održivosti lokalnog gospodarstva	Ovim ciljem postiže se jačanje gospodarstva, kako u poljoprivrednom, tako i u nepoljoprivrednom sektoru. Obuhvaća povećanje konkurentnosti poljoprivrednih proizvođača, odnosno jačanje njihove produktivnosti i rada uvođenjem novih tehnologija, metoda proizvodnje, poticanjem korištenja obnovljivih izvora energije te učinkovitog korištenja resursa. Također, potpora razvoju nepoljoprivrednih djelatnosti poput usluga u poljoprivrednim, šumarskim i veterinarskim djelatnostima, usluga u društvenim djelatnostima, usluga u području pružanja intelektualnih usluga, tradicijskih i umjetničkih usluga te turizma u ruralnom području, uz očuvanje postojećih ili stvaranje novih radnih mjesta doprinijet će smanjenju depopulacije i poticanju cjelokupnog razvoja područja LAG-a.
		SC2 Razvoj lokalne infrastrukture te očuvanje i promocija identiteta LAG područja	Ovim ciljem postiže se poboljšanje kvalitete komunalne i društvene infrastrukture te se podržava promocija i očuvanje tradicije, kulturne i nematerijalne baštine, što predstavlja temelj za unapređenje kvalitete života stanovništva područja LAG-a, kako u aspektu rada, tako i u aspektu provođenja slobodnog vremena.

Kada je riječ o Općem cilju, LAG je definirao jedan opći cilj, koji je temelj za daljnji rast i napredak. Opći cilj prati potrebe Strateškog plana Zajedničke poljoprivredne politike 2023.-2027., nacionalne, regionalne te lokalne dokumente za razvoj poljoprivrede, infrastrukture, unapređenje kvalitete života mladih te općenito razvoja ruralnog prostora.

OC: Kohezivni socioekonomski razvoj područja LAG-a Zagorje-Sutla

Ovim općim ciljem LAG Zagorje-Sutla doprinosi ključnoj horizontalnoj razvojnoj politici za ruralna područja Europske unije – Dugoročnoj viziji za ruralna područja. LAG Zagorje-Sutla će ovim ciljem posebno doprinijeti osnaživanju, povezivanju te otpornom i prosperitetnom razvoju ruralnih zajednica, kako bi na održiv način odgovorio na dugoročne izazove s kojima se one suočavaju, a koji proizlaze iz globalizacije, urbanizacije prostora te depopulacije. Kako bi doprinio ovome cilju, LAG Zagorje-Sutla posebno koristi prilike koje pružaju zelena i digitalna tranzicija upotrebom svojih vlastitih razvojnih potencijala i rješava svoje specifične potrebe. Ovim ciljem postizemo jačanje poduzetničke atmosfere i zaštite okoliša te nove prilike za očuvanje prirodnih resursa i ozelenjivanje djelatnosti u cilju borbe protiv klimatskih promjena uz istovremeno osiguravanje jačanja kapaciteta te raznolikih mogućnosti zapošljavanja što će omogućiti revitalizaciju lokalnih zajednica. Komunalna i društvena infrastruktura u malim zajednicama LAG-a Zagorje-Sutla, snažnije povezivanje stanovništva, očuvanje tradicije i baštine, promocija ravnopravnosti spolova i međugeneracijske solidarnosti, očuvanje socijalne kohezije, već dugo su ključne razvojne potrebe ovog ruralnog prostora. Društvena infrastruktura, ali i dodatan sadržaj za kvalitetno provođenje slobodnog vremena stanovnika područja LAG-a trebala bi omogućiti društvenu uključenost, osjećaj pripadnosti zajednici, suzbijanje diskriminacije i predrasuda, omogućiti dodatan sadržaj za sve stanovnike područja LAG-a, a sve kako bi se utjecalo na najveći problem, depopulaciju, te ujedno učinilo ruralnu zajednicu otpornijom putem međugeneracijske i međusektorske suradnje.

SC1 Povećanje konkurentnosti i održivosti lokalnog gospodarstva

Ovaj cilj usmjeren je na stvaranje multifunkcionalnog i održivog gospodarskog modela koji kombinira turizam i raznolike poljoprivredne aktivnosti kako bi se ostvario rast, diversifikacija i dobrobit za lokalnu zajednicu LAG-a Zagorje-Sutla. Na području LAG-a postoji duga tradicija bavljenja poljoprivredom i uzgojem stoke no zastarjela tehnologija, nedostatak pristupa tržištima, nedostatak resursa za ulaganje, nedostatak znanja o novim metodama i praksama u poljoprivredi, fluktuacija cijena sirovina i proizvoda, nedostatak udruživanje proizvođača te manjak stvaranja dodane vrijednosti poput prerade proizvoda i plasiranje na tržište neki su od glavnih izazova na području LAG-a Zagorje-Sutla dok resursi kao što su plodno tlo, tradicija u poljoprivredi, lokalni proizvodi visoke kvalitete, blizina tržišta i turistički potencijal postoje na području LAG-a Zagorje-Sutla. Kako bi povećali konkurentnost i održivost poljoprivrednih proizvođača potrebno je snažnije udruživanje te podrška modernizaciji opreme i tehnologije, edukacija poljoprivrednika o novim metodama uzgoja i marketinga, olakšavanje pristupa tržištima putem umrežavanja i distribucije, promocija lokalnih proizvoda na tržištu. Takve aktivnosti direktno će doprinijeti poboljšanju konkurentnosti i dugoročne održivosti lokalnih poljoprivrednih proizvođača. Također, kroz podršku poljoprivrednicima, cilj je potaknuti diversifikaciju poljoprivrednih aktivnosti. To uključuje razvoj ruralnog turizma usmjerenog na prirodno okruženje i suživot s prirodom. Turističke aktivnosti kao što su šetnje, biciklistički izleti i radionice omogućit će gostima da dožive ruralni način života i nauče o lokalnoj kulturi. Cilj je unaprijediti turističku i gastronomsku ponudu kako bi se privukli posjetitelji koji cijene prirodne ljepote i zdravu prehranu. Ovo uključuje promociju lokalnih jela, tradicionalne kuhinje i enoloških doživljaja koji će privući različite profile gostiju, ali i pružiti nove načine plasiranja proizvoda na tržište. Stvaranje sinergije između turizma i poljoprivrede kroz agroturizam i druge aktivnosti, lokalno stanovništvo, ali i posjetitelji, imat

će priliku upoznati se s poljoprivrednim radom i svakodnevnim životom lokalnih proizvođača. Svi razvojni naponi bit će usmjereni prema održivosti, kako bi se sačuvala prirodna ravnoteža i resursi područja. Održiv razvoj osigurat će dugoročne koristi za zajednicu i okoliš.

SC2 Razvoj lokalne infrastrukture te očuvanje i promocija identiteta LAG područja

Ovaj cilj usmjeren je na stvaranje bolje kvalitete života za stanovnike područja LAG-a Zagorje-Sutla kroz unapređenje infrastrukture i funkcija prostora koje podržavaju njihove svakodnevne potrebe.

Cilj je osigurati pouzdanu javnu infrastrukturu kako bi se osigurali osnovni životni uvjeti za stanovnike područja. Ovime se stvara temelj za zdravo i održivo okruženje. Potpora izgradnji društvenih prostora ima za cilj poboljšati sigurnost zajednice i osigurati mjesta za okupljanje, edukaciju i organizaciju događaja. Ulaganje u kulturne i sportske građevine, kao i biciklističkih staza, potiče aktivni način života, promovira kulturnu raznolikost i omogućava različite oblike rekreacije. To čini područje privlačnijim i živopisnijim. Unapređenje zdravstvenih ustanova, škola i obrazovnih resursa stvara potrebne uvjete za kvalitetnu zdravstvenu skrb i obrazovanje lokalnog stanovništva. Izgradnja igraonica, sportskih terena i centara za mlade pruža prostor za igru, socijalizaciju i edukaciju mladih generacija. Prilikom razvoja infrastrukture, posebna pažnja će biti posvećena održivosti i zaštiti okoliša kako bi se osigurala ravnoteža između razvoja i zaštite prirodnih resursa. Osim praktičnih koristi, cilj je podržati razvoj lokalne zajednice kroz stvaranje mjesta za okupljanje, kulturne događaje i sportske aktivnosti čime se jača osjećaj pripadnosti i zajedništva.

Drugi aspekt ovog cilja je očuvanje identiteta i osjećaja pripadnosti lokalnoj zajednici kroz njegovanje i promociju tradicije, kulture i nematerijalne baštine, te unapređenje kvalitete slobodnog vremena, međugeneracijske solidarnosti i socioekonomske kohezije stanovnika LAG-a Zagorje-Sutla.

Cilj je istaknuti bogatu kulturnu i nematerijalnu baštinu područja LAG-a kroz potporu kulturnim događajima, manifestacijama, radionicama, izložbama te inicijativama koje čuvaju tradicionalne običaje i priče važne za identitet područja. To će doprinijeti kontinuitetu kulturne baštine i prenošenju znanja na mlađe generacije i pružiti priliku da se lokalna zajednica bolje upozna s vlastitim naslijeđem. Poticanje kreativnih izraza kroz umjetničke aktivnosti, glazbu, ples, likovne radionice i edukativnih programa doprinosi raznolikosti kulturne ponude i obogaćuje slobodno vrijeme stanovnika s ciljem dijeljenja tradicionalnih znanja, vještina i iskustava među lokalnom zajednicom. Uključivanje mladih generacija u aktivnosti očuvanja identiteta osigurava se prenošenje vrijednosti na buduće generacije. Kroz očuvanje tradicije i baštine, cilj je stvoriti temelj za održivost i razvoj identiteta područja LAG-a Zagorje-Sutla i njegove autentičnosti.

5.3. Opis intervencija LRS uključujući projekte suradnje

Tablica 27: Intervencije u LRS

Opći cilj LRS	Specifični cilj LRS	Potreba	Intervencija
OC Kohezivni socioekonomski i razvoj područja LAG-a Zagorje-Sutla	SC1 Povećanje konkurentnosti i održivosti lokalnog gospodarstva	P1 Konkurentno i održivo gospodarstvo	INT1.1 Ulaganje u jačanje konkurentnosti, promocije i marketinga te obnovljive izvore energije u poljoprivredi
		P2 Razvoj turizma i ostalih djelatnosti	INT1.2 Ulaganje u povećanje broja dodatnih sadržaja koji doprinose razvoju LAG-a
	SC2 Razvoj lokalne infrastrukture te očuvanje i promocija identiteta LAG područja	P3 Poboljšanje kvalitete života i zaštita identiteta LAG područja	INT2.1 Ulaganje u razvoj, uređenje, obnovu i digitalizaciju infrastrukture za lokalno stanovništvo
			INT2.2 Ulaganje u promociju i očuvanje tradicije, kulturne i nematerijalne baštine područja LAG-a te unapređenje kvalitete slobodnog vremena mladih i starijih osoba

Tablica 28: Projekti suradnje

Vrsta projekta suradnje	Područje interesa projekta suradnje	Očekivani rezultat provedbe projekta suradnje	Indikativna visina proračuna projekta suradnje (u odnosu na ukupni iznos alokacije koje će LAG ostvariti u razdoblju 2023.-2027.)
Međuteritorijalni	Poljoprivreda, turizam, obnovljivi izvori energije, zaštita okoliša, edukacija mladih	Najmanje 100 sudionika koji će sudjelovati u aktivnostima - studijska putovanja	1,5%

Zajedničke značajke za sve intervencije LAG-a u okviru LRS

Najviša ukupna vrijednost projekta (ili operacije) kojem će se pružiti potpora je **do 300.000,00 EUR (bez PDV-a)** dok je najviši iznos potpore po projektu koju LAG može dodijeliti **do 200.000,00 EUR**.

Ciljani korisnici (projektni promotori) LRS su sve pravne i fizičke osobe privatnog prava te pravne osobe javnog prava, pri čemu su zajednički temeljni, odnosno opći uvjeti prihvatljivosti svih korisnika (pojedinačnih i zajedničkih) sljedeći:

- imati prebivalište ili sjedište, uključujući podružnicu, ovisno o organizacijskom obliku unutar područja LAG-a putem kojeg podnosi zahtjev za potporu, prije dana objave natječaja LAG-a sve do proteka roka od 5 (pet) godina od dana konačne isplate sredstava potpore, osim u slučaju ako odabrani LAG promijeni obuhvat područja ili u slučaju više sile i izvanredne okolnosti sukladno članku 3. stavku 1. Uredbe (EU) br. 2021/2116;
- imati podmirene odnosno uređene financijske obveze prema državnom proračunu;

- ne smije biti u postupku predstečaja, stečaja, stečaja potrošača ili likvidacije u skladu s posebnim propisima.

Temeljni uvjeti prihvatljivosti korisnika na LAG natječaju se primjenjuju na sve korisnike na LAG natječaju koji podnose Zahtjev za potporu, uključujući partnerske projekte (operacije).

Zajednička načela kriterija kojima se postiže **prednost prilikom odabira projekata** (operacija) u okviru provedbe intervencija LAG-a zasnivaju se prvenstveno na doprinosu projekta (operacije) ključnim elementima **dodane vrijednosti LEADER-a** i to:

- povećanju/jačanju socijalnog (društvenog) kapitala u lokalnim zajednicama,
- poboljšanju lokalnog upravljanja te
- poboljšanju rezultata i učinaka politike za područje LAG-a u usporedbi s provedbom bez LEADER pristupa.

Doprinos dodanoj vrijednosti LEADER-a koju LAG planira postići očitovat će se prvenstveno kroz potporu inovacijama (inovativnim pristupima) te poticanju sektorske i međusektorske suradnje (partnerski projekti), kao i jačem uključivanju osjetljivih društvenih skupina.

Inovacija je horizontalna tema koja prožima cijeli LRS i provedbu LEADER-a u cjelini. Svrha LRS-a je stvoriti adekvatno okruženje koje će omogućiti potporu promicanju inovacija i inovativnih aktivnosti/projekata.

Operacija odnosno projekt ima inovativne značajke na lokalnoj razini ako operacija rezultira uvođenjem nove aktivnosti ili novog proizvoda ili nove/inovativne metode ili usluge na lokalnoj razini (ukupno područje LAG-a). Važno je istaknuti kako je doprinos inovativnim i pametnim rješenjima u selima ujedno i jedan od kriterija doprinosa provedbi koncepta Pametnih sela.

Osnovni elementi primjene inovativnosti odnosno inovativnih značajki u lokalnom kontekstu sukladno članku 31. stavku 2. (d) Uredbe (EU) br. 2021/1060. za potrebe primjene u kriterijima odabira projekata (operacija) temelje se na:

- projektnim partnerstvima koja donose međusektorsku ili sektorsku suradnju različitih dionika u iznalaženju rješenja za razvojne potrebe područja LAG-a (partnerski projekti);
- potporom društvenim (socijalnim) inovacijama koje dovode do novih proizvoda i usluga kojima se rješavaju potrebe opće zajednice područja LAG-a, poput:
 - o novih metoda i pristupa prijenosu znanja iz područja promicanja poduzetništva i poduzetničke kulture, uključujući nalaženje novih rješenja razvoja društvenog poduzetništva i partnerstva (zadruga)
 - o inovativnih pristupa i modernih ekoloških praksi u području zaštite okoliša i prirode kao i implementacije aktivnosti biogospodarstva (bioekonomije)
 - o novih metoda i pristupa prijenosu znanja u području inovativne proizvodnje lokalne hrane i drugih lokalnih proizvoda, informatičkih tehnologija, drugih aktivnosti područja, te u razvoju turizma (selektivni oblici, interpretacija baštine i sl.)
 - o društvenih inovacija koje razvijaju nove oblike i načine uključivanja ranjivih skupina društva
 - o tehnoloških i netehnoloških inovacija usmjerenih na nove tehnologije i metode koje omogućuju povećanje otpornosti na klimatske promjene, digitalizaciju i zelenu tranziciju.

U svrhu jačanja doprinosa dodanoj vrijednosti LEADER-a u elementu **poboljšanja rezultata i učinaka politike putem načela kriterija odabira** prednost će imati projekti (operacije) „zajedničkog korisnika“ te oni kojima se ostvaruje „zajednički interes“. **Zajedničkim korisnikom** u smislu provedbe intervencija LRS i LAG-a smatraju se gospodarska udruženja (zadruga, klasteri i dr.), organizacije civilnog društva ili javno-pravna tijela te pravne osobe (ustanove i/ili poduzeća u većinskom javnom vlasništvu). Zajedničkim korisnikom smatra se i provedba zajedničkih projekata, odnosno, ako se projekti (operacije) provode u sektorskom ili međusektorskom partnerstvu.

Partnerskim projektom smatra se projekt u kojem više korisnika (projektnih promotora) sudjeluje u provedbi projekta (operacije) u jednoj intervenciji LAG-a. Pri tome, prije podnošenja Zahtjeva za potporu, projektni partneri moraju imati sklopljen Sporazum o međusobnoj suradnji kojim se ujedno definira glavni partner (nositelj projekta) te u kojem su jasno definirane i razgraničene aktivnosti i zadaće projektnih partnera. Također, svi korisnici (projektni partneri) moraju ispunjavati uvjete prihvatljivosti za intervenciju LAG-a za koju prijavljuju zajednički projekt (zajedničku operaciju).

Projekt odnosno operacija ima **Zajednički interes**, provodi li ga Zajednički korisnik i/ili ako je u kolektivnom interesu članova Zajedničkog korisnika i opće javnosti odnosno od dobrobiti za opću zajednicu. Takav projekt (operacija) treba biti više od zbroja pojedinačnih interesa članova Zajedničkog korisnika. Zajednički interes koji podrazumijeva doprinos interesu opće javnosti ujedno se dokazuje i ostvarivanjem doprinosa razvojnim potrebama područja LAG-a definiranim ovim LRS-om.

Temeljni (opći) uvjeti prihvatljivosti svih projekata (operacija), uključujući i partnerske projekte (operacije) u okviru provedbe intervencija LAG-a su:

- usklađenost s ciljevima LRS
- usklađenost s jednim ili više specifičnih ciljeva SP ZPP-a navedenim u članku 6. stavku 1. i 2, Uredbe (EU) 2021/2115,
- provedba na području obuhvata LAG-a na kojem korisnik na LAG natječaju podnosi zahtjev za potporu,
- ukupni iznos projekta ne smije biti veći od 300.000,00 EUR (bez PDV-a),
- usklađenost s pravilima državne potpore, ako će biti primjenjivo i
- usklađenost s EU i RH zakonodavstvom na koje se odnosi predmetni projekt.

Temeljni (opći) uvjeti prihvatljivosti projekta (operacije) se primjenjuju na sve projekte (operacija) za koje se podnosi Zahtjev za potporu, uključujući partnerske projekte (operacije).

Isto tako, u okviru razine aktivnosti projekta (operacije), preduvjeti za ispunjavanje temeljnih (općih) uvjeta prihvatljivosti projekta (operacije) u cjelini, su sljedeći:

- aktivnosti vezane za projekt ne smiju biti započete prije podnošenja zahtjeva za potporu, osim pripremnih aktivnosti (opći troškovi, stjecanje vlasništva nad nekretninom na kojoj će se obavljati ulaganje, ishođenje građevinskih i drugih dozvola);
- građevina/zemljište na kojem se provodi aktivnost ulaganja (investicije) mora biti u vlasništvu korisnika ili korisnik mora dokazati pravni interes nad građevinom/zemljištem koja je predmet ulaganja;
- ako se aktivnosti odnose na ulaganje (investicije) u navodnjavanje, isto mora biti usklađeno s člankom 74. Uredbe (EU) br. 2021/2115, mora se provoditi na poljoprivrednom gospodarstvu, biti sastavni dio projekta kojim se ulaže u poljoprivredno gospodarstvo i odnositi se isključivo na nove sustave;
- aktivnosti koje se odnose na ulaganja (investicije) namijenjene preradi poljoprivrednih proizvoda, moraju se odnositi na preradu proizvoda primarne poljoprivredne proizvodnje, a koji su navedeni u Prilogu I. Ugovora;

- aktivnosti koje se odnose na razvoj nepoljoprivrednih aktivnosti (povezanih ili nepovezanih s poljoprivredom) i osnivanje poduzeća za nepoljoprivredne aktivnosti, u tom se slučaju projekti moraju odnositi na nepoljoprivredne djelatnosti, odnosno izlazni proizvod mora biti proizvod koji nije obuhvaćen Prilogom I. Ugovora.

Važno je istaknuti kako se Intervencija LEADER u okviru SP ZPP-a prvenstveno provodi na temelju članka 77. Uredbe (EU) br. 2021/2115 pod nazivom “Suradnja“, uključujući i članke 73., 74. te 75. navedene Uredbe.

Sukladno članku 77. stavku 3. Uredbe (EU) br. 2021/2115, intenzitet potpore u LAG intervenciji može iznositi **najviše 100%** prihvatljivih troškova projekta odnosno mogu se pokriti svi troškovi povezani s projektom.

U slučaju kada LAG intervencija uključuje ulaganja u skladu s člankom 73. Uredbe (EU) 2021/2115, intenzitet potpore može iznositi **najviše 65%** prihvatljivih troškova projekta, a iznimno se može povećati u sljedećim slučajevima:

- najviše 80%** kada je korisnik mladi poljoprivrednik¹⁰
- najviše 85%** za ulaganja malih poljoprivrednih gospodarstava¹¹
- najviše 100%** za neproductivna ulaganja¹² i temeljne usluge i infrastrukturu u ruralnim područjima¹³.

¹⁰ **Mladi poljoprivrednik** je osoba starija od 18 i mlađa od 40 godina (do navršene 41 god.) u trenutku podnošenja Zahtjeva za potporu, koja posjeduje odgovarajuće vještine i znanje o poljoprivredi te po prvi puta uspostavlja poljoprivredno gospodarstvo ekonomske veličine od 10.000 EUR do 100.000 EUR na kojem ima status nositelja/odgovorne osobe ili je status nositelja/odgovorne osobe po prvi put stekla unutar 5 (pet) godina do dana podnošenja zahtjeva za potporu, a u slučaju trgovačkog društva je i odgovorna osoba isključivo ukoliko je vlasnik najmanje 50% temeljnog kapitala društva.

¹¹ **Malo poljoprivredno gospodarstvo** predstavlja poljoprivrednika koji ima ekonomsku veličinu od 3.000 do 15.000 EUR-a SO.

¹² **Neproductivna ulaganja** su ona ulaganja koja ne dovode do značajnog povećanja vrijednosti ili profitabilnosti korisnika odnosno koja ne ostvaruju značajan dohodak, prihod ili dobit, ali pri tome imaju pozitivan utjecaj na primjerice: socijalnu uključenost, pomoć ranjivim skupinama, edukaciju, prijenos znanja i vještina, jačanje teritorijalnog identiteta, očuvanje baštine, okoliš i klimu i sl.

¹³ Pod **temeljnom uslugom i infrastrukturom u ruralnim područjima** podrazumijeva se ulaganje koje kumulativno ispunjava sljedeće: podiže kvalitetu života u ruralnim područjima (kulturno-društvenu i/ili obrazovno-odgojnu i/ili sportsko-rekreativnu i/ili rekreacijsku i/ili turističku i/ili komunalnu i/ili zdravstvenu i/ili javnih usluga itd.), namijenjeno je javnoj upotrebi/korištenju, mora biti javno dostupno različitim pojedincima i interesnim skupinama, ne smije biti profitnog karaktera (operativni prihodi ne smiju biti veći od operativnih troškova), provodi se u naselju s najviše 25.000 stanovnika.

Tablica 29: Opis intervencija

Naziv i kod intervencije	INT1.1 Ulaganje u jačanje konkurentnosti, promocije i marketinga te obnovljive izvore energije u poljoprivredi
Područje obuhvata	Cjelokupno područje LAG-a Zagorje-Sutla
Kratki opis intervencije: -svrha intervencije - doprinos intervencije općem i specifičnom cilju LRS - doprinos intervencije specifičnom cilju ZPP - pripadnost intervencije nekom od članaka Uredbe (EU) 2021/2115 - doprinos pokazateljima rezultata ZPP-a - opis dodatne vrijednosti intervencije u provedbi LEADER pristupa uz naglasak na posebitosti intervencije koje ju razlikuju u odnosu na SP ZPP intervencije - ako je je primjenjivo opis inovativnih elemenata LRS	Svrha ove intervencije je doprinos potrebi područja LAG-a koja se odnosi na konkurentno i održivo gospodarstvo (P1) kroz uvođenje novih i/ili inovativnih tehnologija i/ili rješenja uključujući i/ili nabavu nove opreme, te druge potrebne opreme u sektoru poljoprivrede i povezanih aktivnosti kao i promocije, marketinga te ulaganje u obnovljive izvore energije i/ili energetske učinkovitosti. Uvođenjem novih tehnologija, diversifikacijom proizvodnje, poboljšanjem radnih i sigurnosnih uvjeta te prelaskom na obnovljive izvore energije doći će do jačanja konkurentnosti sektora poljoprivrede na području LAG-a Zagorje-Sutla. Ova intervencija je nužna za ovo područje zato što poljoprivredna gospodarstva te mala i srednja poduzeća u području poljoprivrede imaju nisku razinu opremljenosti, slabe kapacitete i zastarjelu tehnologiju, što dovodi do slabljenja poljoprivredne proizvodnje. Inovativnost se očituje u nabavi nove opreme i tehnologija koje se dosad nisu koristile na LAG području od strane korisnika ove intervencije, stoga ona za njih predstavlja promjenu načina poslovanja i modernizaciju. Povećanjem konkurentnosti doći će do smanjenja troškova, kao rezultata korištenja nove opreme, te ostvarivanja boljeg plasmana na tržištu. Fokus ove intervencije je jačanje konkurentnosti pojedinačnih poslovnih subjekata u poljoprivredi kroz inovativne metode i alate, modernizaciju poslovanja te zamjenu zastarjele opreme. Analizom potreba (P1) utvrđeno je da postojeći subjekti nemaju dovoljno sredstava za ulaganja te da su postojeći uvjeti rada nezadovoljavajući zbog čega je potrebno izvršiti navedena ulaganja, uvesti moderne i inovativne načine poslovanja i tako ojačati kapacitete poljoprivrednog sektora. Provedbom ove intervencije korisnicima će se pružiti mogućnosti za poboljšanje poslovanja, nove tehnologije i inovativna rješenja će se učiniti dostupnima, te će se omogućiti ulaganja u stvaranje kvalitetnih poljoprivrednih proizvoda kao i povećanje poljoprivredne proizvodnje kroz udruživanja na zajedničkim aktivnostima. Ulaganje je relevantno za ovo lokalno područje jer se radi o zadovoljavanju potreba lokalnih subjekata u poljoprivredi koji su identificirani u prethodnoj analizi. Intervencija, u većini svog obuhvata i aktivnosti, pripada uvjetima iz članka 73., uključujući i članak 74. Uredbe (EU) br. 2021/2115. Intervencija doprinosi Općem cilju LRS: Kohezivni socioekonomski razvoj područja LAG-a Zagorje-Sutla jer omogućuje stvaranje okvira za poticanje otpornog, konkurentnog i diversificiranog sektora poljoprivrede.

Intervencija izravno doprinosi **Specifičnom cilju 1 LRS: Povećanje konkurentnosti i održivosti lokalnog gospodarstva** jer omogućuje uvođenje novih tehnologija, razmjenu znanja i edukaciju čime se jačaju kapaciteti lokalnog gospodarstva, a time i konkurentnost, otpornost i diversifikacija poljoprivrede.

Intervencija izravno i značajno doprinosi Specifičnim ciljevima (SC/SO) ZPP-a:

SC2: Jačanje usmjerenosti na tržište i povećanje konkurentnosti poljoprivrednih gospodarstava kratkoročno i dugoročno, uključujući veću usmjerenost na istraživanja, tehnologiju i digitalizaciju putem sljedećih pokazatelja:

- **R.3** Digitalizacija poljoprivrede - min. 3 poljoprivredna gospodarstva koja primaju potporu
- **R.9** Modernizacija - min. 10 poljoprivrednih gospodarstva koja primaju potporu

SC4: Doprinos ublažavanju klimatskih promjena i prilagodbi tim promjenama, između ostalog, smanjenjem emisija stakleničkih plinova i poboljšanjem sekvenciranja ugljika, te promicanjem održive energije putem sljedećih pokazatelja:

- **R.15** Energija iz obnovljivih izvora iz poljoprivrede i šumarstva te iz drugih obnovljivih izvora - min. 0,02 MW
- **R.16** Ulaganja povezana s klimom - min. 2 poljoprivredna gospodarstva koja primaju potporu

SC8: Promicanje zapošljavanja, rasta, rodne ravnopravnosti, uključujući sudjelovanje žena u poljoprivredi, socijalne uključenosti i lokalnog razvoja u ruralnim područjima, uključujući kružno biogospodarstvo i održivo šumarstvo

- **R39** Razvoj ruralnog gospodarstva – min. 3 poduzeća
- **R.40** Pametna tranzicija ruralnoga gospodarstva - min. 3 projekta

Doprinos dodanoj vrijednosti LEADER-a naveden je prethodno u uvodnom dijelu zajedničkih značajki za sve intervencije. Uz primjenu inovativnosti odnosno inovativnih značajki u lokalnom kontekstu, u okviru ove intervencije, izravno i značajno, doprinosi se sljedećim elementima:

- socijalnom (društvenom) kapitalu, putem projektnih aktivnosti očuvanja kulturnih (tradicijskih) vrijednosti područja i/ili jačanja zajedničkog identiteta/prepoznatljivosti područja

	• lokalnom upravljanju putem broja projekata i broja novih korisnika koji do sada nisu provodili projekte financirane iz LEADER-a, kao i putem promotivnih aktivnosti i medijskih objava o projektima • rezultatima i učincima politike, putem partnerskih projekata i/ili putem aktivnosti jačanja kapaciteta dionika o političkim strategijama EU-a (Zeleni plan, digitalna tranzicija i sl.) i/ili aktivnosti potpore izvrsnosti Različitost intervencije u odnosu na nacionalnu razinu je objedinjenje primarne poljoprivredne proizvodnje i prerade poljoprivrednih proizvoda. Razlika je i u vrijednosti ekonomske veličine poljoprivrednog gospodarstva (potpora PG-ovima ispod 3.000 EUR EVPG) te u potpori projektima kojima se ostvaruje dodana vrijednost LEADER-a.
Ciljani korisnici	Pravne i fizičke osobe upisane u relevantan upisnik PG-ova na nacionalnoj razini pri nadležnom tijelu ¹⁴ . Detaljna razrada prihvatljivih korisnika bit će navedena u natječaju LAG-a.
Temeljni uvjeti prihvatljivosti korisnika	Temeljni uvjeti prihvatljivosti korisnika su: - imati prebivalište ili sjedište, uključujući podružnicu, ovisno o organizacijskom obliku unutar područja LAG-a putem kojeg podnosi zahtjev za potporu, prije dana objave natječaja LAG-a sve do proteka roka od 5 (pet) godina od dana konačne isplate sredstava potpore, osim u slučaju ako odabrani LAG promijeni obuhvat područja ili u slučaju više sile i izvanredne okolnosti sukladno članku 3. stavku 1. Uredbe (EU) br. 2021/2116; - imati podmirene odnosno uređene financijske obveze prema državnom proračunu; - ne smije biti u postupku predstečaja, stečaja, stečaja potrošača ili likvidacije u skladu s posebnim propisima. Daljnji uvjeti prihvatljivosti korisnika bit će navedeni u natječaju LAG-a.
Prihvatljive vrste projekta i temeljni uvjeti prihvatljivosti projekta	Temeljni (opći) uvjeti prihvatljivosti projekata su: - projekt se mora provoditi na području LAG obuhvata i - ukupni iznos projekta ne smije biti veći od 300.000 EUR (bez PDV-a). Prihvatljive vrste projekata odnose se na primarnu poljoprivrednu proizvodnju, doradu, preradu i skladištenje poljoprivrednih proizvoda i sl. Prihvatljivi su projekti koji mogu uključiti sljedeće prihvatljive aktivnosti: građenje (uključujući rekonstrukciju i/ili održavanje postojeće građevine i/ili opremanje građevine) i/ili nabavu opreme;

¹⁴ Napomena: U trenutku donošenja ove LRS relevantni upisnici su naziva: Upisnik poljoprivrednika ili Upisnik obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava i/ili dr.

	marketinške aktivnosti usmjerene ka tržištu; edukacijsko-informativne aktivnosti; promotivne aktivnosti i dr. aktivnosti koje doprinose ostvarenju ciljeva LRS. Detaljne prihvatljive vrste projekata i uvjeti prihvatljivosti projekata bit će navedeni u natječaju LAG-a.
Načela kriterija odabira	Načela kriterija odabira prioritarno, su: – veličina PG-a (prednost imaju PG-ovi sa EVPG-om iznad 3000 EUR) – dužina poslovanja (prednost imaju projekti nositelja sa dužim trajanjem poslovanja) – vrsta ulaganja (prednost imaju projekti građenja i/ili opremanja) – sektor ulaganja (prednost imaju ulaganja u stočarstvo, povrćarstvo i voćarstvo) – doprinos okolišnim ciljevima i ublažavanju klimatskih promjena u selima (prednost imaju projekti u okviru kojih se provode ulaganja u obnovljive izvore energije) – digitalizacija (prednost imaju ulaganja kojima se ulaže u digitalizaciju) – dodana vrijednost u primarnoj poljoprivredi (prednost imaju projekti koji moderniziraju primarnu polj. proizvodnju zasnovanu na tradiciji područja i/ili lokalnim resursima i doprinose zaštiti okoliša i/ili očuvanju biološke raznolikosti) – dodana vrijednost u preradi (prednost imaju projekti kojima se kreiraju proizvodi koji se zasnivaju na tradicijskim vrijednostima područja i/ili lokalnim resursima) – dodana vrijednost LEADER-a (prednost imaju projekti koji doprinose dodanoj vrijednosti LEADER-a) Razrada načela kriterija odabira odrediti će se u LAG natječaju.
Najniža ukupna vrijednost projekta	Odredit će se u LAG natječaju.
Najviša ukupna vrijednost projekta	Najviša ukupna vrijednost projekta je do 300.000 EUR (bez PDV-a). Dodatno će se definirati u LAG natječaju.
Najniži iznos potpore po projektu	Odredit će se u LAG natječaju .
Najviši iznos potpore po projektu	Najviši iznos potpore po projektu je do 200.000 EUR. Dodatno će se definirati u LAG natječaju.
Intenzitet potpore	Intenzitet potpore može iznositi najviše 65% prihvatljivih troškova projekta, a može se povećati u sljedećim slučajevima: - najviše 80% prihvatljivih troškova projekta kada je korisnik mladi poljoprivrednik, - najviše 85% prihvatljivih troškova projekta za ulaganja malih PG-ova Dodatno će se definirati natječajem LAG-a.

Pokazatelji:

Broj novostvorenih radnih mjesta (puno radno vrijeme), doprinosi R.37 ZPP-a	0
Broj sačuvanih radnih mjesta	2

R.b.		
1.	Naziv pokazatelja	R.3 Digitalizacija poljoprivrede
	Mjerna jedinica	Broj poljoprivrednih gospodarstava koji primaju potporu
	Ciljna vrijednost	3
2.	Naziv pokazatelja	R.9 Modernizacija poljoprivrednih gospodarstava
	Mjerna jedinica	Broj poljoprivrednih gospodarstava koji primaju potporu
	Ciljna vrijednost	10
3.	Naziv pokazatelja	R.15 Energija iz obnovljivih izvora iz poljoprivrede i šumarstva te iz drugih obnovljivih izvora
	Mjerna jedinica	MW
	Ciljna vrijednost	0,02
4.	Naziv pokazatelja	R.16 Ulaganja povezana s klimom
	Mjerna jedinica	Broj poljoprivrednih gospodarstva koji primaju potporu
	Ciljna vrijednost	2
5.	Naziv pokazatelja	R.39 Razvoj ruralnog gospodarstva
	Mjerna jedinica	Broj poduzeća
	Ciljna vrijednost	3
6.	Naziv pokazatelja	R.40 Pametna tranzicija ruralnoga gospodarstva
	Mjerna jedinica	Broj projekata
	Ciljna vrijednost	3

Naziv i kod intervencije	INT1.2 Ulaganje u povećanje broja dodatnih sadržaja koji doprinose razvoju LAG-a
Područje obuhvata	Cjelokupno područje LAG-a Zagorje-Sutla
Kratki opis intervencije: -svrha intervencije - doprinos intervencije općem i specifičnom cilju LRS - doprinos intervencije specifičnom cilju ZPP - pripadnost intervencije nekom od članaka Uredbe (EU) 2021/2115 - doprinos pokazateljima rezultata ZPP-a - opis dodatne vrijednosti intervencije u provedbi LEADER pristupa uz naglasak na posebitosti intervencije koje ju razlikuju u odnosu na SP ZPP intervencije - ako je je primjenjivo opis inovativnih elemenata LRS	Svrha intervencije je doprinos potrebi područja LAG-a koja se odnosi na razvoj turizma i ostalih djelatnosti (P2) kroz ulaganje u pokretanje, razvoj i unapređenja dodatnih sadržaja na području LAG-a koji će doprinijeti poboljšanju turističkih usluga i atraktivnosti ponude na destinaciji. Provedbom ove intervencije će se zadovoljiti dugogodišnje potrebe turističke potražnje, kao i ojačati atraktivnosti destinacije koja je inače percipirana isključivo kao „vikend destinacija“. Krajnju korist će imati lokalno stanovništvo, među kojima su PG-ovi, jer će ulaganje u dodatne sadržaje omogućiti jačanje tržišta poljoprivrednih proizvoda, diversifikaciju prihoda, ali i ponude. Potpota je namijenjena za ulaganja u građenje i opremanje objekata/sadržaja, te druga slična ulaganja koja će za rezultat imati pokretanje, razvoj i unapređenje dodatnih sadržaja na LAG području. Ovakva ulaganja predstavljaju sinergiju dviju djelatnosti – turizma i poljoprivrede, koja omogućuje postizanje boljih rezultata i ispunjenje ciljeva na području LAG-a. U analizi stanja iskazano je nepostojanje i nedovoljna iskorištenost poljoprivrednih proizvoda u svrhu turizma na području LAG-a, stoga je ova intervencija potrebna kako bi se riješio ovaj problem i kako bi se ojačali kapaciteti u turističkoj ponudi, smanjila nezaposlenost i stvorila perspektiva za mlade. Intervencija doprinosi Općem cilju LRS: Kohezivni socioekonomski razvoj područja LAG-a Zagorje-Sutla jer omogućuje stvaranje okvira za poticanje otpornog, konkurentnog i diversificiranog sektora poljoprivrede te razvoj nepoljoprivrednih djelatnosti. Intervencija izravno doprinosi Specifičnom cilju 1 LRS: Povećanje konkurentnosti i održivosti lokalnog gospodarstva jer omogućuje razvoj novih sadržaja na području LAG-a te povezivanje različitih dionika na području LAG-a. Također pruža potporu razvoju poduzetništva i zapošljavanje u turizmu i s njim povezanim djelatnostima koji značajno utječe na razvoj širokog raspona različitih gospodarskih aktivnosti te općoj prepoznatljivosti područja LAG-a. Razvojem turizma, posebno inovativnog, te jedinstvene zaokružene destinacije, izravno se doprinosi očuvanju i održivom korištenju okoliša i resursa, tradicije i baštine, čime se izravno doprinosi dodanoj vrijednosti LEADER-a Intervencija, u većini svog obuhvata i aktivnosti, pripada uvjetima iz članka 77. uključujući članak 73. Uredbe (EU) br. 2021/2115. Intervencija izravno i značajno doprinosi Specifičnim ciljevima (SC/SO) ZPP-a:

	SC8: Promicanje zapošljavanja, rasta, rodne ravnopravnosti, uključujući sudjelovanje žena u poljoprivredi, socijalne uključenosti i lokalnog razvoja u ruralnim područjima, uključujući kružno biogospodarstvo i održivo šumarstvo (uključujući R.37): • R.39 Razvoj ruralnog gospodarstva – min. 2 poduzeća • R.40 Pametna tranzicija ruralnog gospodarstva – min. 2 projekta Doprinos dodanoj vrijednosti LEADER-a naveden je prethodno u uvodnom dijelu zajedničkih značajki za sve intervencije. Uz primjenu inovativnosti, odnosno inovativnih značajki u lokalnom kontekstu, u okviru ove intervencije, izravno i značajno se doprinosi sljedećim elementima: • socijalnom (društvenom) kapitalu, putem projektnih aktivnosti koje se odnose na očuvanje kulturnih (tradicijskih) vrijednosti područja i/ili jačanje zajedničkog identiteta/prepoznatljivosti područja • lokalnom upravljanju putem broja projekata i broja novih korisnika koji do sada nisu provodili projekte financirane iz LEADER-a, putem projektnih aktivnosti koje se odnose na promotivne aktivnosti i medijske objave o projektima • rezultatima i učincima politike, putem partnerskih projekata i/ili putem aktivnosti jačanja kapaciteta dionika o političkim strategijama EU-a (Zeleni plan, digitalna tranzicija i sl.) i/ili aktivnosti potpore izvrsnosti Različitost intervencije u odnosu na nacionalnu razinu, uz ranije navedeno, očituje se i u potpori malim poduzetnicima kao i projektima kojima se ostvaruje dodana vrijednost LEADER-a.
Ciljani korisnici	Pravne osobe javnog prava te pravne i fizičke osobe privatnog prava. uključujući i PG-ove upisane u relevantan upisnik PG-ova na nacionalnoj razini pri nadležnom tijelu. Detaljna razrada prihvatljivih korisnika bit će navedena u natječaju LAG-a.
Temeljni uvjeti prihvatljivosti korisnika	Temeljni uvjeti prihvatljivosti korisnika su: - imati prebivalište ili sjedište, uključujući podružnicu, ovisno o organizacijskom obliku unutar područja LAG-a putem kojeg podnosi zahtjev za potporu, prije dana objave natječaja LAG-a sve do proteka roka od 5 (pet) godina od dana konačne isplate sredstava potpore, osim u slučaju ako odabrani LAG promijeni obuhvat područja ili u slučaju više sile i izvanredne okolnosti sukladno članku 3. stavku 1. Uredbe (EU) br. 2021/2116; - imati podmirene odnosno uređene financijske obveze prema državnom proračunu; - ne smije biti u postupku predstečaja, stečaja, stečaja potrošača ili likvidacije u skladu s posebnim propisima.

	Daljnji uvjeti prihvatljivosti korisnika bit će navedeni u natječaju LAG-a.
Prihvatljive vrste projekata i temeljni uvjeti prihvatljivosti projekata	Temeljni (opći) uvjeti prihvatljivosti projekata su: - projekt se mora provoditi na području LAG obuhvata i - ukupni iznos projekta ne smije biti veći od 300.000 EUR (bez PDV-a). Prihvatljive vrste projekata odnose se na razvoj ruralnog turizma i s njime povezanih djelatnost i aktivnosti, na neproizvodna ulaganja povezana s jačanjem zaštite okoliša, valorizacije, očuvanja i održivog korištenja kulturne i prirodne baštine, razvoja društvenog poduzetništva i sl. Prihvatljivi su projekti koji mogu uključiti sljedeće prihvatljive aktivnosti: građenje (uključujući rekonstrukciju i/ili održavanje građevine i/ili opremanje građevine) i/ili nabavu opreme; marketinške aktivnosti usmjerene tržištu; edukacijsko-informativne aktivnosti; promotivne aktivnosti i dr. aktivnosti koje doprinose ostvarenju ciljeva LRS. Detaljne prihvatljive vrste projekata i uvjeti prihvatljivosti projekata bit će navedeni u natječaju LAG-a.
Načela kriterija odabira	Načela kriterija odabira, prioritetno, su: - radno iskustvo u turizmu (prednost imaju korisnici koji duže posluju) - radna mjesta (prednost imaju ulaganja koja stvaraju nova radna mjesta) - dodana vrijednost u djelatnostima (prednost imaju projekti kojima se kreiraju proizvodi koji se zasnivaju na tradicijskim vrijednostima područja i/ili lokalnim resursima) - digitalizacija u društvenim aktivnostima u selima (prednost imaju projekti u okviru kojih se provode ulaganja u digitalizaciju u turizmu) - doprinos okolišnim ciljevima i ublažavanju klimatskih promjena u selima (prednost imaju projekti u okviru kojih se provode ulaganja u obnovljive izvore energije) - dodana vrijednost LEADER-a (prednost imaju projekti koji doprinose dodanoj vrijednosti LEADER-a) Razrada načela kriterija odabira odrediti će se u LAG natječaju.
Najniža ukupna vrijednost projekta	Odredit će se u LAG natječaju
Najviša ukupna vrijednost projekta	Najviša ukupna vrijednost projekta je do 300.000 EUR (bez PDV-a). Dodatno će se definirati u LAG natječaju.
Najniži iznos potpore po projektu	Odredit će se u LAG natječaju.
Najviši iznos potpore po projektu	Najviši iznos potpore po projektu je do 200.000 EUR. Dodatno će se definirati u LAG natječaju.
Intenzitet potpore	Intenzitet potpore može iznositi 65% prihvatljivih troškova projekta. Dodatno će se definirati u LAG natječaju.

Pokazatelji:

Broj novostvorenih radnih mjesta (puno radno vrijeme), doprinosi R.37 ZPP-a	1
Broj sačuvanih radnih mjesta	1

R.b.		
1.	Naziv pokazatelja	R.39 Razvoj ruralnog gospodarstva
	Mjerna jedinica	Broj poduzeća
	Ciljna vrijednost	2
2.	Naziv pokazatelja	R.40 Pametna tranzicija ruralnoga gospodarstva
	Mjerna jedinica	Broj projekata
	Ciljna vrijednost	2

Naziv i kod intervencije	INT2.1 Ulaganje u razvoj, uređenje, obnovu i digitalizaciju infrastrukture za lokalno stanovništvo
Područje obuhvata	Cjelokupno područje LAG-a Zagorje-Sutla
Kratki opis intervencije: -svrha intervencije - doprinos intervencije općem i specifičnom cilju LRS - doprinos intervencije specifičnom cilju ZPP - pripadnost intervencije nekom od članaka Uredbe (EU) 2021/2115 - doprinos pokazateljima rezultata ZPP-a - opis dodatne vrijednosti intervencije u provedbi LEADER pristupa uz naglasak na posebitosti intervencije koje ju razlikuju u odnosu na SP ZPP intervencije - ako je je primjenjivo opis inovativnih elemenata LRS	Svrha intervencije je ulaganje u izradu, poboljšanje ili proširenje svih vrsta male infrastrukture, uključujući ulaganja u obnovljive izvore energije i uštedu energije te ulaganja u pokretanje, poboljšanje ili proširenje lokalnih temeljnih usluga za ruralno stanovništvo. Ovom intervencijom LAG je usmjeren na razvoj male komunalne, rekreacijske te društvene infrastrukture u ruralnim zajednicama koje su jače izložene depopulaciji, a što će omogućiti povećanje kvalitete života stanovnika. Ova intervencija direktno odgovara na utvrđene potrebu poboljšanja kvalitete života i zaštite identiteta LAG područja (P3) te omogućuje daljnji rast i razvoj područja, ali i izgradnju identiteta, poboljšanje kvalitete života stanovništva. Razvoj funkcija u prostoru važnih za život pridonijet će ublažavanju procesa depopulacije. Intervencija doprinosi Općem cilju LRS: Kohezivni socioekonomski razvoj područja LAG-a Zagorje-Sutla jer omogućuje stvaranje okvira za socioekonomsku koheziju ruralnih područja. Intervencija izravno doprinosi Specifičnom cilju 2 LRS: Razvoj lokalne infrastrukture te očuvanje i promocija identiteta LAG područja jer omogućuje osiguranje kvalitetne komunalne i društvene infrastrukture, kako bi područje LAG-a postalo poželjno mjesto za život i rad. Intervencija, u većini svog obuhvata i aktivnosti, pripada uvjetima iz članka 77. uključujući članak 73. Uredbe (EU) br. 2021/2115. Intervencija izravno i značajno doprinosi Specifičnim ciljevima (SC/SO) ZPP-a: SC8: Promicanje zapošljavanja, rasta, rodne ravnopravnosti, uključujući sudjelovanje žena u poljoprivredi, socijalne uključenosti i lokalnog razvoja u ruralnim područjima, uključujući kružno biogospodarstvo i održivo šumarstvo • R.40 Pametna tranzicija ruralnog gospodarstva – minimalno 11 projekata • R.41 Povezivanje ruralnih područja Europe – minimalno 20.000 stanovnika ruralnog prostora koje ima koristi Doprinos dodanoj vrijednosti LEADER-a naveden je prethodno u uvodnom dijelu. U okviru ove intervencije, uz doprinos inovativnosti, izravno i značajno doprinosi se sljedećim elementima: • socijalnom (društvenom) kapitalu, putem projektnih aktivnosti koje se odnose na očuvanje kulturnih (tradicijskih) vrijednosti područja i/ili jačanje zajedničkog identiteta/prepoznatljivosti područja

	• lokalnom upravljanju putem broja projekata i broja novih korisnika koji do sada nisu provodili projekte financirane iz LEADER-a, putem projektnih aktivnosti koje se odnose na promotivne aktivnosti i medijske objave o projektima • rezultatima i učincima politike, putem partnerskih projekata i/ili putem aktivnosti jačanja kapaciteta dionika koji se odnosi na političke strategije EU-a (Zeleni plan, digitalna tranzicija i sl. i/ili aktivnosti potpore izvrsnosti i/ili aktivnosti jačanja razmjene znanja i vještina lokalnih razvojnih dionika. Različitost intervencije u odnosu na nacionalnu razinu, osim gore navedenoga, očituje se i u potpori povećanju kvalitete života stanovnika pomoću međusektorske suradnje i ulaganja u malu infrastrukturu odnosno projektima koji uključuju ulaganja (investicije) u temeljene usluge i infrastrukturu u ruralnim područjima te u jačanje kapaciteta dionika putem zajedničkih projekata sukladno specifičnim potrebama lokalne zajednice te projektima koji uključuju aktivnosti kojima se ostvaruje dodana vrijednost LEADER-a.
Ciljani korisnici	Pravne osobe javnog prava te pravne osobe privatnog prava. Detaljna razrada prihvatljivih korisnika bit će navedena u natječaju LAG-a.
Temeljni uvjeti prihvatljivosti korisnika	Temeljni uvjeti prihvatljivosti korisnika su: - imati sjedište, uključujući podružnicu, ovisno o organizacijskom obliku unutar područja LAG-a putem kojeg podnosi zahtjev za potporu, prije dana objave natječaja LAG-a sve do proteka roka od 5 (pet) godina od dana konačne isplate sredstava potpore, osim u slučaju ako odabrani LAG promijeni obuhvat područja ili u slučaju više sile i izvanredne okolnosti sukladno članku 3. stavku 1. Uredbe (EU) br. 2021/2116; - imati podmirene odnosno uređene financijske obveze prema državnom proračunu; - ne smije biti u postupku predstečaja, stečaja, stečaja potrošača ili likvidacije u skladu s posebnim propisima. Daljnji uvjeti prihvatljivosti korisnika bit će navedeni u natječaju LAG-a.
Prihvatljive vrste projekta i temeljni uvjeti prihvatljivosti projekta	Temeljni (opći) uvjeti prihvatljivosti projekata su: - projekt se mora provoditi na području LAG obuhvata i - ukupni iznos projekta ne smije biti veći od 300.000 EUR (bez PDV-a). Prihvatljive vrste projekata odnose se na razvoj male društvene i komunalne infrastrukture u svrhu jačanja kvalitete života stanovnika povezane s jačanjem kapaciteta i potporom društvenoj sinergiji. Prihvatljivi su projekti koji mogu uključiti prihvatljive aktivnosti kao što su: građenje (uključujući rekonstrukciju i/ili održavanje građevine i/ili opremanje građevine) i/ili nabavu opreme; edukacijsko-informativne aktivnosti;

	promotivne aktivnosti i dr. aktivnosti koje doprinose ostvarenju ciljeva LRS. Detaljne prihvatljive vrste projekata i uvjeti prihvatljivosti projekata bit će navedeni u natječaju LAG-a.
Načela kriterija odabira	Načela kriterija odabira, prioritetno, su: - doprinos kvaliteti života (prednost imaju projekti kojima se ulaže u multifunkcionalnu društvenu infrastrukturu vezanu uz kulturnu, prirodnu ili tradicijsku baštinu područja) - područje provedbe projekta (prednost će imati projekti koji se provode u područjima zaštićene prirodne baštine, uključujući i NATURA 2000 područja) - digitalizacija u društvenim aktivnostima u selima (prednost imaju ulaganja u digitalizaciju javne infrastrukture ili usluga) - doprinos okolišnim ciljevima i ublažavanju klimatskih promjena u selima (prednost imaju projekti čija ulaganja doprinose energetske učinkovitosti i/ili uvođenju obnovljivih izvora energije) - dodana vrijednost LEADER-a (prednost imaju projekti koji doprinose dodanoj vrijednosti LEADER-a) Razrada načela kriterija odabira odrediti će se u LAG natječaju.
Najniža ukupna vrijednost projekta	Odredit će se u LAG natječaju.
Najviša ukupna vrijednost projekta	Najviša ukupna vrijednost projekta je do 300.000 EUR (bez PDV-a). Dodatno će se definirati u LAG natječaju.
Najniži iznos potpore po projektu	Odredit će se u LAG natječaju.
Najviši iznos potpore po projektu	Najviši iznos potpore po projektu je do 200.000 EUR. Dodatno će se definirati u LAG natječaju.
Intenzitet potpore	Intenzitet potpore može iznositi najviše 100% prihvatljivih troškova projekta. Dodatno će se definirati u LAG natječaju.

Pokazatelji:

Broj novostvorenih radnih mjesta (puno radno vrijeme), doprinosi R.37 ZPP-a	0
Broj sačuvanih radnih mjesta	2

R.b.		
1.	Naziv pokazatelja	R.40 Pametna tranzicija ruralnoga gospodarstva
	Mjerna jedinica	Broj projekata
	Ciljna vrijednost	11
2.	Naziv pokazatelja	R.41 Povezivanje ruralnih područja Europe
	Mjerna jedinica	Broj ruralnog stanovništvo koje ima koristi

	Ciljna vrijednost	20.000
--	-------------------	--------

Naziv i kod intervencije	INT2.2 Ulaganje u promociju i očuvanje tradicije, kulturne i nematerijalne baštine područja LAG-a te unaprjeđenje kvalitete slobodnog vremena mladih i starijih osoba
Područje obuhvata	Cjelokupno područje LAG-a Zagorje-Sutla
Kratki opis intervencije: -svrha intervencije - doprinos intervencije općem i specifičnom cilju LRS - doprinos intervencije specifičnom cilju ZPP - pripadnost intervencije nekom od članaka Uredbe (EU) 2021/2115 - doprinos pokazateljima rezultata ZPP-a - opis dodatne vrijednosti intervencije u provedbi LEADER pristupa uz naglasak na posebitosti intervencije koje ju razlikuju u odnosu na SP ZPP intervencije - ako je je primjenjivo opis inovativnih elemenata LRS	Svrha intervencije je doprinos potrebi područja LAG-a koja se odnosi na poboljšanje kvalitete života i zaštitu identiteta LAG područja (P3) kroz ulaganje u aktivnosti promocije, marketinga i očuvanja tradicije i baštine područja LAG-a, što podrazumijeva izradu promotivnih brošura, letaka, info ploča, promocije putem internetskih stranica i sl. Potpora je namijenjena i održavanju adekvatnih manifestacija i sajмова, edukativnih aktivnosti, natjecanja i drugih sličnih aktivnosti koji će za rezultat imati promociju tradicije i baštine područja LAG-a Zagorje-Sutla te pružiti dodatan sadržaj mladima i osobama starije životne dobi kako bi kvalitetno provodili slobodno vrijeme. Cilj ove intervencije je razviti inovativne programe za provođenje slobodnog vremena, unaprijediti kulturni sadržaj te očuvati tradiciju i baštinu LAG-a Zagorje-Sutla. Intervencija doprinosi Općem cilju LRS: Kohezivni socioekonomski razvoj područja LAG-a Zagorje-Sutla jer omogućuje stvaranje za jačanje međugeneracijske solidarnosti i socioekonomske kohezije područja LAG-a Zagorje-Sutla. Intervencija izravno doprinosi Specifičnom cilju 2: Razvoj lokalne infrastrukture te očuvanje i promocija identiteta LAG područja jer omogućuje ulaganje u očuvanje i promociju identiteta LAG područja posebice kulturne i nematerijalne baštine isprepletene sa stoljetnim tradicijskim običajima na području LAG-a Zagorje-Sutla. Intervencija, u većini svog obuhvata i aktivnosti, pripada uvjetima iz članka 77. uključujući članak 73. Uredbe (EU) br. 2021/2115. Intervencija izravno i značajno doprinosi Specifičnim ciljevima (SC/SO) ZPP-a: SC8: Promicanje zapošljavanja, rasta, rodne ravnopravnosti, uključujući sudjelovanje žena u poljoprivredi, socijalne uključenosti i lokalnog razvoja u ruralnim područjima, uključujući kružno biogospodarstvo i održivo šumarstvo • R.40 Pametna tranzicija ruralnog gospodarstva – minimalno 3 projekta • R.42 Promicanje socijalne uključenosti – minimalno 50 ruralnih stanovnika koji imaju koristi Doprinos dodanoj vrijednosti LEADER-a naveden je prethodno u uvodnom dijelu. U okviru ove intervencije, uz doprinos inovativnosti, izravno i značajno doprinosi se i sljedećim elementima:

	• socijalnom (društvenom) kapitalu, putem projektnih aktivnosti koje se odnose na socijalnu (društvenu) interakciju stanovnika i/ili aktivnosti produbljivanja solidarnosti, empatije prema osjetljivim skupina društva, jačanje kohezije zajednice (inkluzija) i/ili na jačanje kapaciteta lokalnih razvojnih dionika i/ili na očuvanje kulturnih (tradicijskih) vrijednosti područja i/ili na jačanje zajedničkog identiteta/prepoznatljivosti područja • lokalnom upravljanju putem broja projekata i broja novih korisnika koji do sada nisu provodili projekte financirane iz LEADER-a, putem projektnih aktivnosti koje se odnose na promotivne aktivnosti i medijske objave o projektima • rezultatima i učincima politike, putem partnerskih projekata i/ili putem aktivnosti jačanja kapaciteta dionika o političkim strategijama EU-a (Zeleni plan, digitalna tranzicija i sl.) i/ili aktivnosti potpore izvrsnosti i/ili jačanja razmjene znanja i vještina lokalnih razvojnih dionika i/ili jačanja volontiranja. Različitost intervencije u odnosu na nacionalnu razinu, uz gore navedeno, očituje se i u potpori povećanju kvalitete života stanovnika te u jačanju zaštite i promocije kulturne baštine i tradicije pomoću međusektorske suradnje usmjerene k jačanju kapaciteta i djelovanja putem zajedničkih projekata odnosno projekata kojima se isključivo ostvaruje dodana vrijednost LEADER-a.
Ciljani korisnici	Pravne osobe javnog prava i/ili pravne osobe privatnog prava. Detaljna razrada prihvatljivih korisnika bit će navedena u natječaju LAG-a.
Temeljni uvjeti prihvatljivosti korisnika	Temeljni uvjeti prihvatljivosti korisnika su: - imati sjedište, uključujući podružnicu, ovisno o organizacijskom obliku unutar područja LAG-a putem kojeg podnosi zahtjev za potporu, prije dana objave natječaja LAG-a sve do proteka roka od 5 (pet) godina od dana konačne isplate sredstava potpore, osim u slučaju ako odabrani LAG promijeni obuhvat područja ili u slučaju više sile i izvanredne okolnosti sukladno članku 3. stavku 1. Uredbe (EU) br. 2021/2116; - imati podmirene odnosno uređene financijske obveze prema državnom proračunu; - ne smije biti u postupku predstečaja, stečaja, stečaja potrošača ili likvidacije u skladu s posebnim propisima. Daljnji uvjeti prihvatljivosti korisnika bit će navedeni u natječaju LAG-a.
Prihvatljive vrste projekata i temeljni uvjeti prihvatljivosti projekata	Temeljni (opći) uvjeti prihvatljivosti projekata su: - projekt se mora provoditi na području LAG obuhvata i - ukupni iznos projekta ne smije biti veći od 300.000 EUR (bez PDV-a).

	Prihvatljive vrste projekata odnose se na razvoj ruralnog turizma i s njime povezanih djelatnost i aktivnosti, na neproizvodna ulaganja povezana s jačanjem zaštite okoliša, valorizacije, očuvanja i održivog korištenja kulturne i prirodne baštine, razvoja društvenog poduzetništva i sl. Prihvatljivi su projekti koji mogu uključiti sljedeće prihvatljive aktivnosti: građenje (uključujući rekonstrukciju i/ili održavanje građevine i/ili opremanje građevine) i/ili nabavu opreme i/ili opremanje prostora; marketinške aktivnosti usmjerene tržištu; edukacijsko-informativne aktivnosti; promotivne aktivnosti i dr. aktivnosti koje doprinose ostvarenju ciljeva LRS. Detaljne prihvatljive vrste projekata i uvjeti prihvatljivosti projekata bit će navedeni u natječaju LAG-a.
Načela kriterija odabira	Načela kriterija odabira, prioritetno, su: - digitalizacija u društvenim aktivnostima u selima (prednost imaju projekti u okviru kojih se provode ulaganja u digitalizaciju) - doprinos okolišnim ciljevima i ublažavanju klimatskih promjena u selima (prednost imaju projekti u okviru kojih se provode ulaganja u zaštitu okoliša i/ili ublažavanje klimatskih promjena) - dodana vrijednost LEADER-a (prednost imaju projekti koji doprinose dodanoj vrijednosti LEADER-a) Razrada načela kriterija odabira odrediti će se u LAG natječaju.
Najniža ukupna vrijednost projekta	Odredit će se u LAG natječaju.
Najviša ukupna vrijednost projekta	Najviša ukupna vrijednost projekta je do 300.000 EUR (bez PDV-a). Dodatno će se definirati u LAG natječaju.
Najniži iznos potpore po projektu	Odredit će se u LAG natječaju.
Najviši iznos potpore po projektu	Najviši iznos potpore po projektu je do 200.000 EUR. Dodatno će se definirati u LAG natječaju.
Intenzitet potpore	Intenzitet potpore može iznositi najviše 65% prihvatljivih troškova projekta, a može se uvećati do 100% ukupno prihvatljivih troškova projekta ako navedeni projekti predstavljaju neproduktivna ulaganja. Dodatno će se definirati natječajem LAG-a.

Pokazatelji:

Broj novostvorenih radnih mjesta (puno radno vrijeme), doprinosi R.37 ZPP-a	2
Broj sačuvanih radnih mjesta	5

R.b.		
1.	Naziv pokazatelja	R.40 Pametna tranzicija ruralnog gospodarstva
	Mjerna jedinica	Broj projekata
	Ciljna vrijednost	3

2.	Naziv pokazatelja	R.42 Promicanje socijalne uključenosti
	Mjerna jedinica	Broj osoba
	Ciljna vrijednost	50

Skupni prikaz svih pokazatelja za sve intervencije LRS

Intervencija LRS	Pokazatelj	Mjerna jedinica	Doprinos pokazateljima rezultata ZPP	Ciljna vrijednost po godinama							Ukupna vrijednost
				2023.	2024.	2025.	2026.	2027.	2028.	2029.	
INT1.1	Udio poljoprivrednih gospodarstava koja primaju potporu za digitalnu poljoprivrednu tehnologiju u okviru ZPP-a	Broj PG-ova koji primaju potporu	R.3/SC2	0	0	0	0	3	0	0	3
INT1.1	Udio poljoprivrednih gospodarstava koja primaju potporu za ulaganja u restrukturiranje i modernizaciju, uključujući poboljšanje učinkovitosti resursa	Broj PG-ova koji primaju potporu	R.9/SC2	0	0	0	0	10	0	0	10
INT1.1	Ulaganja u kapacitete za proizvodnju energije iz obnovljivih izvora, uključujući biološke (u megavatima), za koja je dodijeljena potpora	MW	R.15/SC4	0	0	0	0	0,02	0	0	0,02
INT1.1	Udio poljoprivrednih gospodarstava koja primaju potporu za ulaganja u okviru ZPP-a kojima se doprinosi ublažavanju klimatskih promjena i prilagodbi tim promjenama te proizvodnji obnovljive energije ili biomaterijala	Broj PG-ova koji primaju potporu	R.16/SC4	0	0	0	0	2	0	0	2
INT1.1	Nova radna mjesta koja primaju potporu u okviru projekata ZPP-a	Broj otvorenih radnih mjesta u ekvivalentu punog radnog vremena (FTE)	R.37/SC8	0	0	0	0	0	0	0	0
INT1.1		Broj sačuvanih radnih mjesta		0	0	0	0	2	0	0	2
INT1.1	Broj ruralnih poduzeća, uključujući poduzeća za biogospodarstvo, razvijenih uz potporu u okviru ZPP-a	Broj poduzeća	R.39/SC8	0	0	0	0	3	0	0	3
INT1.1	Broj strategija pametnih sela za koje je dodijeljena potpora	Broj projekata	R.40/SC8	0	0	0	0	3	0	0	3

INT1.2	Nova radna mjesta koja primaju potporu u okviru projekata ZPP-a	Broj otvorenih radnih mjesta u ekvivalentu punog radnog vremena (FTE)	R.37/SC8	0	0	0	0	0	1	0	1
INT1.2		Broj sačuvanih radnih mjesta		0	0	0	0	0	1	0	1
INT1.2	Broj ruralnih poduzeća, uključujući poduzeća za biogospodarstvo, razvijenih uz potporu u okviru ZPP-a	Broj poduzeća	R.39/SC8	0	0	0	0	0	2	0	2
INT1.2	Broj strategija pametnih sela za koje je dodijeljena potpora	Broj projekata	R.40/SC8	0	0	0	0	0	2	0	2
INT2.1	Nova radna mjesta koja primaju potporu u okviru projekata ZPP-a	Broj otvorenih radnih mjesta u ekvivalentu punog radnog vremena (FTE)	R.37/SC8	0	0	0	0	0	0	0	0
INT2.1		Broj sačuvanih radnih mjesta		0	0	0	0	2	0	0	2
INT2.1	Broj strategija pametnih sela za koje je dodijeljena potpora	Broj projekata	R.40/SC8	0	0	0	0	11	0	0	11
INT2.1	Udio ruralnog stanovništva koje ima koristi od poboljšanog pristupa uslugama i infrastrukturi kroz potporu u okviru ZPP-a	Broj ruralnih stanovnika koji imaju koristi	R.41/SC8	0	0	0	0	10.000	10.000	0	20.000
INT2.2	Nova radna mjesta koja primaju potporu u okviru projekata ZPP-a	Broj otvorenih radnih mjesta u ekvivalentu punog radnog vremena (FTE)	R.37/SC8	0	0	0	0	0	2	0	2
INT2.2		Broj sačuvanih radnih mjesta		0	0	0	0	0	5	0	5
INT2.2	Broj strategija pametnih sela za koje je dodijeljena potpora	Broj projekata	R.40/SC8	0	0	0	0	0	3	0	3
INT2.2	Broj osoba obuhvaćenih projektima socijalne uključenosti za koje je dodijeljena potpora	Broj osoba	R.42/SC8	0	0	0	0	0	50	0	50

Prikaz kriterija na temelju kojih projekti iz intervencije doprinose provedbi koncepta Pametnih sela

r.b.	Kriterij koji doprinosi provedbi koncepta Pametnih sela	Kriteriji LAG-a na temelju kojih se projekti svrstavaju u projekte koji doprinose provedbi koncepta Pametnih sela
1.	Inovativna i pametna rješenja u selima	Inovativnost na razini LAG-a (obrazloženo u zajedničkim značajkama za sve intervencije)
2.	Digitalizacija u poljoprivredi i ostalim društvenim aktivnostima u selima	Aktivnosti/ulaganja u digitalizaciju u poljoprivredi, te digitalizaciju u nepoljoprivrednim djelatnostima, u javnu društvenu i komunalnu infrastrukturu i usluge, uključujući aktivnosti stjecanja znanja i vještina za digitalnu tranziciju
3.	Doprinos okolišnim ciljevima i ublažavanje klimatskih promjena u selima.	Ulaganja/aktivnosti kojima se doprinosi zaštiti okoliša i otpornosti na klimatske promjene, uključujući jačanje svijesti i razvoj znanja i vještina za zelenu tranziciju

5.4. Opis procesa odabira projekata na LAG natječajima

LAG administratori pripremaju dokumentaciju u kojoj je određeno: predmet, svrha i iznos raspoloživih sredstava LAG Natječaja, uvjeti prihvatljivosti projekta, uvjeti prihvatljivosti korisnika, uvjeti prihvatljivosti troškova, kriteriji odabira projekata, dokumentacija za provjeru sukladnosti s uvjetima prihvatljivosti i ocjenjivanje prema kriterijima odabira, prag prolaznosti, prihvatljivi i neprihvatljivi troškovi, detaljni opis postupka odabira projekata, visina i intenzitet potpore, način, uvjeti i rokovi prijave projekta i podnošenja prigovora te popis priloga i obrazaca. Nakon prihvaćanja natječajne dokumentacije od strane Upravnog odbora LAG-a, natječaj se objavljuje na web stranicama LAG-a. Dokumentacija zahtjeva za potporu dostavlja se putem pošte na adresu sjedišta LAG-a. Upravni odbor također imenuje Povjerenstvo za zaprimanje dokumentacije pristiglih zahtjeva za potporu, nakon čega se provodi administrativna kontrola (Analiza 1), koju provode zaposlenici LAG-a, s ciljem provjere potpunosti dokumentacije i sukladnost uvjetima prihvatljivosti. Tijekom administrativne kontrole, LAG može zatražiti i nadopunu dokumentacije dostavljene od strane korisnika koji su se prijavili na natječaj. Nakon administrativne kontrole, Ocjenjivački odbor, izabran putem natječaja te imenovan od strane Upravnog odbora, provodi kvalitativno ocjenjivanje prijava prema unaprijed definiranim procedurama i sukladno kriterijima odabira definiranim natječajem. Na kraju postupka izrađuje se rang lista projekata, koja se, zajedno s pratećom dokumentacijom, upućuje na provjeru i prihvaćanje Upravnom odboru LAG-a. Na donesenu odluku Upravnog odbora, moguće je podnijeti prigovor Nadzornom odboru LAG-a te se u slučaju pozitivne odluke na prigovor, postupak vraća u administrativnu obradu. Obaveza LAG-a je spriječiti bilo kakvu mogućnost pojave sukoba interesa. Nakon utvrđivanja konačne rang liste odabranih projekata na natječaju LAG-a, ona se objavljuje na mrežnim stranicama LAG-a. Rang lista sadrži naziv korisnika, naziv projekta s kratkim opisom te intenzitet i iznos potpore. Nakon završetka natječaja i postupka odabira projekata na razini LAG-a, LAG administratori dostavljaju Agenciji za plaćanje u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju (APPRRR) putem AGRONET-a svu dokumentaciju i odluke o odabiru te podnose Zahtjeve za potporu za svaki odobreni projekt. APPRRR provodi postupak provjere usklađenosti odabira projekata LAG-a s kriterijima navedenim u LRS i LAG Natječajem, te, nakon provedenih provjera, donosi Odluku o dodjeli sredstava za svaki pozitivno ocijenjeni Zahtjev za potporu.

5.5. Usklađenost LRS sa ZPP

Tablica 30: Usklađenost LRS sa SP ZPP

Opći cilj LRS	Specifični cilj LRS	Intervencija LRS	Usklađenost sa specifičnim ciljevima ZPP (uključujući međusektorski/horizontalni)
OC Kohezivni socioekonomski razvoj područja LAG-a Zagorje-Sutla	SC1 Povećanje konkurentnosti i održivosti lokalnog gospodarstva	INT1.1 Ulaganje u jačanje konkurentnosti, promocije i marketinga te obnovljive izvore energije u poljoprivredi	SP ZPP: SC2 ZPP, SC4 ZPP, SC8 ZPP
		INT1.2 Ulaganje u povećanje broja dodatnih sadržaja koji doprinose razvoju LAG-a	SP ZPP: , SC8 ZPP
	SC2 Razvoj lokalne infrastrukture te očuvanje i promocija identiteta LAG područja	INT2.1 Ulaganje u razvoj, uređenje, obnovu i digitalizaciju infrastrukture za lokalno stanovništvo	SP ZPP: SC8
		INT2.2 Ulaganje u promociju i očuvanje tradicije, kulturne i nematerijalne baštine područja LAG-a te unapređenje kvalitete slobodnog vremena mladih i starijih osoba	SP ZPP: SC8

Doprinos Planu razvoja Krapinsko-zagorske županije 2021-2027.:

Putem provedbe svih intervencija LAG-a Zagorje-Sutla izravno se doprinosi ostvarenju *Posebni cilj 1. Jačanje konkurentnosti i poticanje održivog i inovativnog gospodarstva, Posebni cilj 2. Poticanje digitalne transformacije Krapinsko-zagorske županije, Posebni cilj 8. Ruralni razvoj i poticanje poljoprivredne proizvodnje te Posebni cilj 9. Poticanje održivog upravljanja prirodnim i izgrađenim okolišem*

Doprinos Strategiji razvoja civilnog društva Krapinsko-zagorske županije do 2027.:

Putem provedbe intervencije 2.2. izravno se doprinosi *Strateškom cilju 4: Poticati aktivnosti i programe koji osiguravaju kvalitetu života*

6. KAPACITET LAG-A ZA PROVEDBU LRS

6.1. Kapacitet LAG-a za upravljanje LAG-om i provedbom LRS

Ljudski kapacitet LAG-a Zagorje-Sutla ponajprije predstavlja službeno osposobljavanje i obrazovanje zaposlenika za pripremu i provedbu projekata koje je nadograđeno višegodišnjim iskustvom, znanjem i vještinama na sveobuhvatnim poslovima pripreme i provedbe LEADER programa, dosadašnje LRS te značajnih nacionalnih i međunarodnih programa, projekata i aktivnosti za razvoj LAG područja.

LAG Zagorje-Sutla trenutno ima 4 zaposlene osobe. Svi zaposleni imaju bogato iskustvo s prethodnih poslova i angažmana iz raznih područja lokalnog razvoja, a posebno u segmentu rada i upravljanja organizacijama civilnog društva te svoja znanja i vještine sustavno usavršavaju putem edukacija i treninga, sudjelovanja na skupovima i konferencijama, na stručnim sastancima na županijskoj, državnoj i međunarodnoj razini te kroz razmjenu iskustava s drugim LAG-ovima u Hrvatskoj i drugim članicama EU. Osim zaposlenih osoba u LAG-u, koje čine stručnu službu, LAG se sastoji i od članova, čiji predstavnici čine Skupštinu LAG-a te Upravni i Nadzorni odbor LAG-a i volontere.

Djelatnici LAG-a Zagorje-Sutla su u prethodnom razdoblju uspješno proveli i obradili 10 natječaja kroz podmjernu 19.2 uz provođenje animacijskih aktivnosti u sklopu svakog natječaja. Također, LAG je bio nositelj jednog projekta suradnje financiranog kroz podmjernu 19.3 te partner na drugom projektu. Od 2017. godine LAG je sudjelovao kao nositelj ili partner u još 25 projekata na nacionalnoj i međunarodnoj razini, financiranim sredstvima drugih fondova. Sve navedeno svjedoči iskustvu djelatnika LAG-a te predstavlja temelj za provođenje lokalne razvojne strategije u idućem razdoblju.

Ukupni iznos prihoda LAG-a Zagorje-Sutla od članarina za 2022. godinu bio je 140.000,00 kn (18.581,19 EUR). Odlukom Skupštine LAG-a o visini godišnje članarine za osnivače od 14.12.2022. povećan je iznos članarine te je tako predviđeno da će prihod od članarina za 2023. iznositi 19.300,00 EUR. Obveznici uplate članarine su jedinice lokalne samouprave, koje se nalaze u sklopu područja LAG-a, a sredstva od članarina predviđena su za predfinanciranje projekata za koje LAG Zagorje-Sutla nije primio predujam. Također, koriste se i za financiranje troškova koji nisu prihvatljivi ili sufinanciranje troškova u okviru projekata i tekućih troškova Lokalne akcijske grupe Zagorje-Sutla, te za financiranje volonterskih projekata na području LAG-a.

Osim provedbe podmjera Mjere 19, LAG je u prethodnom razdoblju provodio, kao nositelj i kao partner, i druge projekte financirane sredstvima drugih fondova te na taj način sufinancirao troškove zaposlenika i troškova poslovanja ureda. Provedba takvih projekata planira se i u sljedećem razdoblju, te procjenjujemo kako će godišnji iznos tih sredstava iznositi minimalno 10.000,00 EUR.

Tablica 31: Kapacitet LAG-a za upravljanje LAG-om i provedbu LRS

Godina provedbe LRS	Planirani broj zaposlenih osoba koji rade isključivo na provedbi LRS (animacija, LAG natječaj, ostali uredski poslovi u vezi provedbe LRS), izražen u FTE	Planirani iznos članarina (ukupno) za predfinanciranje tekućih troškova i animacije	Planirani iznos iz ostalih izvora financiranja za predfinanciranje tekućih troškova i animacije	Ukupno planirani iznos za predfinanciranje tekućih troškova i animacije
2023.	3	19.300,00	10.000,00	29.300,00
2024.	3	19.300,00	10.000,00	29.300,00
2025.	3	19.300,00	10.000,00	29.300,00
2026.	4	19.300,00	10.000,00	29.300,00
2027.	4	19.300,00	10.000,00	29.300,00
2028. (n+2)	4	19.300,00	10.000,00	29.300,00
2029. (n+2)	4	19.300,00	10.000,00	29.300,00

6.2. Opis praćenja (monitoring) i procjene (evaluacija) provedbe LRS

Monitoring provedbe LRS obuhvaća stalno praćenje, mjerenje učinaka provedbe strategije, indikatora za ocjenu uspješnosti i učinkovitosti projekata. Praćenje je sastavni je dio redovnih aktivnosti LAG-a Zagorje-Sutla. Statut i pravilnici LAG-a predviđaju godišnje izvješćivanje tijela LAG-a o provedbi LRS i učinkovitosti rada LAG-a.

LAG će provoditi praćenja i vrednovanje provedbe LRS prvenstveno koristeći regulatorni okvir za praćenje i ocjenu učinka (PMEF) temeljem Uredbe o zajedničkim odredbama (EU) br. 2021/1060, okvira za praćenje i ocjenjivanje uspješnosti iz Uredbe (EU) br. 2021/2115, Provedbene uredbe Komisije (EU) br. 2021/2290, i evaluacije strateških planova ZPP-a te pružanje informacija za praćenje i evaluaciju iz Provedbene uredbe Komisije (EU) br. 2022/1475.

Proces praćenja planirat će se i temeljem: Smjernica za izradu evaluacijskih planova ZPP-a, a koje ističu specifičan značaj praćenja pokazatelja LRS u doprinosu SP ZPP-a te praćenja i vrednovanja dodane vrijednosti LEADER-a. Isto tako, LAG će planiranje doprinosa dodanoj vrijednosti LEADER-a pripremiti temeljem Smjernica za evaluaciju LEADER-a/CLLD-a (ENRD, 2017.). Dodanom vrijednosti LEADER-a ujedno se doprinosi i postizanju cilja 5. kohezijske politike EU „Europa bliža građanima poticanjem održivog i integriranog razvoja svih vrsta područja i lokalnih inicijativa“ (Uredba (EU) br. 2021/1060).

Podaci koje će pratiti LAG odnose se na praćenje pokazatelja dodane vrijednosti intervencije LEADER putem rada LAG-a (tekući rad i animacija) kao i putem provedbe LRS na razini operacija odnosno projekata, a koji su osnova za vrednovanje (evaluaciju). U ovom programskom razdoblju postoji snažna potreba da se pokaže dodana vrijednost LEADER-a u usporedbi s potporama koje se pružaju putem intervencija SP ZPP-a te iz drugih izvora. Dodana vrijednost LEADER-a proizlazi iz potpune primjene 7 načela LEADER-a. Aktivnosti provedbe LRS moraju jasno dokazati dodanu vrijednost pristupa LEADER integriranom pristupa ruralnom razvoju.

LAG će provedbu LRS pratiti na razini postizanja ciljeva identificiranih u LRS putem Plana praćenja pokazatelja (koji sadrži pokazatelje LRS te dodane vrijednosti LEADER-a, terminski plan te zadaće) putem kojih će pratiti rad LAG i provedbu intervencija LRS i strategije u cjelini. Operacije odnosno projekti imati će zajedničke pokazatelje prema kojima će se podatci prikupljati. Temeljem Plana praćenja pokazatelja LAG će uspostaviti sustav izvješćivanja kvantitativnih i kvalitativnih elemenata potrebnih za praćenje operacija odnosno projekata za provedbu intervencija LAG-a te o istima izvješćivati Upravljačko tijelo putem izvješća na godišnjoj razini.

LAG će imati imenovanog zaposlenika zaduženog za praćenje rada LAG-a i operacija (projekata) za provedbu intervencija LAG-a kao i analizu o napretku provedbe ukupne LRS te rezultatima postignutim financiranjem iz intervencije LEADER.

Strategija je predmet redovitog praćenja, minimalno na godišnjoj razini, kako bi se procijenio napredak u provedbi te identificirale sve potencijalne razlike između planiranih i provedenih aktivnosti. Redovito praćenje će se provoditi putem pripreme i usvajanja interne evaluacije LRS temeljem Plana vrednovanja (evaluacije) LRS koja će između ostalog sadržavati izvješće o provedbi strategije i postizanju ciljeva. Interna evaluacija izrađuje se jednom godišnje, te usvaja na redovnoj godišnjoj Skupštini krajem kalendarske godine.

Vrednovanje provedbe Strategije provodi se na dvije razine: Interno vrednovanje provodi se na razini svake godine kroz pripremu Akcijskog plana i sastavljanje izvješća o radu te izradu interne evaluacije provedbe Lokalne razvojne strategije. Ovom vrstom postupka na provedbenoj razini se prati uspješnost realizacije Strategije kroz identificirane indikatore te se daje osvrt na sam proces provedbe s aspekta

LAG-a kao upravljačkog tijela. Vanjsko vrednovanje provodi neovisni stručnjak, minimalno 1x tijekom provedbe LRS koristeći metode: Analize dokumenta LRS, Analize godišnjih izvješća provedbe, Razgovor s korisnicima i lokalnim partnerstvom te Izrada preporuka. Godišnja interna evaluacija provedbe Lokalne razvojne strategije objavljuje se javno na stranicama LAG-a. Za potrebe provedbe vrednovanja potrebno je planirati i određene financijske resurse vezano za samo vrednovanje i animaciju dionika.

Tablica 32: Plan pokazatelja – pokazatelji rezultata ZPP

Naziv pokazatelja rezultata ZPP (RI)	Naziv mjerne jedinice	Mjerna jedinica	Intervencija LRS (naziv i/ili kod)	Ciljna vrijednost po godinama							
				2023.	2024.	2025.	2026.	2027.	2028.	2029.	Ukupna vrijednost
R.3 Digitalizacija poljoprivrede	Udio poljoprivrednih gospodarstava koja primaju potporu za digitalnu poljoprivrednu tehnologiju u okviru ZPP-a	Broj poljoprivrednih gospodarstava koji primaju potporu	INT1.1	0	0	0	0	3	0	0	3
R.9 Modernizacija poljoprivrednih gospodarstava	Udio poljoprivrednih gospodarstava koja primaju potporu za ulaganja u restrukturiranje i modernizaciju, uključujući poboljšanje učinkovitosti resursa	Broj poljoprivrednih gospodarstava koji primaju potporu	INT1.1	0	0	0	0	10	0	0	10
R.15 Energija iz obnovljivih izvora iz poljoprivrede i šumarstva te iz drugih obnovljivih izvora	Ulaganja u kapacitete za proizvodnju energije iz obnovljivih izvora, uključujući biološke (u megavatima), za koja je dodijeljena potpora	MW	INT1.1	0	0	0	0	0,02	0	0	0,02
R.16 Ulaganja povezana s klimom	Udio poljoprivrednih gospodarstava koja primaju potporu za ulaganja u okviru ZPP-a kojima se doprinosi ublažavanju klimatskih promjena i prilagodbi tim promjenama te proizvodnji obnovljive energije ili biomaterijala	Broj poljoprivrednih gospodarstava koji primaju potporu	INT1.1	0	0	0	0	2	0	0	2
R.37 Rast i radna mjesta u ruralnim područjima	Nova radna mjesta koja primaju potporu u okviru projekata ZPP-a	Broj otvorenih radnih mjesta u ekvivalentu punog radnog vremena (FTE)	INT1.1 INT1.2 INT2.1 INT2.2	0	0	0	0	0	3	0	3

R.39 Razvoj ruralnoga gospodarstva	Broj ruralnih poduzeća, uključujući poduzeća za biogospodarstvo, razvijenih uz potporu u okviru ZPP-a	Broj poduzeća	INT1.1 INT1.2	0	0	0	0	3	2	0	5
R.40 Pametna tranzicija ruralnoga gospodarstva	Broj strategija pametnih sela za koje je dodijeljena potpora	Broj projekata	INT1.1 INT1.2 INT2.1 INT2.2	0	0	0	0	14	5	0	19
R.41 Povezivanje ruralnih područja Europe	Udio ruralnog stanovništva koje ima koristi od poboljšanog pristupa uslugama i infrastrukturi kroz potporu u okviru ZPP-a	Broj ruralnog stanovništva koje ima koristi	INT2.1	0	0	0	0	10.000	10.000	0	20.000
R.42 Promicanje socijalne uključenosti	Broj osoba obuhvaćenih projektima socijalne uključenosti za koje je dodijeljena potpora	Broj osoba	INT2.2	0	0	0	0	0	50	0	50

7. FINANCIJSKI I AKCIJSKI PLAN PROVEDBE LRS

7.1. Financijski plan provedbe LRS

Financijski plan prikazuje predviđanje rashoda za provedbu LRS za programsko razdoblje 2023.-2027. kako bi se osigurala proračunska sredstva za zatvaranje programa u godinama 2028.-2029. Financijski plan predstavlja sažeti prikaz alokacija za provedbu zadaća LAG-a Zagorje-Sutla i postizanje ciljeva LRS, a time i doprinosa postizanju specifičnih i općih ciljeva SP ZPP-a RH kao i cilja 5. kohezijske politike EU „Europa bliža građanima poticanjem održivog i integriranog razvoja svih vrsta područja i lokalnih inicijativa“ koje je LEADER neodvojiva komponenta. Ujedno, LAG provedbom financijskog plana doprinosi postizanju ciljeva horizontalnih politika EU (Zeleni plan, Digitalna tranzicija, Dugoročna vizija za ruralna područja, Pametna sela i dr.). Financijski plan sažeto prikazuje vrijednost za nova i izravno je povezan sa Akcijskim planom provedbe LRS.

Financijski plan sadrži postotak ukupne financijske alokacije LRS potreban za njezinu provedbu putem projekata razvojnih dionika u okviru alokacija za 4 intervencije LRS u ukupnom iznosu od 71% ukupne alokacije dodijeljene odabranom LAG-u Zagorje-Sutla za programsko razdoblje 2023.-2027. Uključuje predviđanje iznosa za prihvatljive troškove projekata lokalnih razvojnih dionika za postizanje ciljeva LRS i ostvarivanje njezine dodane vrijednosti. Za projekte suradnje (njihovu pripremu i provedbu), a koje će provoditi LAG, predviđeno je do 4% ukupne alokacije.

Za aktivnosti koje se odnose na tekuće troškove i animaciju, odnosno upravljanje provedbom LRS, kojih je isključivi korisnik LAG, planom je predviđeno maksimalno dopuštenih 25% ukupne alokacije. Troškovi animacije odnose se na aktivnosti promicanja LRS i jačanje kapaciteta šire lokalne zajednice kao i potencijalnih nositelja (promotora) projekata za provedbu LRS. Posebna pažnja će se posvetiti jačanju kapaciteta dionika koji do sada nisu imali koristi od financiranja iz programa LEADER kao i onih zajednica i skupina koje su u nepovoljnom položaju. Tekući, odnosno administrativni troškovi odnose se na prihvatljive operativne troškove LAG-a Zagorje-Sutla povezane sa provedbom LRS, što uključuje troškove plaća djelatnika LAG-a, režijske troškove, promidžbu, komunikaciju, financijsko upravljanje i reviziju te praćenje i evaluaciju provedbe LRS.

Tablica 33: Financijski plan provedbe LRS

Intervencija LRS	Raspored sredstava po godinama (%)							Ukupno za cijelo programsko razdoblje po intervenciji	Od toga za projekte koji doprinose provedbi koncepta Pametnih sela
	2023.	2024.	2025.	2026.	2027.	2028.	2029.		
INT1.1 Ulaganje u jačanje konkurentnosti, promocije i marketinga te obnovljive izvore energije u poljoprivredi					14,92 %			14,92%	1,8%
INT1.2 Ulaganje u povećanje broja dodatnih sadržaja koji doprinose razvoju LAG-a						6,58 %		6,58%	4%
INT2.1 Ulaganje u razvoj, uređenje, obnovu i digitalizaciju infrastrukture za lokalno stanovništvo					43,18 %	1,82 %		45%	31,5%
INT2.2 Ulaganje u promociju i očuvanje tradicije, kulturne i nematerijalne baštine područja LAG-a te unaprjeđenje kvalitete slobodnog vremena mladih i starijih osoba						7%		7%	1,2%
Tekući troškovi i animacija		4%	4%	4%	4%	4%	5%	25%	n/p
Priprema i provedba projekata suradnje						1,5%		1,5%	n/p
UKUPNO	0%	4%	4%	4%	62,1 %	20,9 %	5%	100%	38,5%

7.2. Akcijski plan provedbe LRS

Akcijski plan predstavlja nacrt načina na koji LAG predlaže rješavanje prioritarnih razvojnih potreba i korištenje vlastitog razvojnog potencijala, kako je utvrđeno procesom izrade LRS. On daje okvir za provedbu LRS definiranjem dinamike otvaranja natječaja LAG-a za prikupljanje i odabir projekata (operacija) lokalnih razvojnih dionika područja. On daje dinamički okvir za potporu postizanja ciljeva LRS a time i ciljeva SP ZPP-a te drugih povezanih i horizontalnih politika EU. Akcijski plan integriran je s okvirom za praćenje pokazatelja te postizanje rezultata LRS putem aktivnosti obuhvaćenih sa 4 strateške intervencije.

Tablica 34: Akcijski plan provedbe LRS

Intervencija LRS	Broj LAG natječaja							
	2023.	2024.	2025.	2026.	2027.	2028.	2029.	Ukupno
INT1.1 Ulaganje u jačanje konkurentnosti, promocije i marketinga te obnovljive izvore energije u poljoprivredi			1					1
INT1.2 Ulaganje u povećanje broja dodatnih sadržaja koji doprinose razvoju LAG-a				1				1
INT2.1 Ulaganje u razvoj, uređenje, obnovu i digitalizaciju infrastrukture za lokalno stanovništvo			1	1				2
INT2.2 Ulaganje u promociju i očuvanje tradicije, kulturne i nematerijalne baštine područja LAG-a te unaprjeđenje kvalitete slobodnog vremena mladih i starijih osoba				1				1
UKUPNO			2	3				5

8. PRILOZI

Prilog 1: Osnovni statistički podaci o LAG-u

Prilog 2: Popis zaštićene kulturno-povijesne baštine na području LAG-a

Prilog 3: Literatura

Prilog 1: Osnovni statistički podaci o LAG-u

Osnovni statistički podaci o LAG-u						
Naziv JLS	Broj stanovnika u JLS	Naselja iz JLS u sastavu LAG-u	Broj stanovnika u naselju	Površina JLS	Gustoća stanovnika u JLS (stan/km ²)	Broj kućanstava u JLS
Desinić	2.530	Desinić	330	45,04	56,17	778
		Desinić Gora	98			
		Donji Jalšovec	43			
		Donji Zbilj	104			
		Dubravica Desinićka	41			
		Gaber	93			
		Gora Košnička	91			
		Gornji Jalšovec	64			
		Gornji Zbilj	48			
		Gostenje	71			
		Grohot	15			
		Hum Košnički	74			
		Ivanić Desinički	405			
		Ivanić Košnički	23			
		Jazbina	28			
		Jelenjak	89			
		Klanječno	26			
		Košnica	75			
		Nebojse	67			
		Osredok Desinički	34			
		Ravnice Desiničke	151			
		Stara Ves Košnička	12			
		Šimunci	78			
		Škalić Zagorski	11			
		Trnovec Desinički	111			
		Turnišće Desiničko	98			
		Turnovo	16			
		Velika Horvatska	234			
Hum na Sutli	4.592	Brezno Gora	61	36,83	124,68	1.533
		Donje Brezno	95			
		Druškovec Gora	68			
		Druškovec Humski	360			
		Gornje Brezno	258			
		Grletinec	192			
		Hum na Sutli	957			
		Klenovec Humski	337			
		Lastine	164			
		Lupinjak	343			
		Mali Tabor	311			
		Orešje Humsko	172			

Osnovni statistički podaci o LAG-u						
Naziv JLS	Broj stanovnika u JLS	Naselja iz JLS u sastavu LAG-u	Broj stanovnika u naselju	Površina JLS	Gustoća stanovnika u JLS (stan/km ²)	Broj kućanstava u JLS
		Poredje	207			
		Prišlin	387			
		Rusnica	170			
		Strmec Humski	163			
		Vrbišnica	245			
		Zalug	102			
Klanjec	2.548	Bobovec Tomaševečki	19	25,52	99,84	883
		Bratovski Vrh	30			
		Cesarska Ves	11			
		Dol Klanječki	96			
		Florijan	6			
		Goljak Klanječki	60			
		Gorkovec	12			
		Gredice	327			
		Klanjec	506			
		Ledine Klanječke	137			
		Lepoglavec	141			
		Letovčan Novodvorski	46			
		Letovčan Tomaševečki	56			
		Lučelnica Tomaševečka	182			
		Mihanovićev Dol	265			
		Novi Dvori Klanječki	207			
		Police	192			
		Rakovec Tomaševečki	109			
		Tomaševec	146			
Kraljevec na Sutli	1.591	Draše	145	26,78	59,41	523
		Gornji Čemehovec	101			
		Kačkovec	148			
		Kapelski Vrh	100			
		Kraljevec na Sutli	318			
		Lukavec Klanječki	65			
		Movrač	122			
		Pušava	28			
		Radakovo	455			
		Strmec Sutlanski	109			
Krapinske Toplice	4.827	Čret	472	48,46	99,61	1.691
		Donje Vino	123			

Osnovni statistički podaci o LAG-u						
Naziv JLS	Broj stanovnika u JLS	Naselja iz JLS u sastavu LAG-u	Broj stanovnika u naselju	Površina JLS	Gustoća stanovnika u JLS (stan/km ²)	Broj kućanstava u JLS
		Gregurovec	115			
		Hršak Breg	117			
		Jasenovac Zagorski	49			
		Jurjevec	140			
		Klokovec	740			
		Klupci – dio	99			
		Krapinske Toplice	1.257			
		Lovreća Sela	194			
		Mala Erpenja	526			
		Maturovec	76			
		Oratje	122			
		Selno	291			
		Slivonja Jarek	85			
		Viča Sela	193			
		Vrtnjakovec	228			
Kumrovec	1.412	Donji Škrnik	148	17,57	80,36	523
		Dugnjevec	65			
		Kladnik	110			
		Kumrovec	245			
		Podgora	34			
		Ravno Brezje	202			
		Razdrto Tuheljsko	74			
		Razvor	186			
		Risvica	258			
		Velinci	90			
Pregrada	5.927	Benkovo	303	67,25	88,13	1.887
		Bregi Kostelski	224			
		Bušin	127			
		Cigrovec	360			
		Donja Plemenščina	133			
		Gabrovec	44			
		Gorjakovo	296			
		Gornja Plemenščina	217			
		Klenice	74			
		Kostel	119			
		Kostelsko	211			
		Mala Gora	137			
		Marinci	100			
		Martiša Ves	11			
		Pavlovec Pregradski	209			
		Pregrada	1.870			
		Sopot	294			

Osnovni statistički podaci o LAG-u						
Naziv JLS	Broj stanovnika u JLS	Naselja iz JLS u sastavu LAG-u	Broj stanovnika u naselju	Površina JLS	Gustoća stanovnika u JLS (stan/km ²)	Broj kućanstava u JLS
		Stipernica	127			
		Svetojurski Vrh	144			
		Valentinovo	151			
		Velika Gora	65			
		Vinagora	32			
		Višnjevec	142			
		Vojsak	107			
		Vrhi Pregradski	336			
		Vrhi Vinagorski	94			
Sveti Križ Začretje	5.659	Brezova	300	40,37	140,18	1.740
		Ciglenica Zagorska	551			
		Donja Pačetina	661			
		Dukovec	219			
		Galovec Začreški	260			
		Klupci Začreški	77			
		Komor Začreški	149			
		Kotarice	112			
		Kozjak Začreški	189			
		Mirkovec	457			
		Pustodol Začreški	193			
		Sekirišće	328			
		Sveti Križ Začretje	922			
		Štruljevo	321			
		Švaljkovec	313			
		Temovec	210			
		Vrankovec	224			
		Završje Začreško	33			
		Zleč	140			
Tuhelj	2.043	Banska Gorica	26	23,97	85,23	647
		Črešnjevec	264			
		Glogovec Zagorski	72			
		Lenišće	108			
		Lipnica Zagorska	71			
		Pristava	230			
		Prosenik	191			
		Sveti Križ	424			
		Trsteno	124			
		Tuhelj	195			
		Tuheljske Toplice	338			
Zabok	8.656	Bračak	18	34,88	248,17	2.827
		Bregi Zabočki Donji	81			
		Dubrava Zabočka	574			

Osnovni statistički podaci o LAG-u						
Naziv JLS	Broj stanovnika u JLS	Naselja iz JLS u sastavu LAG-u	Broj stanovnika u naselju	Površina JLS	Gustoća stanovnika u JLS (stan/km ²)	Broj kućanstava u JLS
		Grdenci	439			
		Gubaševo	258			
		Hum Zabočki	445			
		Jakuševac Zabočki	344			
		Lug Zabočki	580			
		Martinišće	279			
		Pavlovec Zabočki	576			
		Prosenik Gubaševski	160			
		Prosenik Začretski	130			
		Repovec	293			
		Špičkovina	741			
		Tisanić Jarek	330			
		Zabok	3.408			
Zagorska Sela	899	Bojačno	6	24,68	36,43	322
		Bratkovec	40			
		Brezakovec	66			
		Gornji Škrnik	42			
		Harina Zlaka	33			
		Ivanić Miljanski	9			
		Kuzminec Miljanski	17			
		Luke Poljanske	54			
		Miljana	82			
		Plavić	140			
		Poljana Sutlanska	96			
		Pušća	51			
		Zagorska Sela	263			
Ukupno LAG	40.684		40.684	391,35	103,96	13.354
Osobna iskaznica LAG-a						
Adresa sjedišta	Zagorska Sela 39, 49296 Zagorska Sela					
Adresa podružnica	Pod Lenartom 1, 49218 Pregrada; Ulica Matije Gupca 53, 49210 Zabok					
Kontakt telefon	099 423 71 51					
Kontakt e-mail	lag@zagorje-sutla.eu					

Izvor: Državni zavod za statistiku – za osnovni statistički podaci o LAG-u

Prilog 2: Popis zaštićene kulturno-povijesne baštine na području LAG-a

JLS	Vrsta kulturnog dobra					
	Nepokretno kulturno dobro			Pokretno kulturno dobro		Nematerijalno kulturno dobro
	Pojedinačno	Kulturno-povijesna cjelina	Arheologija	Pojedinačno	Zbirka	
Desinić	1. Crkva sv. Ane i župni dvor 2. Crkva sv. Jurja 3. Dvorac Palffy-Erdödy 4. Kapela sv. Marije Magdalene	1. Dvor Veliki Tabor	n/p	1. Glavni oltar sv. Ane u kapeli sv. Ane 2. Klavir iz Velikog Tabora 3. Orgulje u crkvi sv. Marije Magdalene 4. Orgulje u župnoj crkvi sv. Jurja	1. Sakralni inventar kapele sv. Marije Magdalene	1. Predaja o Veroniki Desinićkoj
Hum na Sutli	1. Crkva sv. Ivana Krstitelja 2. Crkva Uznesenja Blažene Djevice Marije 3. Dvorac Mali Tabor 4. Kapela sv. Vida 5. Tradicijska okućnica 6. Zgrada 7. Zgrada stare škole 8. Župna crkva sv. Petra i župni dvor	n/p	1. Plemički grad Vrbovec	1. Orgulje u crkvi sv. Petra i Pavla	1. Inventar crkve Uznesenja Blažene Djevice Marije 2. Sakralni inventar iz kapele sv. Vida	1. Govor Huma na Sutli

Klanjec	1. Brozova zgrada 2. Kapela sv. Filipa i Jakova 3. Kapela sv. Florijana 4. Kompleks dvorca "Novi Dvori Klanječki" 5. Kompleks franjevačkog samostana s crkvom Navještenja Blažene Djevice Marije 6. Spomen-park znamenitih Klanjčana 7. Tradicijska kuća	1. Kulturno-povijesna cjelina grada Klanjca	1. Utvrda Cesargrad	1. Oltar sv. Florijana 2. Samostojeći sat iz 1837. g.	n/p	n/p
Kraljevec na Sutli	1. Crkva Presvetog Trojstva i župni dvor 2. Crkva sv. Josipa	n/p	n/p	1. Orgulje u crkvi Presvetog Trojstva	n/p	n/p
Krapinske Toplice	1. Crkva Presvetog Trojstva i župni dvor 2. Crkva sv. Jurja 3. Kapela sv. Antuna	n/p	1. Arheološko nalazište "Zašat"	1. Orgulje u crkvi Blažene Djevice Marije 2. Orgulje u crkvi Presvetog Trojstva		1. Tradicijsko lončarstvo na području sjeverozapadne Hrvatske

	4. Kapela sv. Marije Magdalene					
Kumrovec	1. Crkva Majke Božje Snježne 2. Dvorac Razvor 3. Rodna kuća Josipa Broza Tita 4. Spomenik "Lijepoj našoj"	1. Muzej "Staro selo"	n/p	n/p	n/p	n/p
Pregrada	1. Crkva Pohođenja Blažene Djevice Marije 2. Crkva sv. Donata 3. Crkva sv. Leonarda 4. Crkva sv. Mihaela 5. Crkva Uznesenja Blažene Djevice Marije i župni dvor 6. Dvorac Bežanec 7. Dvorac Dubrava 8. Dvorac Gorica 9. Kapela Kristovog Raspeća 10. Kapela sv. Ane 11. Kapela sv. Stjepana Kralja 12. Kompleks crkve sv. Mirka	1. Kulturno-povijesna cjelina grada Pregrada	1. Arheološko nalazište "Bušin-Bežanec" 2. Kunagora - Japica	n/p	n/p	1. Običaj uskrsnog pucanja <i>streljanja iz pištola</i> u Kostelu

	(Emerika), stari župni dvor i kapela Trpećeg Isusa 13. Ostatci srednjovjekovne utvrde Kostelgrad 14. Rodna kuća Janka Leskovara 15. Zgrada stare gradske ljekarne					
Sveti Križ Začretje	1. Crkva sv. Ane 2. Crkva sv. Križa 3. Crkva sv. Vida 4. Dvorac Mirkovec 5. Dvorac Začretje 6. Kapela Blažene Djevice Marije	1. Kulturno- povijesna cjelina Svetog Križa Začretja	n/p	1. Reljef "Oplakivanje"	1. Etnografska zbirka u vlasništvu Nade Jačmenica i udruge Zvirek	n/p
Tuhelj	1. Crkva sv. Josipa 2. Crkva sv. Križa 3. Crkva sv. Margarete 4. Crkva Uznesenja Blažene Djevice Marije i župni dvor 5. Dvorac Mihanović	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p

Zabok	1. Crkva sv. Jelene Križarice 2. Dvorac Bračak 3. Dvorac Gredice 4. Kapela sv. Antuna	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p
Zagorska Sela	1. Crkva sv. Ane 2. Crkva sv. Ivana Evanđeliste 3. Crkva sv. Katarine 4. Crkva sv. Martina 5. Dvorac Miljana 6. Graditeljski sklop zgrade prve pučke škole u Zagorskim Selima i kuće Boršić 7. Kurija Poklek 8. Zgrada stare škole	n/p	1. Arheološko nalazište gradina Špičak 2. Arheološko nalazište kapela Svih Svetih	1. Orgulje u crkvi sv. Katarine 2. Knjižna zbirka župe sv. Katarine	1. Liturgijski tekstil župe sv. Katarine 2. Sakralni inventar kapele sv. Ivana	n/p
LAG	67	5	7	13	9	5

Izvor: *Ministarstvo kulture*

Prilog 3: Literatura

1. Lokalna razvojna strategija LAG-a Zagorje-Sutla za razdoblje 2014. - 2020.
2. Plan razvoja Krapinsko-zagorske županije 2021-2027.
3. Strategija razvoja civilnog društva Krapinsko-zagorske županije do 2027.
4. Strateški plan Zajedničke poljoprivredne politike Republike Hrvatske 2023.-2027.
5. Uputa za izradu LRS i LAG intervencija 2023. - 2027.